

ЗА БУКВНИТЕ

КИРИЛО МЕТОДИЕВСКИ ВЕСТНИК

ОПИСМЕНЕХЪ®

ИЗДАВА СПЕЦИАЛИЗИРАНОТО ВИСШЕ УЧИЛИЩЕ ПО БИБЛИОТЕКОЗНАНИЕ И ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ • ГОДИНА XXVII • БРОЙ 21/НОЕМВРИ 2005 Г.

„Спящите апостоли”
Част от сцената
„Молитва в
Гетсиманската градина”
Стенопис от Земен
(XIV в.)

ОТ МАРКА СВЕТО ЕВАНГЕЛИЕ

И взима със Себе Си Петра, Иакова и Иоана;
и почна да се ужасява и да тъгува.
И рече им душата Ми е прескръбна до смърт;
останете тук и бъдете будни.
И като се поотдалечи, падна на земята и се молеше
да Го отмине тоя час, ако е възможно;
и казваше: Ава Отче! За Тебе всичко е възможно;
отклони от Мене тая чаша;
но да бъде не каквото Аз искам, а каквото Ти.
Дохожда, и ги намира, че спят, и казва на Петра:
Симоне, спиш ли?
не можа ли един час да постоиш буден?
Бъдете будни и се молете,
за да не паднете в изкушение:
духът е бодър, а плътта – немощна.
И пак като отиде, помоли се и каза същите думи.
А като се завърна, намери ги пак да спят,
понеже очите им бяха натегнали;
и не знаеха що да Му отговорят.

Уважаеми г-н Денчев,

Приемете искрените ми пожелания за успешно начало на новата учебна година на Вас и Вашите възпитаници!

Висшето училище по библиотекознание и информационни технологии е едно от авторитетните наши учебни заведения и искрено вярвам, че ще утвърждавате и занаят успешните практики на българското висше образование. Вярвам също, че университетът ще се доказва убедително като едно от елитните българските висши училища и занаят.

На добър час!

Сергей Станишев
Министър-председател
на Република България

3 октомври 2005 г.

Знанията носят дивиденди

Доц. д-р Мария Младенова

Декан на Факултета по библиология, информационни системи
и обществени комуникации

Уважаеми г-н Ректор,

Скъпи студенти и приятели,

Позволете ми да ви поздравя най-искрено и сърдечно с „добре дошли“ на 55-ия първи учебен ден в нашето модерно училище, в което цари истинска просветителска атмосфера, излъчваща дълбоки професионални послания към всички студенти и особено към онези, пристъпили неговия праг днес за първи път. Позволявам си да ви нарека „приятели“, защото съм убедена, че всички ние сме събрани от общата ни любов към словото, книгата и знанието, които от древността до наши дни винаги са били и храна, и лек за духа. Затова не е случайно, че в общата картина на цивилизацията мястото на всеки народ се определя от количеството книги, които той прочита.

Убедена съм, че благодарение на модерните професии, които сте си избрали, твърде скоро вие ще станете ключови фигури в процесите на създаването на информационното общество и на обществото на знанието, което според Алвин Тофлър ще бъде по-стойностно и по-хуманно. В началото на XXI век – века на информационните технологии, на вашите професии се възлагат изключителни отговорности за изграждането на електронната култура на обществото, която се основава преди всичко на знанията, получавани в процеса на четенето и беседите с ерудирани преподаватели. Четенето прави студента знаещ, беседите – находчив, а навикът да записва – точен, но не забравяйте, че знанията придават на човека тежест, а постъпките – блясък.

Историята на цивилизацията може да се изрази с шест думи: колкото повече знаеш – толкова повече можеш. Затова трупайте знания и развивайте щедро своите умения.

В днешния динамичен век не е достатъчно само студентът да чете. Нужно е още той да знае как и какво да чете. На това ще ви научим ние, вашите преподаватели, чиято главна задача е да отваряме широко пред вас вратите към знанието, а не да ви пропускаме през тях лесно и безотговорно. Тук вие ще намерите учители и разговорът с тях струва колкото прочита на хубава книга; ще разтворите книги, чието четене струва колкото разговор с мъдри философи.

Ние сме готови да ви служим всеотдайно. Служейки на вас, ще раздаваме и осъществяваме самите себе си, давайки ви не само своите знания, но и своята човечност, като не забравяме, че нашата първа и последна задача е да възпитаваме и образуваме качествено децата на България, за да бъдат те равностойни и конкурентни партньори на своите колеги от останалите страни в Европейския съюз.

Вие сте нашите бъдещи слушатели и справедливи критици. Желая ви от сърце да станете по-знаещи, по-умни и по-добри от нас, защото не всички можем да бъдем красиви и богати, но всички можем да бъдем по-добри и по-хуманни. Успехите на знаещите студенти са нашата истинска радост и професионална награда. Но за да съберем богато зърно, първо трябва да го поседем. Нека седем заедно, защото заедно можем повече, и да пожънем заедно снопи, натежали от знанията и идеите, получени в нашето училище. И помнете: акциите, вложени в знанията, носят най-големи и сигурни дивиденди. Поставайте си високи цели и развивайте своето въображение, което е верен приятел на бъдещето, и не забравяйте, че във всеки студент живее един бъдещ професор.

На добър час към знанията, към информационното общество и академичните тоги!

3 октомври 2005 г.

Оптимистична визия за бъдещето

Доц. д-р Севдалина Гълъбова – заместник ректор на СВУБИТ

Поради големия брой кандидатстващи за определените 320 места от Министерството на образованието и науката по държавна поръчка, от които 220 за редовно и 100 за задочно обучение, минималният бал на приетите за учебната 2005-2006 г. кандидат-студенти остана много висок – 20,5 при максимален бал от 24,00.

По решение на Академическия съвет на СВУБИТ беше осигурена нова възможност за приемането на завършили езикови, математически и специализирани гимназии като Националната гимназия за древни езици и култури, Софийската духовна семинария „Св. Иван Рилски“ и др. До 55 на сто от местата в задочната форма на обучение в петте специалности се заеха от работещи в библиотечната, книгоиздателската и книготърговската мрежа, в архиви, музеи, галерии и други културно-исторически институции, в сферата на информационния бизнес и пр.

За постигнатите резултати допринесе и активно проведената кандидатстудентска кампания чрез разнообразните форми на използваната реклама – комплект от подходящи рекламни листовки, плакати, флаелки, подробен и добре оформен кандидатстудентски справочник, участие в кандидатстудентските борси в София, Пловдив и Скопие – Македония, публикации в печатните и електронните медии, изпращане на e-mail-и до училища, издателства, печатници, библиотеки и др.

Осъзнавайки отговорностите, които произтичат от Болонската декларация за създаване на Единно европейско образователно пространство, училището има потенциала и полага големи усилия за постигане на високо качество на обучението, за оптимален баланс между новаторството и традициите.

Съгласно чл. 17 (4) и (5) на Закона за висшето образование СВУБИТ може да извършва обучение

и в трите образователно-квалификационни степени: „бакалавър“, „магистър“ и „доктор“.

Подготовката на студентите в образователно-квалификационната степен „бакалавър“ е в редовна и задочна форма по пет специалности:

- Библиотекознание и библиография;
- Книгознание и книгоразпространение;
- Информационни фондове на културно-историческото наследство;
- Информационни технологии;
- Информационно брокерство.

СВУБИТ организира подготовката и на магистри в двете форми – редовна и задочна, след бакалавърска степен с едногодишно обучение (два семестра) и за завършили друго висше образование (т. нар. неспециалисти) с продължителност на обучението три семестра в следните магистърски програми:

- Библиотекознание и библиография;
- Библиотечен мениджмънт;
- Управление на книгоиздаването и книготърговията;
- Информационни технологии и информационно брокерство;
- Информационна среда на културно-историческото наследство;
- Организация и управление на информация и знание и др.

В процес на подготовка е обучението на докторанти в редовна и задочна форма, както и за дистанционно обучение в различните степени. Чрез Центъра за продължаващо обучение започна провеждането на краткосрочни и дългосрочни курсове за квалификация и следдипломно обучение по профила на СВУБИТ.

Създаден е Център за следдипломна квалификация в областта

на културно-историческото наследство, който вече организира своята работа.

Академичният състав усилено се подготвя за акредитацията на своите бакалавърски и магистърски програми от Националната агенция за оценяване и акредитация.

СВУБИТ има добра материална база, която се поддържа, обогатява и постоянно обновява. Компютърната лаборатория „Джон Атанасов“ обхваща четири компютърни зали, оборудвани с нова техника. Предстои нейното разширяване.

Изградена е и функционира локална компютърна мрежа с осигурен достъп до Интернет. Има и няколко самостоятелно обособени компютризиран работни места за студенти също с осигурен достъп до Интернет. Закупени са скенери, мултимедийни проектори, принтери, мрежови устройства и др.

Научноизследователската дейност има разнообразна тематика. Тя се извършва според действащата наредба и съставения научноизследователския план за периода 2005-2007 г.

Подписани са двустранни договори с аналогични институции в Русия, Германия, Сърбия, Турция и др. Извършва се подготовка за членство в международни професионални организации. Участваме и в европейските програми „Еразмус“.

Ректорът проф. д.ик.н. Стоян Денчев заедно с академичния състав и в сътрудничество със Студентския съвет, отчитайки потребностите, проблемите и мнението на студентите, работи дейно за осъществяване мисията на училището и постигане на основните цели, залегнали в Болонската декларация.

Всички ние вярваме в доброто бъдеще на нашата Алма матер.

Споделено наследство

Форум

„Културните коридори в Югоизточна Европа” –
Варна, 20-21 май 2005 г.

Участниците във Варненския форум

На 20 и 21 май 2005 г. във Варна се проведе регионалният форум „Културните коридори в Югоизточна Европа – общо минало и споделено наследство, ключ към бъдещо партньорство”.

Форумът беше организиран под патронажа на българския президент Георги Първанов, на генералния директор на ЮНЕСКО Коичиро Мацуура и на генералния секретар на Съвета на Европа Тери Дейвис. В него освен патроните участваха още седем държавни глави от Югоизточна Европа, личните представители на президентите на три страни от същия регион, представители на ИКОМОС, на Европейската комисия и на ПРООН-България, членовете на Почетния комитет на форума, наблюдатели от четири съседни на региона страни и членовете на Експертната работна група, изготвила проектите на Декларацията от Варна.

Форумът протече под формата на пряк диалог около обща кръгла маса, като предмет на дискусиата бяха уникалните културни коридори в Югоизточна Европа, които са дси на многовековни културни и икономически връзки в региона, включващи материалното и нематериалното културно и историческо наследство на страните и народите, живеещи в тази част на Европа.

При откриването на форума президентът Георги Първанов отбеляза, че сега държавните глави от региона се включват в един дебат, който се води в научните и експертните среди десетилетия наред, като се спори по много неща, но едно е сигурно, че понятието „културни коридори” се налага в резултат на усилията да се определи духовното взаимодействие и дори цивилизационната близост на региона на Югоизточна Европа. Българският държавен глава подчерта, че културните коридори в региона съществуват трайно през различните периоди и епохи и че те имат своята икономическа обусловеност, което обяснява и

относителното съвпадение с настоящите паневропейски транспортни коридори. Добави, че те имат и една невероятна динамика като резултат от дълбоки вътрешни процеси и осезаемо външно културно-политическо влияние.

По време на форума държавните глави на страните от Югоизточна Европа обсъдиха и приеха **Декларацията от Варна**, в която държавните глави от региона поеха конкретни ангажименти за разкриване, опазване и устойчиво използване и популяризиране на културните коридори в Югоизточна Европа. В тази Декларация за първи път в историята на Югоизточна Европа държавните глави на страните в нея **единодушно декларират**, че:

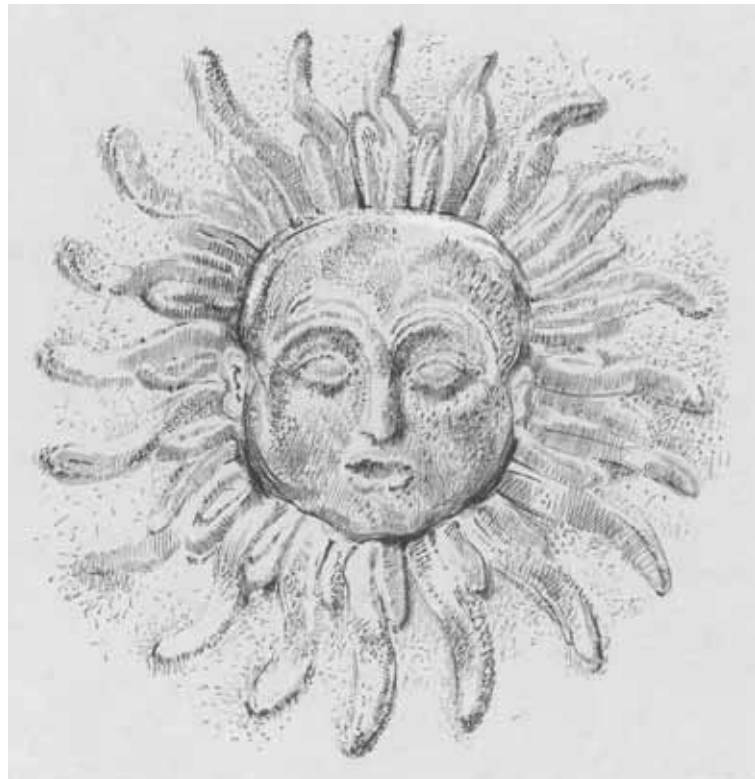
- **богатото културно наследство на Югоизточна Европа преди всичко свързва, а не разделя страните от региона;**
- **културното наследство на нашите страни съставлява безценен ресурс за устойчиво икономическо и социално развитие на региона;**
- **разкриването на културното**

наследство на Югоизточна Европа подчертава значението на региона като една от люксите на европейската цивилизация.

Наред с това в тази Декларация държавните глави на страните от региона **се ангажират**:

- **да улеснят създаването на постоянно работеща Регионална експертна мрежа, която да разработи дългосрочна Стратегия и План за действие за разкриване, опазване, устойчиво използване и популяризиране на културните коридори;**
- **да предприемат спешни мерки за опазване на изложеното на опасност културно наследство;**
- **да улеснят създаването на необходимата правна и институционална рамка за популяризирането на културното наследство и за използването му като основа за развитие на културния туризъм в рамките на целия регион;**
- **да съдействат за организирането на регионални форуми като продължение на настоящия, за да приемем Стратегията и Плана за действие за културните коридори.**

Форумът реши на следващата среща в същия формат, която ще се проведе в Хърватия през 2006 г., да бъдат приети **Стратегия и План за действие за разкриване, опазване и устойчиво използване и популяризиране на културните коридори в Югоизточна Европа**, проектът за който ще бъде разработен от Регионалната експертна мрежа, чието изграждане предстои.

Слънце от църквата „Св. Богородица” в Хасково (1837)

Славистиката пред изпитание

Акад. Милан Гурчинов

председател на Международния комитет на славистите.

Специално за в. „За буквите“

През 2008 г. в град Охрид, Македония, ще се състои XIV-ият международен конгрес на славистите. Представител на редакционния комитет на Кирило-Методевския вестник записа изявление на акад. Милан Гурчинов по време на Международната писателска среща в София през май 2005 г.

Програмата на предстоящия пореден славистичен конгрес вече е съставена. Тя бе обсъждана на заседание в град Ополе и ще бъде утвърдена в Белград.

Понастоящем проучвания на славянската история и култура се водят в 42 страни по света – освен в Европа, също в Япония, Индия, Нова Зеландия, Израел и другаде. Славистика има и в Китай. Наша делегация ще посети тази милиардна страна, за да бъде тя включена чрез свои представители в конгреса.

Славистиката в наши дни е изправена пред големи предизвикателства и изпитания. Новата геополитика влияе отрицателно на науката. Свидетели сме как след разпадането на СССР и социалистическия лагер застрашително се ограничава изучаването на славянските езици и култури. Смесват се глобализацията в областта на междудържавните отношения и глобализацията в областта на културата. А те всъщност са коренно противоположни – свиването на държавния суверинитет следва да се балансира чрез усиливане на културните взаимоотношения.

Лично аз съм работил десетилетия за свързване на руската и френската литература и съм убеден, че славистиката не може да мине без пълноправно участие на българската и руската наука.

1100 години от основаването на манастира „Св. арх. Михаил” („Св. Наум”) край Охрид

Снимка Антоанета Сърневска

Светец с хляб и кръст от манастира в Неделино (1846)

Декларация относно използването на кирилицата в Европейския съюз

С признаването на българския език като автентичен език на Договорите, а също и като официален и работен език, който се използва от институциите на Европейския съюз, кирилицата се превръща в една от трите азбуки, които ще се използват официално в Европейския съюз. Тази съществена част от културното наследство на Европа представлява особен български принос към езиковото и културното многообразие на Съюза.

Из Договора относно присъединяването на Република България към Европейския съюз (стр. 885)

С България в Европа влиза кирилицата

Мигел Мартинес

председател на Парламентарната асамблея на Съвета на Европа

Изпитвам дълбоко удовлетворение, че в първите дни на моя мандат като Председател на Парламентарната асамблея на Съвета на Европа държа слово – приветствие към България – двадесет и седмата страна, която става наш член. Моята радост е още по-искрена от възможността да последвам демократичния процес в България твърде скоро, след като посетих тази гостоприемна и красива страна...

Българите винаги са считали себе си за истински европейци. България географски е кръстопът на различни култури, които съчетават тракийски, гръко-романски, византийски, прабългарски, славянски и отомански съставки.

България е първата страна – наша членка с кирилица, родина на Св. св. Кирил и Методий, които през IX век изобретяват тази азбука, скоро възприета от повечето славянски страни чрез православно изповедание на Христовата вяра. Това определя принадлежността на България към източната половина на европейската цивилизация, споделяйки със своята духовна същност общоевропейското културно наследство...

Уверен съм, че със своята новопридобита демократическа идентичност България ще бъде способна да обогати Съвета на Европа и останалите страни-членки. Също така съм сигурен, че и самата България ще извлече облага от своето членство.

Съветът на Европа въпреки своите органичени материални източници безспорно подпомага идеологическата и духовна общност на всички европейски нации, привързани към парламентарна система на управление. Всяко ново присъединяване укрепва нашата Организация и усилва нейната роля като средство за надежден мир, напредък и сътрудничество в общоевропейски мащаб.

Словото е произнесено на официалната церемония при присъединяването на Република България към Съвета на Европа, Страсбург, 7 май 1992 г.

Историческа стъпка

Подписването Договора за присъединяване на България
Европейския съюз – нова глава към Паисиевата история

Димитрис Куркулас
ръководител на делегацията
на Европейската комисия в България

Димитрис Куркулас в разговор с еврокомисаря по разширяването
Оли Рен, София, 18 март 2005 г.

Пресфотото БТА

Днес е важен ден за всички европейци. Днес чествуваме успеха на много години на тежка работа, особено от българския народ, който избра да изгради едно демократично общество. Присъединяването към Евросъюза е силно признание на тези усилия. Скоро България ще заеме подobaващото си място като равноправен партньор сред 27 членове и население почти 500 милиона.

Днес също така приключва и едно по-амбициозно разширяване на Евросъюза, което се познава като регионализация на съюза, където се поставят в миналото несправедливостите и се слага акцент върху разпространението на мира и демокрацията в континента.

Подписването на договора е начало на тържествуване и на работа. Предстои ратификация пре-

ди да се стигне до пълноправно членство през 2007. Оттук нататък България ще бъде активен наблюдател в заседанията на различните комитети и органи на Европейския съюз, а също така и на Европейския парламент. Всички ние очакваме този ден с надежда.

Присъединяването към Европейския съюз е плод на много години тежка работа. Искам да изразя благодарността си от името и на членовете на делегацията на Европейския съюз българи и небългари за тяхната работа. Благодаря и на всички колеги в българските институции и администрацията, които имат принос за този успех, особено на екипа, водещ преговорите. България може да се гордее със своите постижения, които ние днес отчитаме.

Ако Паисий Хилендарски би могъл да пренapiше своята „История славянобългарска“, той би могъл да се гордее с тази историческа стъпка на вашата страна.

Нека да приключи с химна на Кирил и Методий, чиято азбука става част от лингвистичния атлас на европейския пейзаж:

„Върви, народе възродени,
към светла бъднина върви“

25 април 2005 г.

(БТА)

Лондонското евангелие в Интернет

В сайта на Британската библиотека „British library“ (www.bl.uk/.../bulggosp.html) върху 3 страници е представено Четвероевангелието на цар Иван Александър, което се съхранява в Британския музей. Подробно се разказва за търновското царство от XIV век и втория Златен век на българската книжнина. Откриването на скъпоценния ръкопис от лорд Робърт Кързън през 1834 г. в атонския манастир „Св. Павел“ и неговото странстване в различни книгохранилища предизвиква любопитството на читателя.

„Славянският език се пише на кирилица. Текстът на Четвероевангелието на цар Иван Александър е художествена кулминация на тази азбука, създадена в средата на IX век от Св. Константин-Кирил. Редом със своя брат Св. Методий те ползват видоизменени букви от гръцката азбука съобразно фонетичните особености на техния местен език.

Кирилицата се ползва главно от православната църква, която има единствен по рода си Празник на буквите – 24 май.”

„За буквите“

Нови хоризонти пред кирилицата

Първа световна среща на българските медии,
София, 23-25 май 2005 г.

Три дни около Кирило-Методиевския празник в София заседава Първата световна среща на българските медии, уредена от Българската телеграфна агенция. Тя бе посветена на 1150-годишнината от създаването на славянската (старобългарска) азбука. В нея взеха участие представители на 70 печатни издания, телевизионни канали, радиостанции и интернет-портали от 50 страни. Обсъдени бяха ролята и мястото на медиите за утвърждаване на българската национална идентичност в глобализиращия се свят.

С указ на Президента Георги Първанов д-р Волфганг Вислоцил, генерален директор на Австрийската информационна агенция и Виталий Игнатенко, генерален директор на ИТАР-ТАСС бяха наградени с орден „Мадарски конник“.

Подготвя се създаването на Асоциация на българските медии.

Българско азбукарче от Интернет-поколениято
в първия учебен ден

Пресфото БТА

Айдън Уайт
генерален секретар на
Международната федерация на журналистите

Уважаеми колеги,

Борбата за плурализъм, разнообразие и качество на средствата за масово осведомяване е от върховно значение и вашата среща предоставя отлична възможност да се обсъдят предизвикателствата пред журналистите и всички останали медийни професионалисти през идните години.

Медиите в България и Румъния имат задачата да изградят преди влизането си в Европейския съюз солидни структури, които ще отговарят на най-високите стандарти за независимост, отговорност пред обществото и плурализъм. Това не е лесна задача, като се има предвид натискът – политически и икономически, на който са подложени и държавните, и частните медии. Днес журналистиката изживява дълбока криза, в която политически и икономически сили се борят за влияние и обществените интереси са до голяма степен забравени, и ние сме изправени пред задачата да върнем интересите на обществото обратно в дневния ред на масмедиите.

Международната федерация на журналистите и нейната регионална структура Европейската федерация на журналистите, които представляват най-големите групи от журналисти по света и

в Европа, подкрепят вашите усилия да пропагандирате международната медийна солидарност в защита на професионализма и независимостта.

В тези опасни за професионалната журналистика времена на нас ни е нужна повече медийна солидарност, по-интензивен социален диалог, дебат, дискусии и яснота по отношение на сложните въпроси, пред които сме изправени. Вашата Световна среща е навременна и важна стъпка както за българските, така и за световните медии.

Виталий Игнатенко
генерален директор на
ИТАР-ТАСС, Русия

Драги приятели, скъпи колеги,
Преди всичко разрешете ми най-сърдечно да ви поздравя от името на Всемирната асоциация на руската преса, която обединява 68 страни. Радваме се да вземем участие в този прекрасен форум.

Вашата среща неслучайно става именно в тези дни, когато се отдава почит към делото на славянските първоучители Кирил и Методий. За цялото славянство, за цяла Русия и за останалите славянски страни най-ценно е словото, езикът. Денят на славянската писменост и българската просвета и култура е наистина голям празник. Паметта за под-

вижничеството на двамата солунски братя ни е особено нужна в наши дни.

Допреди 1917 г. този празник е бил честван нашироко и у нас. И днес в нова Русия той вече се чества отново повсеместно като официален празник. За първи път в най-северния град Мурманск, зад Полярния кръг, писатели и журналисти го възродиха през 1986 г. Там се издига паметник на Св. св. Кирил и Методий – точно копие от паметника пред Народната библиотека в София, като дар от българския народ.

Възприемането на християнството през далечния IX век от България, а сетне и от Русия, наследството на Кирил и Методий става и фактор от изключително значение за бъдещото развитие на славянските народи. Приета по-късно от сърби, молдовци, монголи, славянската азбука дава основа за творчество. Още през първата четвърт на X век в България са преведени най-важните съчинения на античността.

Историческото наследство на славянските братя Кирил и Методий, спасено в България, става основа на колосална по мащаби цивилизационна мисия.

Сега ние се гордеем, че трета азбука на Европейския съюз става кирилицата. Кирил и Методий са предтечи на интеграцията на културните и духовни ценности на Стария континент.

В последно време срещите между президентите Владимир Путин и Георги Първанов ни дадоха основание да предприемем редица практически стъпки: Второто заседание на руско-българския бизнес форум, откриването на Дом на Москва в София, където тържествено бе отбелязан 24 май, конгресът на Всемирната асоциация на руската преса във Варна, в който взеха участие 250 представители на медиите от различни страни по света, помагат за изграждане на единно информационно пространство. Наша бъдеща задача е да разширяваме и утвърждаваме научно-образователното общуване в неговите най-разнообразни форми.

С радост подкрепяме вашите благородни усилия и искрено ви желаем успех.

Знакът „at“ на
електронната
поща в Интернет.

Интернет адрес за българите по света: www.ide.li

Първите почетни научни звания „Доктор хонорис кауза” на СВУБИТ

Градеж на бъдеща Европа

С протокол № 4 от 28 март 2005 г. Академическия съвет определи първите петима почетни доктори на Специализираното висше училище по библиотекознание и информационни технологии. На тържествена церемония в новата аула на Висшето училище бяха връчени отличията в присъствието на много гости – учени, общественици и журналисти.

Симеон Борисов Саксбургготски е роден на 16 юни 1937 г. в София. Син е на цар Борис III и царица Йоанна.

На 28 август 1943 г., след внезапната смърт на цар Борис III едва 6-годишен се възкачва на престола. През 1946 г. цар Симеон, сестра му княгиня Мария Луиза и царица Йоанна са принудени да напуснат България. Без да е абдикирал от престола, нашият цар Симеон II заминава в половинвековно изгнание. През юли 1951 г. испанското правителство предоставя политическо убежище на българското царско семейство. През 1962 г. Негово Величество Симеон II сключва брак с испанската принцеса доня Маргарита Гомес-Асебо и Сехуела. Имат пет деца – четирима синове и една дъщеря. През 1996 г. Симеон II се завръща в България след почти 50-годишно изгнание. Освен родния си български език говори отлично английски, френски, немски, италиански и испански, ползва арабски и португалски.

След категоричната победа на Националното движение „Симеон Втори” на 24 юли 2001 г. Симеон Саксбургготски положи клетва като министър-председател на Република България след като спечели безапелационно парламентарните избори.

Със своето поведение министър-председателят на България доказва, че е не само ярко, но и качествено ново политическо явление. Наложил нов светски етикет за поведение в политическото пространство и като многогрън Шива поел твърде много задължения, свързани с настоящето и бъдещето на България.

През 2001 г. гръцката бизнес общност го избра за „Икономическа личност на годината”.

Член-кореспондент е на Университета в Болоня, който е сред най-старите университети в Европа.

На 25.04.2005 г. българският премиер подписа Договора за присъединяването ни към Европейския съюз, който посвети на българската младеж.

Д-р Владо Бучковски е роден на 2 декември 1962 г. в Скопие. През 1986 г. завършва право, а през 1991 г. защитава докторат на тема „Римското и съвременното заложно право”. От 2003 г. е професор по право в Юридическия факултет на Университета в Скопие. Женен е и има 2 деца.

В периода от 1998 до 2000 г. д-р Бучковски е член на Държавната избирателна комисия, а от 2000 до 2001 г. е председател на Градския съвет на Скопие. От май до ноември 2001 г. е министър на отбраната в коалиционното правителство на Македония.

През есента на 2003 г. д-р Владо Бучковски е председател на Правния съвет на Министерския съвет на Република Македония. През ноември 2004 г. е избран за лидер на Съюза на социалистите в Македония и му е поверен мандат за сформирание на ново правителство. На 15 декември 2004 г. представя пред парламента в Скопие състава на новия си кабинет.

На 11 март т. г. Международната асоциация на педагозите за световен мир в Ню Йорк му присъди световната награда „Гранд при” като признание за неговата огромна хуманитарна дейност и приноса му към постигането на напредък в световния мир. Наградата се състои от три отличия – „Гранд при”, златен медал и диамантен гълъб.

Благодарение на д-р Владо Бучковски и на президента на Република Македония г-н Бранко Цървенковски нашите двустранни отношения рязко се подобриха.

Знак за това са и двата културни центъра, открити в Скопие и в София.

Скопие, 1 юли (БТА). 24 май, денят на славянските просветители Св.св. Кирил и Методий, ще бъде предложен за държавен празник в Македония, съобщил македонският в. „Дневник”. Същото потвърждава и „Утрински вестник”.

Слово на Симеон Саксбургготски, министър-председател на Република България

През последния месец се случиха събития, които ще определят пътя на България за много десетилетия напред. На 25 април подписах в Люксембург Договора за присъединяване на България към Европейския съюз, а на 11 май – Деня на Светите равноапостоли Кирил и Методий. Договорът беше единодушно ратифициран от Народното събрание. Неизмерима е радостта ни, че кирилицата и българският език влизат в Европа. По този начин се оценява по достойнство приносът на нашето отечество в културната съкровищница на света.

Аз посветих подписването на историческия документ на младежта, на вас – младите хора, с вярата, че вие ще изградите по-добро бъдеще на България, ще реализи-

рат мечтите на поколения българи. На вас – първостроителите на информационното общество, на вас – гражданите на България и на Европа, възлагаме нашите надежди.

Европа е релефно очертана върху географската и историческата карта на света. Но тя не е затворена в себе си. Днес Европа има уникалния исторически шанс не само да изгради в границите на континента справедлива и хуманна човешка общност, но и да даде модел за устройството на утрешния свят върху началата на общочовешките ценности и идеали.

Сред мечтателите за Европа на братството се извисява фигурата на великия мислител с блестящ интелект Еразъм Ротердамски. Роден в Нидерландия, страстен проповедник на хуманизма, виден представител на Ренесанса и Реформацията, Еразъм Ротердамски олицетворява разума и съвестта на онази Европа, която се отърсва от оковите на средновековната схоластика и догматизма и търси нови пътища за човека, за преодоляване на враждата и омразата, за изкореняване на братоубийствените войни, за възцаряване на универсалния мир.

За Еразъм казват, че той се опитва да обедини Европа чрез духовния меч и да реализира онова, което Цезарите и Карл Велики не успяват да постигнат с оръжие. „Първият съзнателен европейец”, както го нарича неговият биограф Стефан Цвайг, не признава превъзходството на една нация над друга, а вярва в тържеството на разума и справедливостта. Ядрото на убежденията, дълбоко вкоренени в душата на мислителя Еразъм Ротердамски, е идеята за обединена в духа на хуманизма Европа. Еразъм си заслужава световната слава, защото „първ е посочил със своето литературно творчество пътя на хуманистичната идея в света – идея съвършено проста и същевременно вечно: върховна задача на човечеството е да става все по-хуманно, все по-одухотворено”. И ако тогава преди пет столетия това изглежда утопия, днес Европа, облагородена от разума, има историческия шанс да сбъдне пророчествата на гениалния мислител. Съвременници на „първия съзнателен европейец” днес сме ние, които по волята на съдбата градим основите на общия европейски дом.

27 май 2005 г.

Слово на Владо Бучковски, министър-председател на Република Македония

За мене е особена чест да добавя в своята биография и почетното звание „доктор хонорис кауза”, което ми присъжда Висшето училище по библиотекознание и информационни технологии в София. Като човек на науката знам какво значение има подобно признание. Още повече ме радва фактът, че придобивам това звание едновременно с моя колега – премиера на вашата страна Негово превъзходителство Саксбургготски.

Да се приеме такава титла от висше училище, където получават образование голям брой млади хора, е наистина голяма привилегия. Образованието, и преди всичко университетското, е ключ в развитието на демократичните общества.

Заявявам това, понеже и самият аз като университетски преподавател участвам в създаването на нови кадри, скроени по европейски образец. Те са бъдещето на нашите страни и именно те следва да продължат традицията в изграждането на динамичните интеграционни процеси в рамките на нашия регион и на Европа като цяло.

Събитието, на което днес присъстваме, още веднъж потвърждава откритите приятелски междусъседски отношения, които вече от дълго време развиват Македония и България. По такъв начин чрез образованието и културата най-лесно се преодоляват граничните бариери между двете страни. Това е още

едно доказателство, че ние заедно сме подготвени да градим нашето европейско бъдеще.

Тъкмо това ни учи също, че приятелството и сътрудничеството са най-добрите модели, с които можем да достигнем до целта – присъединяване към голямото европейско семейство. България е на прага на тази цел, а Македония е на път да придобие статут на държава-кандидат. Сигурен съм, че умението, което вие притежавате, може много да ни помогне за достигане на европейските стандарти.

Вие имате възможността да се възползвате от благата след падането на Шенгенската завеса. Македонската държава работи ускорено и от 2006 г. нашите студенти да могат свободно да пътуват из градовете на нашата бъдеща обединена Европа. Надявам се вие да дадете най-голям принос за преодоляване на всички бариери.

Най-сетне бих искал още веднъж да благодаря за честта да придобия това почетно звание. Като знак за благодарност, позволете ми от името на Република Македония и от свое лично име да ви подаря няколко книги, чрез които ще можете да узнаете повече за своя съсед Македония.

Благодаря ви!

27 май 2005 г.

Българската култура вече е част от Европейския съюз

Ясното дефиниране на държавните приоритети
в областта на културата е национална стратегия

Проф. Стефан Данаилов – министър на културата

Специално за в. „За буквите“

Министърът на културата проф. Стефан Данаилов, който участва в Генералната конференция на ЮНЕСКО в състава на официалната българска делегация, и ръководителят на делегацията – вицепремиерът и министър на образованието и науката Даниел Вълчев, по време на срещата с Генералния директор на ЮНЕСКО Коичиро Мацуура на 6 октомври 2005 г. в Париж

Снимката е предоставена от Министерството на културата

– Г-н Министър, как схващате продължението на възрожденската будителска традиция при съвременни условия?

– Съхраняването и развитието на културните традиции е от правна точка при изграждането на ценностната система, основополагаща при утвърждаване на модела за смисъла на човешкия живот в национален план. Националната култура е създател на стойност, надхвърляща измеренията на пазара, активен катализатор на социално-икономическото развитие на нацията и историческа инвестиция за бъдещи времена. В този смисъл ясното дефиниране на държавните приоритети в областта на културната политика е наистина национална стратегия от от първостепенна важност.

Една от стратегическите цели, които си поставяме, е възраждането на изконната любов на българина към четенето. Създаването на качествено нова среда за книгата и литературата в контекста на развитие на дигиталните технологии за информация, както и разширяването на достъпа до тях, особено сред младите, е едната от неотложните стъпки, които трябва да предприемем. Именно европейските интеграционни процеси налагат изпреварваща подготовка на българския книжен сектор, защото той е изправен пред нарастващи предизвикателства, за които не е готов.

Вече имаше предложения да се намали ставката на ДДС за българската литература. Министерството на културата отново ще постави този въпрос пред законодателя. Законът за централния депозитар също трябва да се преразгледа, защото с ограничените си финансови възможности библиотеките ни нямат възможност да закупват новата българска литература, а издателите нямат интерес да им я предоставят. Неотложно е и усъвършенстването на нормативната уредба за работа на българските библиотеки и читалища, тъй като именно те играят основна роля в цялостната стратегия за образователния сектор у нас.

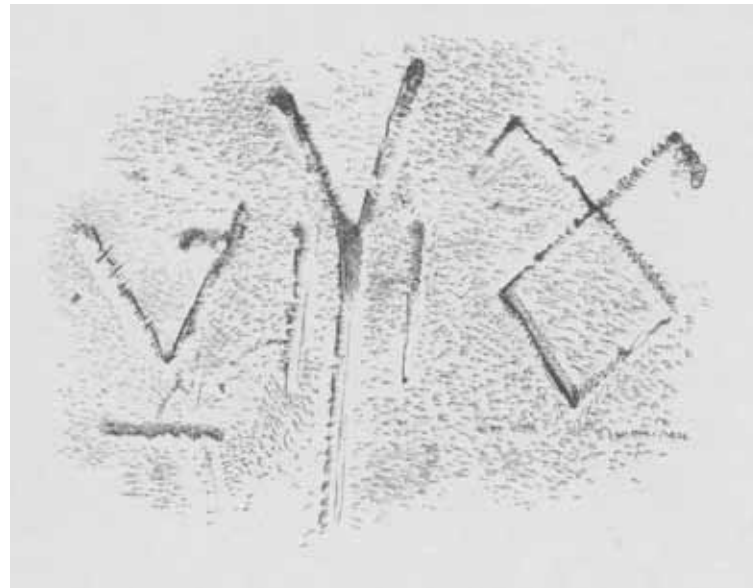
– Какви конкретни инициативи предприема повереното Ви министерство по повод предстоящото присъединяване на Република България към Европейския съюз?

– Българската култура вече е част от Европейския съюз. В контекста на интеграционните процеси културата е фундамент, който обуславя равнището на хуманитарните права и свободи, плурализма и толерантността, предлага критерии за ниво и качество на живота. Интеграцията в Европейския съюз изисква спазване на основни принципи като опазване на културното многообразие, защита на свободата на художественото творчество, приемственост и партньорство в управленските действия за разви-

тието на българския културен пазар. В този смисъл ние сме длъжни да предприемем законодателни мерки, гарантиращи адекватна на пазарните условия нормативна регулация, утвърждаване на единни стандарти за оценка на творческия труд и децентрализация на управлението и финансирането на културата.

– Как можем да противостоям на рисковете спрямо нашата народностна и културна идентичност в процеса на глобализация?

– Най-сигурният начин е като приобщаваме децата и младите хора към българската и световната култура и насърчаваме културното образование и възпитание към национални и общозначими ценности. Не можем да се самоуспокояваме, че адаптирането на законодателството ще е достатъчен гарант за този процес. Напротив – културата не може да се развива от само себе си, тя се нуждае от инвестиции и интегрална подкрепа на държавата. Тези въпроси са актуални не само за България, но и за страните от Европейския съюз, тъй като битът на съвременния човек непрекъснато се променя в глобализиращия се свят. Затова стратегически приоритет на правителството е духовното консолидиране, просперитет и единство на нацията. Националната култура е не само идентичност, но и разбираем език в разширяващия се Европейски съюз.

Букви върху камък от Преславската книжовна школа (X в.)

С дълбоко уважение поздравявам целия преподавателски екип на Специализираното висше училище по библиотекознание и информационни технологии и неговите студенти с Деня на народните будители, като пожелавам възрожденската искра на знанието да поддържа жив огъня на интереса към творчеството и знанието.

Съхраняването на културната ни идентичност в съвременния глобален свят е от първостепенна важност за нас.

Стефан Данаилов

Роден на 9 декември 1942 г. в София.

Завършил е Висшата театрална академия „Кръстьо Сарафов“ – София през 1966 г. – специалност „Актьорско майсторство“. Вече тридесет години е един от водещите актьори на Народния театър „Иван Вазов“. Играл е на сцените и на другите големи театри в България. Досега е пресъздал над 60 централни роли.

Сред руската публика е популярен с изключителните си роли във филма „Първият куриер“ (1966), „Войникът от обоза“ (1975), „Юлия Вревская“ (1977) и поредицата „На всеки километър“ – 26 серии (1970). Пресъздава талантиливо роли и в два американски филма „Берлинската конспирация“ – 1991 г. и „Криза в Кремъл“ – 1992 г. Стефан Данаилов Един от най-харесваните български актьори в италианските филмови сериали, между които „Октопод 7“ (1995) в ролята на Дон Нуцо Мариано (RAI 1); в ролята на Винченцо Грумо във филмовия сериал „Рекет“ (RAI 2) – 1997 г.; „Смъртта на едно порядъчно момиче“ (1998) в ролята на портiera; „След края на века“ в ролята на Мило (RAI 1) – 1999 г.; „Дело по съвест“ – 2001 г. – Италия. Участва и във френско-българския филм „Версенжеторикс“ (2002).

Удостояван е с множество награди от национални театрални и филмови фестивали. През 1976 г. е определен за най-популярния актьор в Чехословакия. Проф. Данаилов е кавалер на най-голямата награда за принос в българската култура – орден „Стара планина“, а за 2002 г. получи наградата на Министерството на културата за изключителен принос в българската култура – „Паисий Хилендарски“.

Професор е в Националната театрална и филмова академия – София. Води клас по актьорско майсторство. Участва активно в обществения и политическия живот на страната.

От 2001 г. е депутат в XXXIX-то Народно събрание като представител на Коалиция за България и председател на Комисията по култура.

Успя да стане гарант за приемането и влизането в действие на редица законопроекта в сферата на културата и образованието, като Закон за филмовата индустрия, Закон за авторското право, Закон за оптичните носители, Закон за народните читалища, Закон за ордените и медалите, поправки в данъчните закони, облекчаващи дарители и спомоществователи в сферата на културата и образованието, в Закона за народната просвета, в Закона за висшето образование.

От 16 август 2005 г. е министър на културата.

От официалния сайт на правителството в Интернет

Изображение от абсидата на църквата в с. Търговище, Видинско

ВЕЛИКИЯТ ДЕН

Фьодор Тютчев

На Кириловата смърт деня огромен –
с какви приветствия, с каква сърдечна простота
сега в хилядолетен помен
да възвестиме пред света.

С какви слова да го вградим в календара,
че не на думи, леки като дим,
навек прощавайки се с братя и другари,
той своя прах остави в тебе, Рим.

И днес, следовници в труда,
през цял ред векове, пред дълги поколения
и ний, и ний дълбаем същата бразда
между съблазни и съмнения.

И в свой ред като него, в труд приневолен
ще се свлечем в браздата и припомним си тия
слова, възхвалящи го, ще възкликнем в оня ден:
„На себе си недей изменя ти, Русия!

Отпъждай чуждите, не вярвай, край любим,
на мъдростта им нечестива и на наглите лъжи.
И като Кирил на славянския ни свят необозрим
ти свято и завинаги служи!”...

Превод от руски: Емануил Попдимитров

Стихотворението е написано по случай 1000-годишнината от блажената кончина на
Св. Кирил – 14 февруари 869 г.

Феноменът информация

Международна научна конференция в Москва

От 21 до 23 септември 2005 г. в Москва се състоя голяма Международна научна конференция на тема „Ролята на книгоиздаването в развитието на международните научни и културни контакти”, организирана от Международната асоциация на академиите на науките. Нейни съорганизатори бяха Руската академия на науките, Националната академия на науките на Украйна, Научният център за изследвания по история на книжовната култура при Научно-производственото обединение на издателство „Наука”, Националната библиотека на Украйна „В. И. Вернадски” и Съветът на директорите на научните библиотеки и информационните центрове на академиите на науките – членове на Международната асоциация на академиите на науките (МАН).

На трибуната (отляво надясно): Акад. Н.А. Плате – вицепрезидент на Руската академия на науките, акад. А.С. Онищенко – председател на Информационно-библиотечния съвет при Академията на Науките на Украйна, проф. В.И. Василиев, д.ф.н. – генерален директор на Академичния издателски център „Наука” при РАН.

Снимка: Личен архив

В обсъжданията участваха книговеди, библиотековеди, сътрудници на научни библиотеки, директори на авторитетни издателства, слависти, историци, културолози и науковеди от десет страни, сред които и България. Изнесени бяха около 100 доклада в три секции: „Формиране на фондовете на научните библиотеки и проблеми на международния книгообмен”, „Развитие на традиционното научно книгоиздаване в страните от ОНД” и „Създаване, разпространение и библиографско описание на електронните научни ресурси”.

В конференцията участваха с доклади и петима преподаватели от СВУБИТ: проф. д.ик.н. Стоян Денчев – „Икономически анализ на информационната среда за осигуряване на научните комуникации”, доц. д-р Севдалина Гълъбова – „Управление на качеството на научната продукция на основата на стандарти от серията ISO 9000”, доц. д-р Мария Младенова – „Руските библиотековедски издания в България”, гл. ас. Мария Николова – „Издаването на руска художествена литература в България от 1878 до 1900 г.” и Ирена Петева – „Дигитална изолация: библиотека – електронно правителство”.

Форумът бе съпроводен с внушителна изложба на богатата и интересна продукция на издателство „Наука” – най-авторитетното руско издателство за научна литература.

По време на конференцията бе представена и току-що публикуваната на руски език от издателство „Наука” монография на Ректора на СВУБИТ проф. д.ик.н. Стоян Денчев „Управление, анализ и развитие информационной среды для трансфера технологий”, в която авторът обобщава своите изследвания на феномена информация.

Куманова, А. В. „Введение в гуманитарную библиографию”.

Книгата е основана на допълненото и редуцирано през 1996 – 2005 г. подобно издание. На основата на съотношението на проблема хуманитарно знание – специфика на библиографската информация за него е систематизирана библиографоведска картина на хуманитарната библиография, представляваща културолого-феноменологична планетарна цялост на света на вторично-документалната информация.

ВВЕДЕНИЕ В ГУМАНИТАРНУЮ БИБЛИОГРАФИЮ

II
БИБЛИОГРАФОВЕДЧЕСКАЯ КАРТИНА
ГУМАНИТАРНОГО ЗНАНИЯ

Българин
върху хляб и книга
не стъпва!

Из писмото на възрожденския
книжовник Илия Р. Блъсков до Юрий Венелин (1869)

„За буквите”

Коалиции, системи и управление

Академично слово при откриването на новата 2005-2006 учебна година

Проф. д. ик. н. Стоян Денчев – ректор на СВУБИТ

Всяка учебна година в нашето висше училище се случва нещо ново, нещо, което оставя трайни следи не само в умовете, сърцата и душите на тези от нас, които сме свързани пряко с неговата дейност, но и в цялото българско общество. Всички заедно направихме и ще продължаваме да правим така, щото нашата АЛМА МАТЕР да бъде еталон за съвременно европейско висше образование.

През втората половина на този месец ние с гордост ще честваме 55-ата годишнина от създаването на нашата образователна, културна и възпитателна институция. Преминало през различни обществени етапи и през всички възможни степени на образователно развитие, сега нашето висше училище, стъпило здраво на българските образователни традиции, е застанало пред прага на своето европейско бъдеще.

Скъпи приятели, позволете ми да изразя своята благодарност, възхищение и преклонение пред всички мои предшественици – директори и ректори на нашето училище. Повярвайте ми, всички те са направили много за неговото развитие. Не мога обаче с вяление да не спомена имената на г-жа Т. Топалова, г-н П. Петров и доц. С. Габровска.

След тези възторжени думи на самооценка и гордост, намерили силно и дълбоко обществено потвърждение, нека да направим опит по естествен път да свържем миналото, настоящето и бъдещето на Специализираното висше училище по библиотекознание и информационни технологии с днешния ден и с перспективите за развитие на България. Бих желал да продължа своето академично слово, като спра вашето внимание на една актуална за нашето общество тема – **коалиционност**, като я обвързва с две научни ка-

тегории – **системи и управление**, с помощта на които ще се опитам да изясня нейната практическа същност и иманентно да посоча условията за вписване в нормите за приемливо обществено поведение при нейното приложение. **КОАЛИЦИИ, СИСТЕМИ И УПРАВЛЕНИЕ**. На пръв поглед, поне първата част от това заглавие, е далеч и като че ли малко встрани от учебните програми на нашето училище. На пръв поглед – да, но съдържанието на предложената от мен тема покрива изцяло нуждата от дискусия по един проблем от изключително голяма важност за нормалното развитие на съвременното българско общество.

Едно от нещата, което задължително изисквам от моите студенти, е да знаят минимум една дужина от дефиниции. Считам, че е нормално всеки един от тях, а също не и всеки един от вас, да може ясно и с разбиране да формулира някои от основните понятия на категоричния апарат, с който, щем или не щем, сме в постоянно взаимодействие. Не само за да правим наука, нито пък само за образователни цели, а в общия случай за да можем правилно да се развиваме и да оцеляваме в сложната обществено-икономическа и политическа среда е необходимо винаги да оценяваме тази среда в нейната динамичност и да намираме своето адекватно място в сложната система от политически и икономически структури, от връзките между тях и от интерперсонални взаимоотношения. Всеки един от вас ще се съгласи, че под система можем да разбирате **група от взаимосвързани, взаимодействащи и взаимозависими елементи, които образуват едно цяло** (The American Heritage Dictionary).

Аз не бих желал да технизирам и да опростяваме неформалните обществени отношения, но с убеденост твърдя, че обществото и в частност съвременното българско общество отговаря на всички дефинитивни изисквания и в този случай представлява система с висока степен на сложност. По принцип **сложността на дадена система е пропорционална на количеството информация, необходимо за разрешаването на всяка несигурност, асоциирана със системата**.

Без да се задълбочаваме в проблема, съвсем фрагментарно ще споменем, че от теоретическа, а и от практическа гледна точка съществуват следните степени на функционална сложност:

1. **Организирана простота** (тук всяка асоциация с парламента напр. е недопустима).

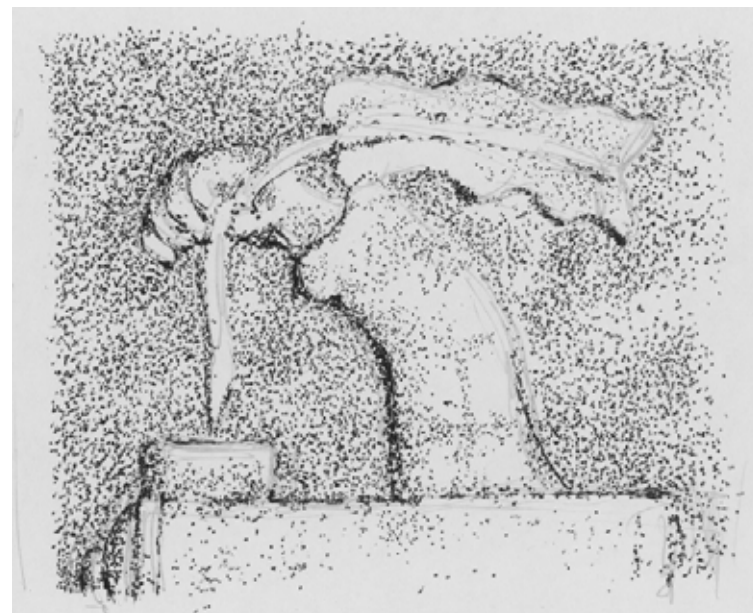
2. **Дезорганизирана сложност** и 3. **Организирана сложност**.

Убеден съм, че не само интуитивно, а и от гледна точка на обществената прагматика, всеки един от вас може да формулира някакво определение на понятието **УПРАВЛЕНИЕ**. Аз ще ви предложа моята версия на това понятие, което претендира за висока степен на общност и приложимост. И така, **под управление ще разбираме целенасочено изменение на системи**.

Според Български тълковен речник, издателство „Наука и изкуство“, от 1973 г., **управлението представлява редене, ръководене живота и устройството на държавата, дружеството, учреждениято, предприятието и друго прилагане на власт**.

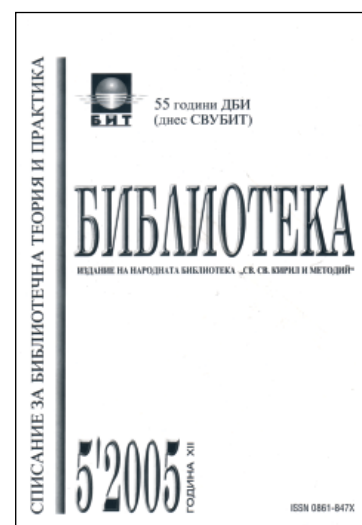
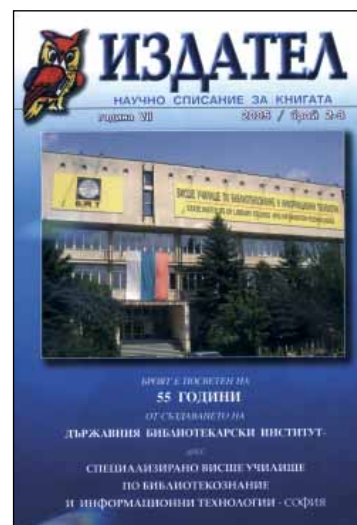
Без да настоявам да се съобразяваме само с дадената от мен дефиниция, определено считам, че първата и последната част на току-що даденото определение в по-голяма степен се съотнасят с целите на поставения от нас проблем. Ето имаме **системата** – нашата държава, имаме и дълга за нейното целенасочено изменение, наречен държавно **управление**. Време е вече да покажем и един от механизмите за управление, въведен неотдавна на българската обществена сцена, известен под името **коалиционност**. Този механизъм в класическия му вид не е нов за световната политическа практика, но в нашата страна все още се подготвяме за скромното тържество на неговия прощъпулник в модерния му съвременен вариант (когато малкото дете направи първите си крачки и вече почне да се движи стабилно). И все пак, какво ще наричаме **коалиция**? Ако се опитаме да намерим общите му характеристики, то едно определение на това понятие би могло да звучи по следния начин: **съюз, обединение на доброволни начала за достигане на общи цели, временна спогодба между политически партии за съвместно образуване на правителство, за съвместно участие в него и за съвместно управление, изчистено от идеологически емоции**.

Когато говорим за системи, може би всеки един от нас, без да грешим много, би могъл да направи заключението, че по степен на функционалност, а също не и на структуризация, системата, наречена българска държава, се асоциира с категорията „дезорганизирана сложност“. От теоретична гледна точка, всяко едно управление (в частност и управлението на България) се стреми на намали несигурността в системата и по

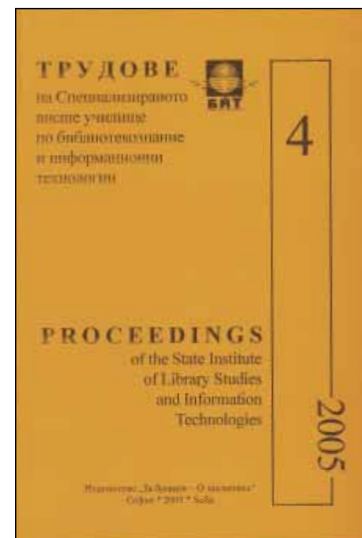
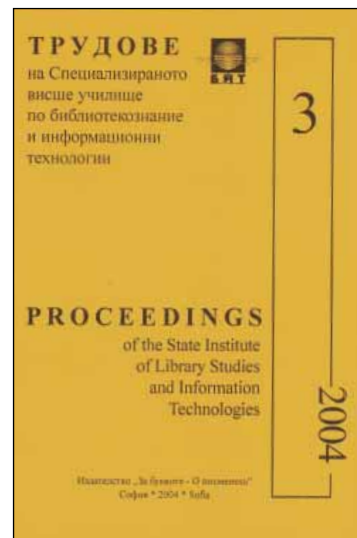

Изображение на перо и мастилница върху каменна плоча от с. Граматиково в Странджанско (XIX в.)

Издания, посветени на 55-годишнината на СВУБИТ

Нови книги на издателство „За буквите – О писменехъ“.

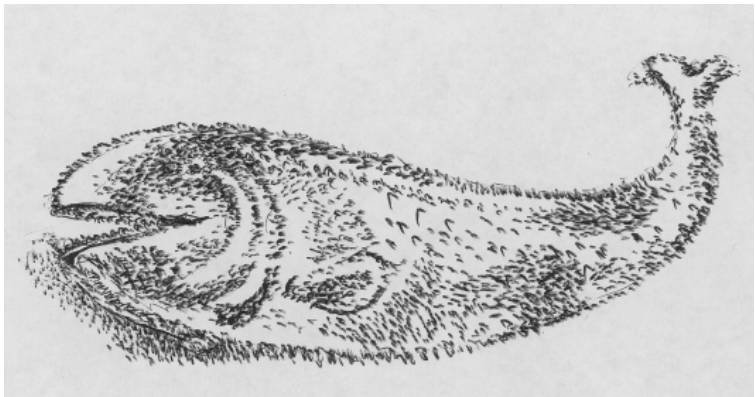
този начин да промени нейната категория в т.нар. „организирана сложност“. Има много фактори, които влияят на този процес, но един от ставащите постоянни такива е коалиционността. Ние нямаме за цел тук да правим политологични изследвания и заключения, но ще обърнем внимание на неравномерните флуктуации около практическото приложение на коалиционността в съвременното българско общество и нейното взаимно проникване с управлението на българската държава. Не само липса на достатъчно познания, но неразбирането на проблемите и липсата на воля напр. даде грешна основа за

прилагане на принципите на експертност при формиране на всички управленски структури на изпълнителната власт в държавата. По този повод ще се задоволим да изтъкнем, че когато тези принципи се разминават не само с теорията, но и с обществените очаквания и реалности, негативите върху управлението на страната ще се увеличават и не след много време ще стигнат своята критична точка.

Има теория, има и натрупан социален опит. Просто трябва да се съобразяваме с теорията и творчески да следваме положителната обществена практика.

3 октомври 2005 г.

древнѣе	сегашнѣе	древнѣе	сегашнѣе
начертаніе на старобългарска-та азбука.		наричаніе на буквы-тѣ.	
А а	Я я	Азъ	Йзъ
Б б	В в	боукъкъ	Бѣки
В в	Е е	вѣдъ	Вѣди
Г г	Г г	глаголи	Глаголь
Д д	Д д	добро	Добрѣ
Є є ю ю	Є є	єсть	Єсть
Ж ж	Ж ж	жнѣте	Жнѣтъ
З з	З з	зло	Зло
З з	З з	земля	Земля
Н н	Н н	нже	Нже
І і Ѹ ѹ	І і	—	І
К к	К к	какъ	Какъ
Л л	Л л	люди	Люди
М м	М м	мыслѣ	Мысль
Н н	Н н	нашъ	Нашъ
О о Ѡ ѡ	О о ѡ ѡ	онъ	Онъ
П п	П п	покон	Покон
Р р	Р р	рци	Рцы
С с	С с	слово	Слово
Т т	Т т	твердо	Твердо
У у Ѥ ѥ	У у Ѥ ѥ	оукъ	Оукъ
Ф ф	Ф ф	фрътъ	Фрътъ
Х х	Х х	хръ	Хръ
Ѧ ѧ	Ѧ ѧ	отъ	Отъ
Ц ц	Ц ц	чи	Чи
Ч ч Ѣ ѣ	Ч ч	чрьвъ	Червь
Ш ш	Ш ш	ша	Ша
Щ щ	Щ щ	шта	Ща
Ъ Ѫ	Ъ Ѫ	кръ	Кръ
Ы ы ѱ Ѱ	Ы ы	кры	Кры
Ь ь	Ь ь	крь	Крь
Ѣ ѣ	Ѣ ѣ	кть	Итъ
Ю ю	Ю ю	ю	Ю
Ѧ ѧ Ѩ ѩ			Юсове
Ѭ ѭ (а суп. р.)			
Ѯ ѯ (а суп. р.)			
Ѳ ѳ	Ѳ Ѳ ѳ ѳ	Ѳ	Ѳ
Ѵ ѵ	Ѵ Ѵ ѵ ѵ	Ѵ	Кей
Ѷ ѷ	Ѷ Ѷ ѷ ѷ	Ѷ	Пей
Ѹ ѹ	Ѹ Ѹ ѹ ѹ	Ѹ	Өнтъ
Ѻ ѻ	Ѻ Ѻ ѻ ѻ	Ѻ	Ижица

Изображение на риба от владишкия трон в несებърска църква

НОВИ СВИДЕТЕЛСТВА ЗА ПОЧИТ

На 18 август и 19 октомври Българската православна църква се прекланя пред паметта на Св. Йоан (наричан по народному Иван) Рилски. Той си отива от този свят през 946 г., оставяйки завет към последователите си като основател на източноправославно-то монашество и първи южнославянски светец.

Напоследък почитта към Рилския светилник намира нови географски измерения. На о-в Ливингстън в Антарктида, близо до българската научна база „Св. Климент Охридски“, бе съграден православен параклис, носещ името на Св. Иван Рилски.

В град Рилск, близо до Курск в Руската федерация, който е основан от българи през X век (като защита срещу нападенията на татарите от изток), млади предприемачи са изградили нова църква, посветена на славянските първоучители Св. св. Кирил и Методий. Църква със същото посвещение е била вдигната в началото на отминалото столетие, сетне разрушена в годините на държавния атеизъм. В нея е била съхранена дясната ръка на Рилския светец.

През Втората световна война руски подвижници са я отнесли тайно до Гърция. Днес тя се съхранява в църква на о-в Кихровуни на Цикладите, в която всяка година Успението на Св. Йоан Рилски се почита според правилата на Православната църква с нарочна литургия, единствена за южната ни единоверна съседка.

В Санкт Петербург е възстановен Йоановският манастир. Той също е посветен на Св. Иван Рилски. Там е погребан Св. Йоан Кронщадски, роден в деня на българския светец и приел неговото посвещение. Новосъздадена мозайка върху стените на този манастир представя Св. Йоан Рилски.

Всенощно бдение. В Българската православна църква срещу големи християнски празници монасите в много манастири започват среднощна служба, която прераства на сутринта в литургия. Същото се прави и по време на съдбоносни за народа събития, като например Априлското въстание.

На Света гора има анонимни монаси, които изпълняват среднощно бдение в различни манастири „тайним образом“.

Напоследък всенощно бдение в петък срещу събота става и в черквата на Кръстова гора.

В новоизградения манастир „Св. Йоан Рилски“ при родното село на светеца Скрино край Бобошево шестима млади монаси и четирима послушници во главе с игумена Поликарп служат по светоатонски обичай (типик), като почват службата в 3 часа след полунощ и я завършват в 10 часа сутринта, без закуска.

Те поставят началото на религиозно радио „Сион“ с обхват за цяла България.

(„За буквите“)

Мозаичен образ на Св. Йоан Рилски върху стената на Йоановския манастир в Санкт Петербург

Търновска следа

Първото известие за Св. Йоан Рилски в Галицкото евангелие

Смоленски епископ Нестор Костенечки

Галицкото евангелие носи името на манастира, в който е преписано през XII-XIII в. Това е средновековният Галицки Криловски манастир „Успение Богородично“, наричан още „Манастир Галиче“ или „Манастир Крилос“. Той се намира в околностите на Галич, главен град на някогашното южно руско Галицко княжество, обхващащо Черниговската земя, днес Курска област. Евангелието се състои от 260 пергаментови листа. На лист 228 неизвестният преписвач отбелязва, че евангелието е преписано в Галицкия манастир в годината от сътворението на света 6652 (наша 1144). Това значи, че основният текст на Галицкото евангелие датира от XII в.

Периоди, времена обаче не всякога с точност могат да се разграничат едно от друго и в паметници на писмеността. Въз основа на лексикалната му структура такова нещо в Галицкото евангелие открива и големият специалист-филолог Николай Николаевич Дурново, заявявайки: „**Останалите негови листа 229-260 също са писани в Галиче приблизително в XII-XIII в.**“ През XVI в. Галицкият и Львовски епископ Гедеон занася Галицкото евангелие в престолния си град Галич и го полага върху Светия Престол в катедралния храм. В 1679 г. Сучавският и Молдовски митрополит Доситей нарежда евангелието да се върне по принадлежност на Галицкия манастир. Не е известно как по-късно то попада в ръцете на йеромонах Тимотей, преподавател по гръцки език в Московската славяно-гръко-латинската академия и справщик (коректор) в Московския печатен двор. След смъртта на йеромонах Тимотей негови книги, в това число и Галицкото евангелие, били занесени в Московския печатен двор. Там го откриват двама руски учени – Александър Василевич Горски, църковен историк, археограф и филолог, и Капитон Иванович Невоструев, археограф и филолог. Те го проучват по език, стил, съдържание, приписки и го предават за съхранение в Московската синодална библиотека, където то получава по библиотечния каталог на синодалните ръкописи сигнатурен № 404. Понастоящем ценното Галицко ръкописно евангелие се съхранява в Московския исторически музей (ГИМ) под № 51 по Описа на пергаментовите руски ръкописи в същия музей.

За нас, българите, е важно да знаем, че в месецослова на Галицкото евангелие под датата 19 октомври на лист 245 се среща и името на нашия рилски светец. Руски и български учени намират, че това е **най-ранното писмено известие за Св. Йоан Рилски на руска земя** преди още там да е проникнал култът към него, изразен в богослужебна прослава и житейни повески чак към XV в. и след това. Бележитият руски историк акад. Михаил Николаевич Тихомиров

„Св. Йоан Рилски“. Стенопис от църквата на Земенския манастир, с откъс от Завета на светеца (XIV в.)

по тоя повод с учудване пише:

„В высокой степени примечателен тот факт, что Йоан Рылский помечен в числе святых в месецослове Галицкого евангелия!“

По време на многолетното ми служебно пребиваване в Москва посещавах и ГИМ. Директор беше Марфа Вячеславовна Шчепкина, доктор на историческите науки. Свързвам ме с нея незабравими срещи и разговори. В 1974 г. тя беше любезна да ми покаже Галицкото евангелие и сподели, че останала изненадана от проф. Иван Дуйчев, когото ласкаво наричаше „Иван Семьонович“, когато той, разглеждайки Галицкото евангелие, рекъл: **„Това известие вероятно се дължи на един български царевич, пребиваващ като бежанец в Галицкото княжество.“** Прав е Дуйчев. Това ранно известие за Св. Йоан Рилски говори за някаква далечна българска следа там, защото **„Русская церковь начала чествовать память Иоанна Рылского с XV века...“** С други думи, култът към Св. Йоан Рилски е пренесен в руска земя през XIV – XV в., а не през XII в.

Знае се, че в 1196 г. при болярски заговор в Търново бил убит цар Асен I (1187-1196). Привърженици на убития цар искали да спасят невръстните му синове Иван, тогава

12-годишен, и Александър. Един болярин побързал тайно нощем да ги отведе отвъд Дунав – отначало при куманите, а после на още по-сигурно място – в южното руско Галицко княжество. Те несъмнено добре запомнили тържественото пренасяне на Св. Йоановите мощи от Средец в Търново на 19 октомври 1195 г., което извършил баща им и наредил занаятчийци на тоя ден в българската земя да се чества подобаващо паметта на светеца. Затова от 1196 г. досега официалният празник на Св. Йоан Рилски у нас е 19 октомври, а редно е паметта му да се чества на 18 август, в който ден е починал в 946 г. Обикновено паметта на светците се чества в деня на тяхното успение.

Пред Марфа Шчепкина проф. Иван Дуйчев прокарва именно тая връзка между Търновското и руското Галицко княжество в последните години на XII и първите години на XIII век. С набито око на далновиден историк той не така случайно търси виновника за вписване името на рилския светец в месецослова на Галицкото евангелие.

Авторът е магистър по богословие на Московската духовна академия, бивш игумен на Рилския, Бачковския и Троянския манастир. Религиозен поет.

Държаха Истината чиста

Ереста на Джон Милтън и богомилите

Георги Василев

Изследователите на Джон Милтън (1608-1674) неведнъж са се опитвали да разгадаят особената (наричана дори еретическа) теология на великия английски поет. Само през 1998 г. излязоха две книги на тази тема: „Алтернативната троица: гностическата ерес и Марлоу, Милтън и Блейк“ от Александър Нътъл и сборникът „Милтън и ереста“, съставен от Стивън Добрински и Джон Ръмрич. На тазгодишния VIII международен симпозиум, посветен на Джон Милтън, състоял се в Грьонобл, отново една от сесиите се наричаше „Милтън и ереста“. В опита да се определи тази ерес бяха изречени различни хипотези – от гностицизъм до армианизъм (вариант на протестантизъм, проповядващ повече Божия милост за хората), дори до известна доза сатанизъм, но така или иначе самите автори на споменатите твърдения не останаха напълно удовлетворени от тях.

В трактатите на Джон Милтън непрекъснато върви теологическа дискусия. Обяснението за нейната интензивност лежи в този етап от историята – църковната реформа в Англия продължава своя ход и нещо, което малцина знаят – Джон Милтън е един от теоретичите ѝ, защитник на едно радикално крило, на т.нар. презвитерианска църква, която подобно на богомилите отрича църковния клир и отрежда черкуването да се върши от по-възрастните (презвитери на гръцки) и от по-заслужилите членове на църковната общност. За нас особено важно е самоопределението на Джон Милтън в неговия трактат „Иконоборец“, 1649, където той заявява съгласие със стари западни „църкви, видни с вярата си и добрите си дела и установени преди 400 години във Франция, Пиемонт и Бохемия, ... недопускали епископат в себе си.“

Така той споделя с читателя познанието с книжнина от еретическите западни църкви на катарите, валдейците, бохемски (чешки) братя. Нещо повече, неколккратно настоява презвитерианската църква да вземе пример от практиката на валдейската. Той изразява и дълбока симпатия към делото на английския реформатор от XIV век Джон Уиклиф, който споделя дуалистичната философия.

Причастността към валдейците и към богомилото-катарската теология

Кои са валдейците, наричани още „лионски бедняци“? Това са последователи на търговеца от Лион Валдо (Waldo, Waldes), който през XII век основава собствена скромна църква. Модела за нея той възприема от катарите (европейското разклонение на богомилите), както и тяхната практика на разпространение на светите писания на роден език, не на латински.

Когато католическата църква през 1655 г. извършва поредно клане над валдейците, живеещи в долината на Пиемонт, Милтън пише гневно стихотворение в тяхна защита и по този начин доказва ангажмента си към тази общност.

За последното клане в Пиемонт (1655)

*Отмъсти, о, Господи,
за изстребените ти светци,
чиито кости
Лежат, разпръснати върз
студените алпийски планини.
Не ги забравяй!
Запиши в книгата си
стенанията им.
Въздай на тях,
които държаха истината
тъй чиста в миналото,*

„Видението на Петър Орача“. Миниатюра върху керамична плоча по поемата на Уилям Лангланс (XIV в.)

Докато нашите бащи почитаха неодоушени предмети.

При това ангажментът на Милтън към валдейците не е само емоционален. През същата 1655 г. той участва в подготовката на писмо, което е изпратено от диктатора на Англия Оливър Кромуел чрез неговия специален пратеник Семюел Морланд до Савойския херцог. В това писмо се иска да спре изстреблението на валдейците. Мисията на Морланд има още един аспект: той получава от пастора Жан Леже пакет ръкописи на валдейците. Такива подобни колекции еретическа книжнина постъпват също в Кеймбридж и в Дъблин. През 60-те години на XX век белгийският изследовател Тео Венкелер прави откритието, че един от дъблинските ръкописи Du10 съдържа два катарски трактата. Сиреч валдейската книжнина се оказва смесе-

на с катарска, защото при самите валдейци в Пиемонт е имало доста катарите, също преследвани от католическата църква.

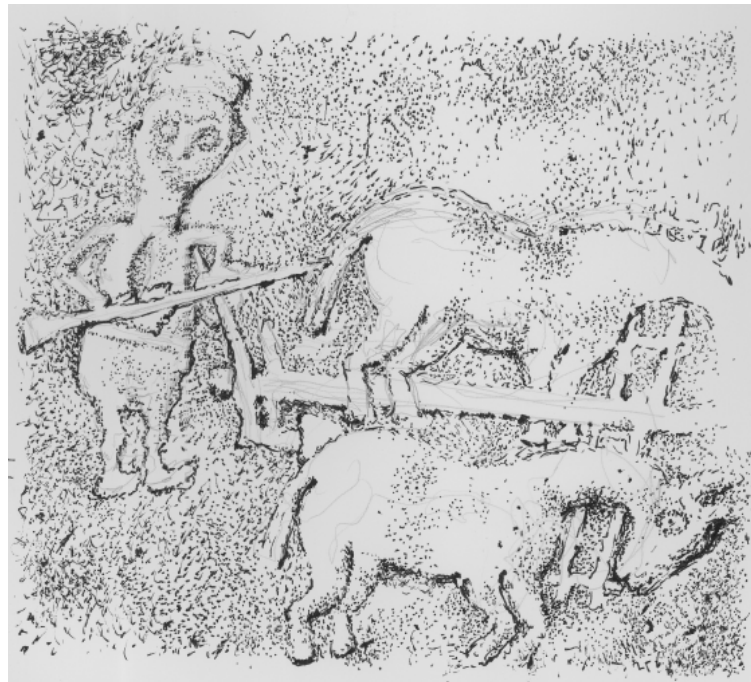
Прави впечатление, че Джон Милтън познава много добре катарската теология. Той препоръчва валдейския модел на скромна, избягваща богатствата и суетата църква, а защитава необходимостта от такава реформа с добре известни богомилото-катарски доводи. Фактът, че поетът споделя дуалистичната теология, се вижда, когато съпоставим неговите възлови виждания с познатите дуалистични, сиреч богомилото-катарски разбирания. Например в цитираното стихотворение словосъчетанието „неодоушени предмети“ е традиционна формула на богомили, катарите и доларди, с която те наричат

иконите.

Освен отрицание на иконите виждаме у Милтън отрицание на разкоша и разточителството на официалните църкви, признаването на дуалистичния принцип, сиреч господството на два Бога – добър и лош, над света. Милтън употребява и добре известното название „добри хора“, с което се наричат лидерите на еретическите общности, и популярното сред дуалистите понятие „вътрешен човек“.

Следователно връзките на Джон Милтън с дуалистичните вярвания са само част от неговия интерес към учението на богомилите и катарите (включително английските еретици – долардите).

Авторът е старши научен сътрудник, доктор на филологическите науки, старши експерт в Държавната агенция за българите в чужбина при Министерския съвет.

Релеф на орач от надгробна плоча в с. Факия, Бургаско (1775)

Църквата „Св. Иван Богослов“

Наричана е още и „Св. Иван Летни“. Построена е върху Пчелин камък между XIV и XVI в. Историческата и културна стойност на тази скромна църква разкри за науката проф. Стамен Михайлов, като я описа и спаси част от изчезналите вече художествени образи в нея. В тази църквица той е успял да фотографира сцената „Причастието на апостолите“.

Относно образа на Св. Богородица в църквата проф. Михайлов пише следното: „Дело на талантлив майстори, образът привлича нашето внимание и със своята художественост и главно със светлата си колоритна гама, с необикновената свежест на палитрата и с постигнатата сред този колорит изразителност... Образът ... е обрнат към една нова епоха – епохата на нашето закъсняло приобщаване към светското изкуство на европейските народи.“ Също така, като разглежда другата спомената сцена и нейната динамичност, той пише: „Ние сме изненадани, че в малката селска църквица при Пчелинци тази сцена е запазена с първичната си чистота, с нейния подчертан монументално-експресионистичен характер. Със силното си емоционално въздействие, което упражнява върху нас, тя ни напомня за тържествената монументалност на Божествената литургия в църквата Перивлитор в Мистра (XIV в.).“

Накрая своята студия проф. Михайлов завършва с думите: „С обнародването на църквата при с. Пчелинци ние изнасяме на показ един незаслужено пренебрегнат и забравен паметник от нашето Късно средновековие, който от сега нататък ще заема, надяваме се, мястото, което заслужава между скромните паметници на религиозната ни архитектура и живопис в Западна България от ранната епоха на турския феодализъм у нас.“

От своя страна Димитрина Джонова, която преди двадесетина години също подробно е проучвала тази църква, пише следното: „Декоративните орнаменти и класическите палмети допълват представата ни за художествената стойност на монументалната стенопис. Стилите особености, живописната техника и застъпеният живописен канон дават основание да отнесем църквата към XV–XVI в. и да я свържем с редките произведения на средновековната българска живопис от горнострумските и знеполски земи, дело на местни, югозападни живописни школи.“

Благодарение на тези изследвания църквата е обявена за паметник на архитектурата и изкуството.

Църквата в Пчелино

Текст и снимка Силвия Изова

Изображение от владишки трон в църквата „Св. Георги” в Трявна

Вълнуваща находка

При археологическите разкопки в трновската църква „Св. четиридесет мъченици” през 1972 г. бе открит скелет на снажен мъж, а заедно с това масивен златен пръстен. Главният въпрос е кому принадлежи откритият скелет и намереният там златен пръстен.

С оглед на досега изказаните предположения, налага се да се потърси отговор – дали този пръстен може да се припише на българския владетел от края на XII и самото начало на XIII век, цар Калоян (1197-1207), или пък трябва да се допусне, че той е бил притежание на друга историческа личност от нашето средновековие, за която иначе не притежаваме точни сведения.

Точната дата на рождението на третия брат от Асеновци не е известна. Може да се предполага, че той ще да е бил роден към 1167-1170 г. и по време на въстанието през есента на 1185 г. е бил юноша на около 15- до 18-годишна възраст. Неговото име е чисто славянобългарско – **Йоаница (Иваница)**, умилително от Йоан Иван). В едно от известията за най-ранния период от живота му той е споменат просто под името Йоан. В първото послание на папа Иннокентий III до него, писано в края на декември 1199 г. или в началото на 1200 г., той е назован **„благородния мъж Йоаница”**.

Не изглежда трудно да се отгатне кога и где той е получил името Калоян, с което е широко известен в историята.

По време на похода на византийския император Исак II Ангел през 1187 г. жената на истинския водач на въстанието Асен, Елена, попаднала в плен у ромеите. Извършена била размяна за нейното освобождение, като заложник във Византия бил отведен младият Йоаница, очевидно без негово съгласие. Съвременник на събитията, византийският историк Никита Хоният съобщава, че той прекарал във Византия, по всяка вероятност в самата византийска столица, „доста дълго време”. Именно сред ромеите най-младият потомък на Асеновия род получил прозвището Калоян, и то поради своята външност: **„хубавият Йоан”**.

Години по-късно, когато той стоял начело на българската държава и воювал с ромеите, му било дадено презрителното прозвище „Скилойоан” или „Кучи-Йоан”, сякаш за отмъщение и да се заличи признанието – чрез името – за неговата телесна красота.

Откритият в църквата „Св. четиридесет мъченици” скелет представя снажен и як млад човек, висок около 195 см, със широки гърди. Тридесет и два добре запазени зъба красят и днес устата на скелета. Не са ли били тъкмо тези белези на необикновена снажност и сили, които най-много са възхитили ромеите да му дадат прозвището, изразяващо възхвала и удивление!

През лятото на 1972 г. при археологическите разкопки около църквата „Св.40 мъченици” във Велико Търново бе открит гроб със скелет на мъж и масивен златен пръстен с надпис „Калоянов пръстен”. През същата година във в. „Антени” и великотърновския вестник „Борба” бе отпечатана статията на писателя Йордан Вълчев „Още за Калояновия пръстен”. По повод на тая статия през следващата година се разгоря дискусия. Като редактор във в. „Борба” се обърнах към видни наши учени да изразят мнението си по тази археологическа находка. Получих статии от проф. Иван Дуйчев, проф. Тодор Герасимов и н.с. Вълчо Вълков, археолог при Окръжния исторически музей във Велико Търново. Проф. Иван Дуйчев дори дойде сам в старата столица. Заедно с него отидохме да видим скелета от открития гроб, който се съхраняваше в хранилището на Музея на Учредителното събрание. Проф. Дуйчев беше изненадан. Помня добре думите му: „Погледнете! Дори и като скелет, добре съхранените му зъби и днес красят устата му.” Наскоро след това проф. Дуйчев ни изпрати статията си „Новооткритият Калоянов пръстен”, отпечатана във в. „Борба” (бр. 109 от 13.09.1973 г.)

Христо Медникаров

Същата статия бе поръчана и анонсирана от редакцията на седмичника „Антени” да се появи в следващия брой. Заради интригите на археолози и политици ЦК на БКП спря нейното отпечатване. По-късно тя бе публикувана на френски език в международното издание сп. „BYZANTINOSLAVICA” (т. XXXVI, 1975, fasc. 2).

„За буквите”

Йоаница благородният мъж

Чий е Калояновият пръстен

Проф. Иван Дуйчев

Надписът върху пръстена е напълно четлив и кратък. След кръстен знак, за който е изказано предвзето мнение, че бил представлявал глаголическа буква, следва надписът

КАЛОІАНОВ ПЪРСТЕНЪ

Както изглежда относно надписа на името Калоян сред близките съвременници на този владетел е съществувало колебание. В оловния печат (моливдовул) на цар Калоян, намерен някога от нашия възрожденец Никола Обретенков и обнародван през 1932 г. от покойния нумизмат Н. А. Мушмов, името е написано във втората си част с О-мега и Е двойно за предаване на Я. Този оловен печат, който – в разрез на някои съмнения – трябва да се смята за автентичен, може да бъде използван като сравнителен материал за проучване на новооткрития пръстен-печат. В Синодика на българската църква името е дадено в напис

КАЛОІАН(Ъ),

подобно на формата в нашия печат. Подобно предаване на крайната сричка от името се среща и у патриарх Евтимий, който иначе следва гръцкия надпис. Името е дадено в родителен падеж: „Калоянов пръстен”, както това се чете в няколко други пръстени от нашето средновековие, напр.: Ходоров пръстен, Витомиров пръстен, Радославов пръстен и др. Думата **ПРЪСТЕН** е дадена в нейната старинна форма

ПЪРСТЕНЪ,

което трябва да се тълкува като допълнителен доказ за автентичността на паметника. В средата на лицевото поле има стилизирана фигура на лъв, нагодена да запази разполагаемото пространство. Предположението, че тук би следвало да видим образ на дракон, е напълно произволно: то почива на неубедителни твърдения за късно запазване на символи от първобългарския езически календар. Общо взето този пръстен-печат е принадлежал на лице, което е заемало

отговорна длъжност в българската държава

и чрез него е **„подпечатвало”** послания и разпореdbи. Познаваме ли за онова време друга историческа личност с име Калоян, освен третия представител на Асеновци?

Още по времето на Калояновата смърт пред стените на Солун през есента на 1207 г. са възникнали легенди, които забулват историческото събитие. Както е познато, в края на август или в началото на септември 1207 г. българската войска, предвождана от цар Калоян, се явила пред стените на силната крепост и я обсадила. Разказът за убийството на царя от ръката на покровителя на града Солун великомъченик Димитрий, представя

Златен пръстен-печат на цар Калоян

Няма никакви сериозни основания да се отхвърли предположението, че трновските археолози са попаднали именно на гроба на прославения български владетел, който продължил да носи до края на живота си масивния златен пръстен-печат от своите младежки години.

само

една хагиографска измислица,

създадена и широко разпространена за прослава на светеца. И досега в гръцките области и дори у нас се срещат икони, върху които е представено как светецът, възседнал коня си, пробожда с копие падналия на земята български владетел.

Малко вероятно е също твърдението, че царят е бил погубен от своя пръв воевода, куманина Манастър. В такъв случай би трябвало да се допусне, че срещу Калоян е бил образуван заговор, а главно оръдие за погубването на царя е бил именно вождът на най-верните Калоянови съюзници – куманите. Вярно е, че двамата по-възрастни Калоянови братя Асен и Петър погинали от ръцете на заговорници. Зад гърба на тези заговорници обаче била ръката на византийското правителство. А сега Византийската империя вече не съществувала: от около четири години насам Цариград се намирал във владение на рицарите от Четвъртия кръстоносен поход. Основанията, върху които се гради предположението за заговор, организиран с главното участие на кумански първенци, са неубедителни. Преди да приемем вероятността за узурпация на властта от страна на Калояновия племенник Борил, нека си спомним за тежкото политическо положение, в което изпаднала българската държава след смъртта на цар Калоян. Към

1207 г. синовете на Асен I са били малолетни деца: Иван Асен II е бил 11-12-годишно момче, неговият брат Александър, една или две години по-малък.

Против предположенията за извършено покушение и непосредствено свързана с него узурпация говорят свидетелствата на близки по време на събитието исторически извори. Благодарение на тях ние знаем, че тялото на починалия цар е било грижливо запазено: вътрешностите били извадени, трупът е бил „осолен” и в печално шествие върнат в столицата Търново. Едва ли заговорници измежду приближените на царя биха се погрижили така да запазят трупа и да му отдадат последна почит. Тайното отвличане в земята на куманите на Асеновите синове, за да бъдат там опазени, грижите за запазване на Калояновото тяло, отдаването на почит към покойника – всичко това опровергава предположението за съществуването на някаква враждебна на царя куманска партия.

Последна почит към владетеля-воин

е могла да бъде оказана, когато трупът е бил положен в църквата, която по-късно, след победата при Клокотница през март 1230 г. Иван Асен II посветил на 40-те севастийски мъченици, в деня на чиято памет била извоювана българската победа.

Украса над входа на църквата „Св. Троица” в Котел (1871)

Св. Методий

Канон за Св. Димитър Солунски

О, мъдри Димитре, като предстоиш светло
пред Божия престол,
не ни забравяй, моли се за нас, окаяните, които -
странници в тая земя - съзерцаваме днес твоите
велики дела и те възпяваме,
като се надяваме силно
на твоето застъпничество.
Чуй сега,
славни Димитре,
твоите бедни раби
и се смили над тях:
ние сме се отлъчили
далеч от твоя светъл храм,
но сърцата ни горят
и дълбоко копнеем да се поклоним
един ден на твоята църква
с твоите молитви.
Защо, о мъдри Димитре,
само ние, твоите бедни раби,
да сме лишени от твоята красота
и любов към Създателя,
да бродим из чужди земи и градове
и да страдаме от суровите войници
на езичниците и еретиците!

(IX в.)

Велико наследство

Акад. Петър Динеков –
основател на Кирило-Методиевския център

Все повече читатели обръщат поглед към старата българска литература, чието начало постави Кирил при близкото сътрудничество на своя брат Методий, все по-често се подчертава нейното значение като велико наследство на българската национална култура.

„За буквите”, бр. 3, май 1980 г.

КОНСТАНТИНОС НИХОРИТИС е първият чуждестранен аспирант към Кирило-Методиевския център с научен ръководител Петър Динеков. Завършил е Академия „Атониада” на Света гора и Софийската духовна академия „Св. Климент Охридски”. Защи́тава докторска дисертация на тема „Атонската книжовна традиция в разпространението на Кирило-Методиевските извори (по неизвестни и непроучени материали)”, издадена като том 7 на поредицата „Кирило-Методиевски студии”. Понастоящем преподава български език и литература в новосъздадения Факултет по балканистика към Солунския университет „Аристотел”.

В своята нова книга „Славистични и българистични проучвания” Нихоритис публикува за първи път неизвестни преписи от Краткото житие на Св. Климент Охридски, писани през XIII в. в манастира Дохиар. В него се казва:

Откри преселващ се в небесния Едем
блестящата община
великият пред българите Климент.

Разширяваща се Боговдъхновеното дело на и техните ученици от първото

От 28 септември до 2 октомври 2005 г. в София се състоя голяма международна конференция, посветена на 1120-годишнината от кончината на славянския първоучител Методий на тема „Проблеми на Кирило-Методиевото дело и на българската култура през IX-X век”.

Чествана бе и 25-годишнината от създаването на Кирило-Методиевския научен център при Българската академия на науките. В конференцията взеха участие 88 учени от 17 страни. Заседанията бяха водени в три секции. С вдъхновено слово под надслов „Една разширяваща се вселена – Кирило - Методиевото дело и техните ученици от първото към третото хилядолетие” директорката на Кирило-Методиевския център Светлина Николова даде начало на обсъждания и дискусии. Участниците посетиха Земенския манастир. Разгледаха ръкописно-документалния сектор на Народната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий”. Бяха и в Кriptата на храм-паметника „Св. Александър Невски”.

Общо бе заключението, че тази внушителна „трапеза на духа” бе особено плодотворна.

„Св. Методий”

Икона в параклиса „Св.св. Кирил и Методий” в храм-паметника „Св. Александър Невски” в София. Художник Иван Мърквичка

Управителният съвет на БАН награди с почетен знак „Марин Дринов” (синя лента):

Проф. д-р Екхарт Вайер от Университета във Фрайбург, Германия; проф. д-р Емилие Блахова от Славянския институт на Чешката академия на науките; проф. Франсис Томсън от Държавния университет в Антверпен, Белгия; ст. н.с. д-р Светлина Николова – директор на Кирило-Методиевския научен център при БАН, а целия колектив на Центъра – с почетен плакет „Марин Дринов”.

Томас Бътлър
Харвардски университет,

Съжалявам, че нямам възможност да присъствам на това вълнуващо честване на 25-годишнина на Кирило-Методиевския научен център и 1120-годишнина от кончината на Св. Методий.

През отминалото лято аз работих с американски доброволци в Босна и не намерих достатъчно сили за второ пътуване до Европа в течение само на няколко месеца. Също така не съм способен да подготвя приносен доклад за краткото време, с което разполагам.

Дълбоко съжалявам, че съм принуден да се запитам насаме защо Методий е толкова важен и значим в наши дни не само за изследователите на старобългарския език, а и в по-широк смисъл за цялата световна култура. Както е известно, през 1985 г. именно Методий бе почетен от Папа Йоан Павел II в неговата енциклика „*Slavorum apostoli*” („Славянските апостоли”). Светият отец, както си спомняте, определи Методий най-вече като символ на екуменизма, сиреч на обединението между Източната и Западната църква. Ала той възприемаше някогашия славянски архиепископ единствено като църковен глава.

Но аз бих искал да подчертая, че Методий символизира нещо много по-значимо, отколкото обединението на църквите. Чрез своя отпор срещу папските легати по време на процеса през 880 г. в Регенсбург и поддръжка на малките литургични езици, а следователно и на националните литератури Методий изразява далновидност, която подкрепя толерантността и единството в културата.

Именно с това послание на толерантност и единение делото на Методий е неподвластно на времето и е вечно в истинския смисъл на думата.

Дълбоко съжалявам наистина, че не мога да почета неговата памет ведно с вас.

Септември 2005 г.

Thomas Butler

духовна Вселена

Св. св. Кирил и Методий към третото хилядолетие

Съмъ бо тѣмѣ живи имѣ
Съмъ видѣли

Соприя, 4/10/2005

Giorgio Ziffer

Проф. д-р Джорджо Дзифер, Университета на град Удине, Италия
„Още са живи онези, които са ги видели (Кирила и Методия)“ – Черноризец Храбър, „О писменехъ“

Тъзи годна мѣрѣхъ съчлѣметѣтѣтѣ
центри и јѣхо даѣнѣ ведѣхѣ прѣчи
Emilio Blahová
4, 10.05

Проф. д-р Емилие Блахова, Чешка академия на науките, Прага:
„Пожелавам на Кирило-Методиевския център още по-значими успехи в бъдеще“

Щекав всичко кубаво за редакторите
и читателите на За буквите
Francis J. Thomson
4 - X - 05

Проф. д-р Франсис Томсън, Университета на Антверпен, Белгия

ХОТА и иерусалимъи чисто словѣн-
ски не бесѣдѣхѣтъ нѣ и слухѣхѣ
оуха словѣти приидоша и сѣрѣхѣхѣ
мѣ възвѣщаваща са
1000 и 1000 и 1000 ден
м. Таубе 1.1. 5766 отъ свѣрѣнѣица

Проф. д-р Моше Таубе, Ерусалимски университет, Израел
„Макар ние, ерусалимците, да не беседваме на чисто славянски и дойдохме само да слушаме,
от все сърце се възрадвахме“ (написано на старобългарски език)

Автографите специално за в. „За буквите“ събра Илия Пехливанов

Украса над входа на църквата „Св. Троица“ в Котел (1871)

Дълбок поклон

Георги Първанов

Президент на Република България

Обстоятелствата отредиха точно сега да посетя гроба на Методий в с. Микулчице, Чехия. Факт, зареден с дълбок символ. Свежите цветя, които видях там, и тези, които положих от свое и от ваше име, уважаеми участници в конференцията, говорят колко жива е връзката ни с миналото, колко трайно и дълбокоосмислено е нашето преклонение пред делото на Св. Методий.

Светите братя създадоха нашата азбука и с това извършиха подвиг, чиято значимост надхвърля националните рамки, преминава отвъд славянското си значение и добива общочовешки смисъл. Държавата ни бе силна, защото **прие, съхрани и разви** сътвореното от тях; разчупи канона и утвърди нова култура. Именно това позволи във векове на изпитания **словото да бъде единствената свободна територия на българския дух**. А обявяването им за духовни съпокровители на Европа показва високото място, което заемат в европейската цивилизация.

Достолепието на великото дело на Светите братя може да видим и в богатата дейност на Кирило-Методиевския научен център на БАН. Почти век ни дели от създаването му – първоначално като Климентова комисия, по-късно – Кирило-Методиева, а от 25 години – вече научен център.

Основните му направления и научни интереси, богатата издателска дейност, обучението на специалисти и участията в научни форуми утвърдиха Кирило-Методиевския научен център като националнозначима институция с голям международен авторитет и признание. Всичко това ни изпълва с гордост и самочувствие.

На добър час!

28 септември 2005 г.

OKI.

Президентът Георги Първанов при гроба на Св. Методий край град Микулчице в Моравия. 27 септември 2005 г.

Пресфото БТА

Той напълно самостоятелно поде почина за установяване на нашия печатан шрифт, за техниката и украсата на българската печатна книга и в течение на четвърт столетие неотклонно се труди за неговото осъществяване.

ИВАН ДУЙЧЕВ

Някога, преди повече от 11 века, към края на 868 година Константин Кирил – Философ се явява пред папа Агриан II, за да защити правото на живот на азбуката, която е създал, нейната „святост“ и духовен смисъл, правото и да съществува заедно с еврейската, гръцката и латинската азбука. Не знам дали от тук тръгва Васил Йончев, за да докаже самотния произход на старобългарската азбука – но мисълта му, че „святата“ азбука се изгражда от „святите“ елементи, заедно с двадесетгодишното му изследване на проблема в неговата цялост и развитие, от неговия философски, символичен смисъл до неговата изобразителна и графична форма и обратно – от символиката на графичния знак до неговия дълбоко философски смисъл, ни изправя пред откритие, което тепърва ще доказва значението си.

СВЕТАЛИН РУСЕВ

Васил Йончев проследява историята на старобългарските азбуки и представя за първи път една нова, генеративна идея за създаването на глаголицата през IX век. Авторът доказва чрез своята хипотеза, че знаците на глаголическата азбука се вписват в създаден от Константин Философ – Кирил модел, наречен **ф и г у р а т а м о д у л** като една цялостна графична структурна система. Нещо повече, Васил Йончев открива логиката на фигурата модул в знаците от Плиска и Преслав и, като графичен дизайнер, отправя своето предизвикателство към палеографията. Доказателство за фигурата модул и генеративния модел на Йончев е вградената геометрична фигура в камъка пред входа на църквата „Успение Богородично“ във Връбник, остров Крък. Ако Крък е „люлка“ на глаголическата азбука, то Връбник е „сърцето“.

МАРИЦА КУНЧИЧ
Хърватия

Проблемът за произхода на Глаголицата и Кирилицата ни би могъл да се реши без откритието от Васил Йончев фигура-модул за построяване на азбуката от Плиска... Най-важното е, че Йончев успя да разчете надписите, изписани с тази азбука чрез създадената от него подробна и организирана система за всички знаци и за тяхното звучене. Чрез фигурата модул доказва взаимовръзките между азбуката от Плиска, устроената Кирилица и новосъздадената Глаголица. Изворот се оказва един – плод на една творческа личност – Константин Философ-Кирил.

ВЛАДИСЛАВ ПАСКАЛЕВ

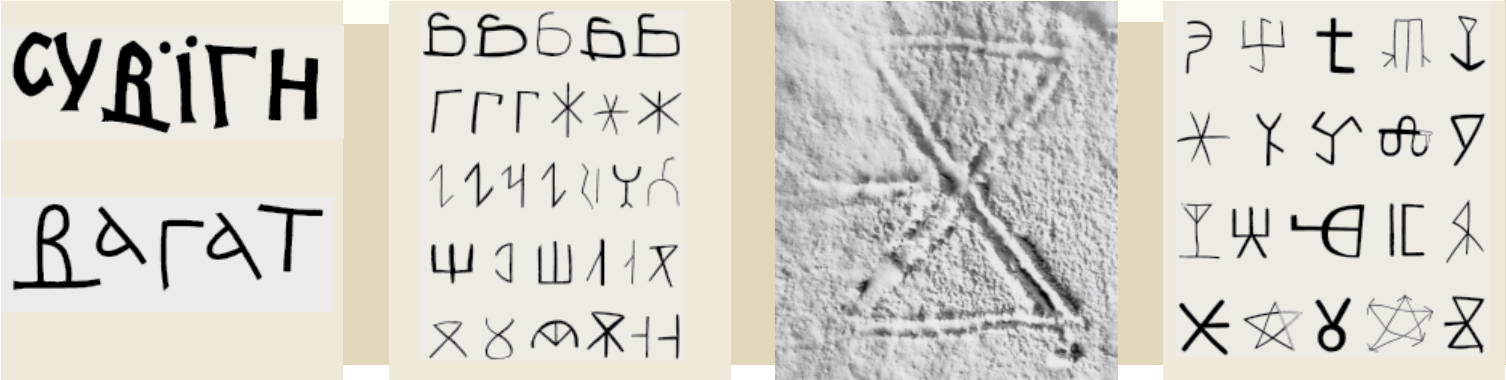
Ренесанс антиква ВИОЛ. Авторски шрифт на Олга и Васил Йончеви. Проект 1985. Реализация 1992

НАШИТЕ

Фигурата-модул, на основата на която са създадени азбуките от Плиска, Кирилицата и Глаголицата, е създадена от една мозъчна творческа мисъл, която наред с изключителните си качества на литератор, философ, езиковед и просветител, владее графичната сила и красота на знаците като истински художник, който умело организира в единна смислова система идейни, изобразителни и абстрактни внушения. Като представител на своето време и преди всичко като велик син на бъдещето – Константин Философ – Кирил създава фигурата-модул – философски и графичен синтез на символа на Вселената, образуван от основните елементи въздух, вода, огън, земя. Достатъчно „святата“ в своята философска първооснова и заедно с това достатъчно широка, обемна и демократична, за да може да включи цялото богатство и смисъл на буквените знаци. Естествено е да допуснем и то не заради национално пристрастие – а поради самата логика, че един от най-изтъкнатите духовно мъже на своето време, който е владее тайните на познанието заедно с вярата в живота на Вселената – не може и не му е необходимо да събира наготово форми на буквите от различни чужди азбуки –

Писане с гръцки букви

Преди да бъдат създадени българските азбуки, в новообразуваната през 681 година Българска държава била използвана гръцката азбука и гръцкия език 170 години за скрепяване на официалните и други надписи с българско съдържание. От времето на хановете Тервел (701-718), Крум (803-814), Омуртаг (816-831), Маламир (831-836), Персиян (836-852) и др. са запазени много надписи, дълбани в камък и метал на гръцки език и с гръцки букви. Те са летописни, строителни, възпоменателни, инвентарни, мирни договори. Три надписа са писани с гръцки букви на първобългарски език. Двадесет и четирите звука от гръцката азбука не са били достатъчни, за да изразят точно звуците, които се съдържали в първобългарски думи (титли, инвентар и пр.), употребявани в текста. Още по-трудно е било, когато са писали на първобългарски език с гръцки букви. Да се „изразят“ приблизително първобългарските звуци Ж, Ш, Ц, Ч и др. е трябвало да се употребят две или повече гръцки букви. След 801 година започнало съзнателно и целенасочено търсене на нови графични форми на някои гръцки букви, за да се измени звученето им и се предаде ново звучене и се приближи към първобългарската реч. Най-очевидни са опитите да се измени формата на гръцката буква В, като към нея се прибавят нови графични съставки – подчертаване на долната част на буква В с хоризонтална линия и други добавки, с които да се разграничи от В и създаде форма на буква с ново звучене – буква Б. Това е първият опит, воден от съзнанието и желанието да се създаде графична основа за записване на първобългарския език.

Текст и илюстрации от книгата „Васил Йончев. Азбуката от Плиска, Кирилицата и Глаголицата“. 1997. Книгоиздател Гогов и синове

Захарий Зограф. Св. св. Кирил и Методи. Стенопис от Троян

Методий - българските книжници.
ският манастир, 1848

Галерия Академия гостува на вестник За буквите

Двадесет години след голямото откритие за произхода и взаимовръзките на старобългарските азбуки, Галерия Академия отвори врати за делото и творческото наследство на художника и учителя, изследователя и законодателя на историята и теорията на шрифта и изкуството на българската книга проф. д-р Васил Йончев. Показаните в изложбата табла с образци, превърнати чрез естампажи в графичен документ, са и част от многогодишните изследвания на оригинални

старобългарски писмени паметници от преподавателя и негови студенти от Академията. Обществено доказани остават графичните образци за нови български наборни шрифтове на Васил и Олга Йончеви, Владислав Паскалев, Димитър Трендафилов, Тодор Варджиев, Стефан Груев, Кирил Гогов и др. Уроците на големия учител Васил Йончев остават с нас, студенти и преподаватели, и при решаване на новите предизвикателства пред българската култура – въвеждане на кирилската азбука в Европейския съюз.

АЗ, БУКИ

самаританската, коптската, гръцката и пр., за да състави своята глаголическа азбука. Намираме се пред откритие с изключително национално и общославянско значение – нещо повече – разкрит е не просто пътя и начина, по който са изградени старобългарските азбуки, но красотата и съдържателността на една графично-поетична символика, в която пространството, звездите, изгрева на слънцето, морето и сушата, са началата на нейното приземяване до необходимостите на трайното човешко общуване. Цялата система, представена в изложбата, е проникване до „тайните“ и „загадките“ на старобългарските знаци и наименованията на буквите, откритие, което извежда националния принос в света на духовната култура в пространствени и смислови връзки, които са общовалидни и стойностни не само като наука или познание, но преди всичко това прозрение на човека за Вселената. Но след като се мине през „тайните“ на тези свещени истини на българската душевност и на националното оцеляване – остава истината – научно, дълбоко и преди всичко творчески разкрита и доказана.

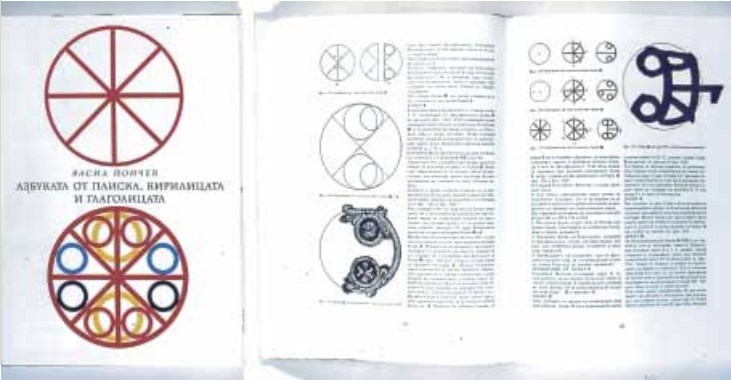
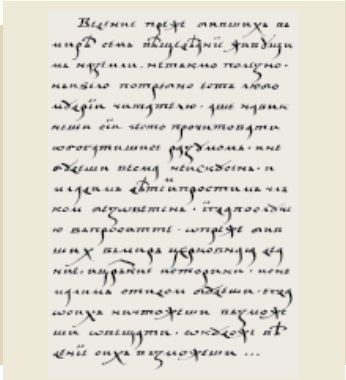
Почит към Васил Йончев

Неговото име живее в съзнанието ни, поражда възторга и почитта към една изключителна личност, която присъства неотклонно в развитието на българската книга през втората половина на миналото столетие. Художникът Васил Йончев е от малцината, а може би единственият, който в онези години бе проникнат така дълбоко от магията на писмените знаци, а това означаваше – пълно отдаване на творческите сили в разкриване и популяризиране научните принципи на шрифтобразуването. Той беше апостолски обзет и отгаден на тази идея и вложи огромна енергия за практическото и приложение – създаде школа от последователи и привърженици към естетиката на конструктивното формоизграждане на буквите. Най-голямото достойнство на този самоотвержен радетел за културния ни прогрес, мисля, беше усетът му за отговорност пред времето и безпогрешното му чувство за мярка. Той умееше да уравнивесава порива на таланта с дисциплината на строго научното познание. Васил Йончев винаги отстояваше принципа за пълно покритие на изязната графична форма със същината на съдържанието. Изкуството на шрифта и изкуството на книгата бяха негова съдба. В своето възбено художествено-научно творчество той стигна до голямото откритие – фигурата модул и нейния сакрален смисъл, чрез които Константин Философ – Кирил е създал Глаголицата, убедително доказани в последната му книга „Азбуката от Плиска, Кирилицата и Глаголицата“. Едно творческо прозрение, с което проф. Васил Йончев обогати българската духовна култура.

ЕВГЕНИ КЛИНЧАРОВ

Кирилска азбука

Старобългарският писател Черноризец Храбър в съчинението си „За буквите“, пише: „Константин Философ, наречен Кирил... им сътвори тридесет и осем букви. Едни по образци на гръцката азбука, а други според славянската реч.“ Константин Философ „устрои“ азбуката „Кирилица“ като използвал двадесет и четирите букви на гръцката азбука и към тях прибавил 14 нови букви за изразяване на специфичните старобългарски звуци Б, Ж, ДЗ, Ц, Ч, Ш, Ъ, ъе, ъа, Ю, он, ън. Графичната форма на шест от тези букви взел от готовите, направени по фигурата-модул, форми за Б, Ж, Ч, Ш, он и ън на Азбуката от Плиска, създадена от него по-рано. Обаче направил промени в шрифтовата структура на някои части на тези букви и трансформирал формите им от петлинейна шрифтова система в двулинейната система за писане на малоскули. С това изравнил разликата в структурата на писмените полета между новите букви и гръцките букви. Буквите стъпили на основната шрифтова линия. След това Кирил преоформил буквите Ц, Б, мч, и Ъ, а ютованите букви ъа, ъе, Ю, извел от гръцките букви I, A, E и ОУ като ги свързал с лигатури. За форма на буква S използвал форма на стара гръцка числителна. Тези факти показват, че формите на допълнително съставените букви на Кирилицата не са взимствани от чужди азбуки, а са създадени с помощта на фигурата модул. С тези тридесет и осем букви на новата фонетична азбука е било възможно да се изразят всички тънкости на старобългарската реч.

Ангел и чудовища. Каменна пластика в църквата на с. Извор

Подвижник, обогатил духовния живот на Европа

Преди повече от хиляда и петстотин години се е родил подвижник, на когото е било съдено да извърши преврат в духовния живот на Европа и името на когото благоговейно се почита в Източната и Западната Църкви, а именно – преподобни Бенедикт Нурсийски. Изучаването дейността на основателя на най-стария в Западна Европа монашески орден на бенедиктинците е особено важно, за да се разберат промените в мирогледа, извършени през V и VI век. Идеите, съдържащи се в написания от него Устав, са оказали и досега оказват благотворно влияние върху развитието на монашеския живот.

За живота на „бащата на западното монашество” преподобни Бенедикт не е известно твърде много. Той се ражда в Нурсия „студената Нурсия” (frigida Nursia) около 480 г., както пише Виргилий за това място, разположено недалече от Сполето (област Умбрия). Неговото потекло води началото си от древния римски аристократичен род Анций. Дванадесетгодишен Бенедикт е изпратен в Рим, за да получи обичайното за това време литературно риторическо образование. Четиринадесетгодишен (ок. 494 г.) Бенедикт прекъсва своето учение. В началото той се оттегля в местността Абруцо в Аффида (днес Алфидена), след това отива по-далече на изток в пустинната местност Субиако. Установен в Субиако, преподобни Бенедикт се заселва в една пещера и започва да води отшелнически живот по примера на египетските пустинници анахорети. Недалеч от тези пустинни места се подвишшавал монахът Роман. Много скоро вестта за неговата святост и строгост на живота, които следва, се разпространила толкова, че монасите от близкия манастир Виковаро, който оставал без абат в момента, го поканили да им стане абат и съумели да сломят съпротивата му.

Но за съжаление скоро след това между новия наставник и монасите възникнали разногласия. Дори те се опитали да го убият. Както съобщава св. Григорий Двоеслов, монасите добавили отрова във виното, приготвено за Светата Евхаристия.

Преподобният отец предсказал своята кончина. Болен, подкрепян от своите монаси, той отишъл в църквата, приобшил се със Светите тайни и изправен, с разтреперани ръце предал Богу дух. Точната година на неговата смърт е неизвестна, но се предполага, че това се е случило в 574 г. Светите му мощи се намират в Монте-касино в олтара на църквата.

Паметта на светеца на Изток се чества на 14 март.

Из книгата „Свети Бенедикт Нурсийски”
от Виктор Банов (2003)

Печат на сдружение,
което събира средства
за издигане на общ паметник
на покровителите на Европа

Небесните

Св. Бенедикт Нурсийски

Начини да вършим добри дела

Св. Бенедикт, фреска от манастира „Tor de Specchi”,
художник Антониадзо Романо (XV в.)

1. Преди всичко обичай Господ Бог с цялото си сърце, с цялата си душа, с цялата си сила.
2. Обичай ближния като самия себе си.
3. Не убивай.
4. Не прелюбодействай.
5. Не кради.
6. Не таи в душата си страстни желания.
7. Не лъжесвидетелствай.
8. Уважавай всеки човек.
9. Не прави на другите това, което не искаш на теб да сторят.
10. Откажи се от себе си, за да следваш Христа.
11. Бъди строг към собственото си тяло.
12. Не върви подир удоволствията.
13. Обичай поста.
14. Подкрепяй бедните.
15. Облечи този, който ходи гол.
16. Посещавай болните.
17. Погребвай мъртвите.
18. Подкрепяй този, който е в изпитание.
19. Утешавай натъжените.
20. Бъди чужд за действията на хората.
21. Нищо да не предпочиташ пред любовта на Христа.
22. Не позволявай гневът да те води.
23. Не губи време в раздражение.
24. Не таи заблуждение в сърцето си.
25. Не се успокоявай привидно.
26. Никога не се отказвай от мило-сърдието.
27. Не се кълни от страх да не отстъпиш от клетвите си.
28. Казвай истината със сърцето и с устата си.
29. Не отвръщай на злото със зло.
30. Не обиждай, а търпеливо понасяй нанесените ти обиди.
31. Обичай врага си.
32. Не отвръщай със злословене на този, който ни клевети, а по-добре благославяй.
33. Понасяй гоненията заради справедливостта.
34. Не бъди горделив.
35. Не се отдавай на виното.
36. Не прекалявай с храната.
37. Не бъди сънлив.
38. Не бъди мързелив.
39. Не роптай.
40. Не разпространявай клевети.
41. Уповавай се в Бога.
42. Ако някой съзре у себе си нещо добро, да го припише на Бог, а не на себе си.

43. Винаги да знаеш обаче, че злото е твое дело и да го припишваш на себе си.
44. Имай страх от деня на Страшния съд.
45. Ненавиждай преизподнята.
46. Стреми се към живот вечен с целия устрем на духа си.
47. Всеки ден си спомняй за неизбежната смърт.
48. Наблюдавай какво се случва във всеки миг от живата ти.
49. Бъди уверен, че Божият взор ни стига навсякъде.
50. Лошите помисли, които се появяват в сърцето, унищожи ги пред Христа и ги посочи на духовния пастор.
51. Въздържай речта си от лоши и непочтени думи.
52. Не се увличай в многословието.
53. Не изричай безсмислени думи или подигравки.
54. Не обиквай прекаления и неестествен смях.
55. Слушай с удоволствие свещените писания.
56. Редовно коленичи да се помолиш.
57. Изповядвай всеки ден в молитва пред Бога с вопли и сълзи собствените си грехове и се поправи от тях в бъдеще.
58. Не се подчинявай на плътските желания.
59. Откажи се от собствената си воля.
60. Във всичко се подчинявай на заповедите на абата, дори ако той, за нещастие, върши нещо друго, спомняйки си Божията заповед: Правете това, което ви казват, а не това, което правят.
61. Не искай да бъдеш смятан за светец преди да станеш такъв, а бъди такъв преди всичко, защото ако случайно го кажеш, да бъде истина.
62. Практикувай всеки ден Божиите заповеди.
63. Обичай целомъдрието.
64. Недей мрази никого.
65. Не изпитвай ревност
66. Не върши нищо от завист.
67. Не обичай разпирите.
68. Избягвай високомерието.
69. Уважавай възрастните.
70. Обичай младите.
71. С любов Христова се моли за враговете.
72. Преди залез слънце се помири с този, с когото си имал разногласия.
73. Никога не губи надежда в Божието милосърдие.
74. Ето, това са прийомиите на духовното изкуство.
75. И ако ние ги използваме непрестанно, ден и нощ, като ги разпознаем, в деня на Страшния съд ще получим от Господ наградата, която той самият ни обеща...

покровители

Св. св. Кирил и Методий

Молебен при гроба на Св. Кирил служи Доростолският митрополит Иларион

Кирило-Методиевски център в България

РИМ, 24 Май 2005 г. По време на апостолическото посещение на Папа Йоан Павел II в България (23-25 май 2002 г.) на срещата с президента Георги Първанов е обсъждана идеята с помощта на Светия престол да бъде създаден Кирило-Методиевски център в люлката на славянската писменост.

На срещата на държавния глава с новия Папа Бенедикт XVI това начинание е уточнено с подроб-

ности като част от развитието на европейски проект и единението на християнството.

Президентът Първанов благодари на папата за продължаването и в неговия понтификат на дългогодишната традиция за празнуване на 24 май в Рим. Той поднесе като подарък българска икона на Св. св. Кирил и Методий и покани папата да посети България.

Сегашният български президент

е третият държавен глава след президентите на Италия и на Южноафриканската република приет на аудиенция от новоизбрания глава на Римокатолическата църква.

Папата отправи поздрав с благословение към целия български народ.

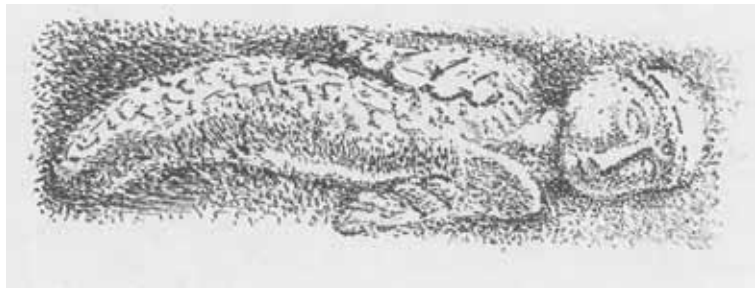
Министерството на културата разработва проект за Кирило-Методиевския център.

„За буквите“

Българската официална делегация за Кирило-Методиевския празник беше приета на аудиенция от новоизбрания глава на Римокатолическата църква папа Бенедикт XVI, 23 май 2005 г.

Пресфото БТА

Ангел от черквата на с. Видраре, Софийско (XIX в.)

Папа Бенедикт XVI

Кирил и Методий формираща Европа

Реч пред българската делегация

Господин президент,

Щастлив съм да ви приема по случай вашия традиционен празник близо до гроба на Св. Кирил, като ви поздравявам сърдечно. Нашата среща осветява хилядолетната връзка и духовната близост, обединявали римските папи и достойния народ, който вие представлявате.

Апостолическият престол изпитва голяма привързаност към българския народ. От времето на Папа Климент I до днес римските епископи винаги са поддържали плодотворен диалог с населението на Древна Тракия. Вашата визита днес е още по-значителна заради спомена за двамата светци Кирил и Методий, съпокровители на Европа, които изковаха в духа на християнството хуманите и културни ценности на българския и другите славянски народи. Може да се каже също, че със своята просветна дейност те са спомогнали за формирането на Европа. Точно тази Европа, от която България се чувства неотделима съставка. България освен това е изпълнила и значим дълг към другите народи, бидейки мост между Запада и Изтока. Когато се обръщам към вас, аз подкрепям всички ваши съграждани, за да могат с увереност да продължават тази особена политическа и социална мисия.

Нашата среща 3 години след визитата в България на обичания от мен Папа Йоан Павел II потвърждава добрите връзки между Светия престол и България. Е, как да не благодарим на Божественото провидение за тази възможност отново да открием плодотворния приятелски диалог след дългия и труден период на комунистическия режим? През изминалия век взаимоотношенията между вашата държава и Светия престол имаха знакови моменти. Имам предвид например папският нунций в България Анджело Ронкали, впоследствие Папа Йоан XXIII, в чиито мисли винаги присъстваха и българите.

Не мога да не отбележа в този момент близостта, която България показва към Светия престол през последните два месеца. Вие лично, правителството, парламентът, както и много Ваши съграждани искаха да покажат искрените си чувства по повод кончината на Йоан Павел II и моето избиране да го наследя. Спомням си също и сърдечността на представителите на Българската православна църква, които желаят да се възроди диалогът в името на милосърдието и истината. Учтиво ви моля да предадете моите най-високи чувства към тях и особено към Българския патриарх Максим.

Ние имаме пред нас едно общо дело, призвани сме до построим заедно едно по-свободно човечество, по-мирно и по-солидарно. В този дух ви уверявам, че в моите молитви и в милостта на Божията майка ще се моля за Божествената благословия върху вас, върху тези, които ви придружават, и върху всички хора от тази толкова красива земя на България.

23 май 2005 г.

в. „24 часа“ - 24 май 2005 г.

Послание на св. ап. Павла до римляни

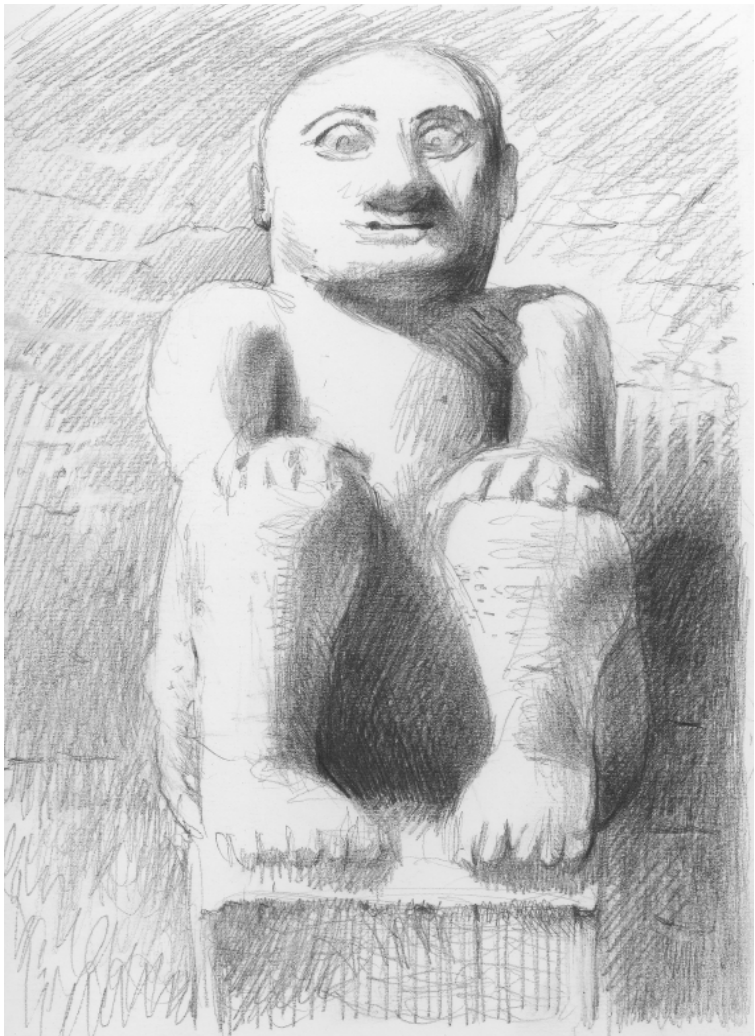
В усърдието не бивайте лениви; духом бъдете пламенни; Господу служете.

Гл. 12, ст. 11

Ние, силните, сме длъжни да понасяме немощите на слабите и не на себе си да угаждаме:

всеки от нас е длъжен да угажда на ближния в добро, за назидание.

Гл. 15, ст. 1-2

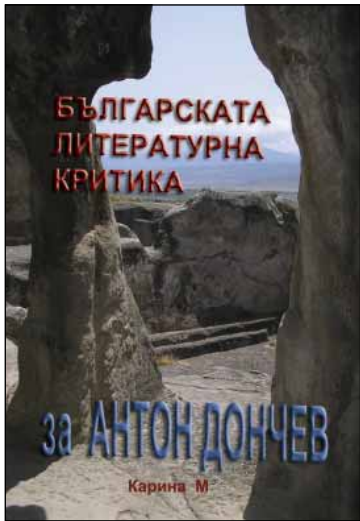

„Маймунката” от къщата на Никола Конов във В. Търново (1849)

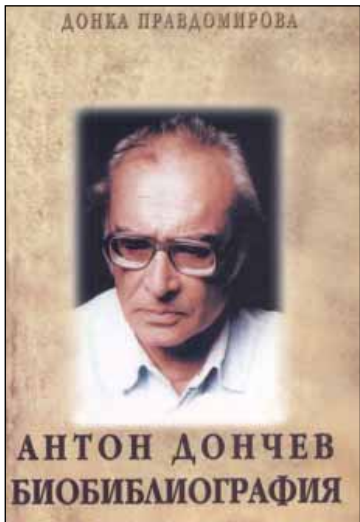
За „Време разделно”

ИТАЛИЯ. Като чета великолепно „Време разделно”... Кръвта, жестокостта, зеления мрак на родопските лесове – Дончев не ги описва, той ги усеща изначално, в тяхната същност, физически. Думите в една негова страница се връщат властни и чисти като новородени. Вярно е, че изкуството на Дончев, далеч от всяка софистична дестилация, представлява щедър извор на истински земни сокове. Но тънко поднесената суровост и варварската непосредственост на това повествование го държат високо над всякакви банални определения. Романът на Дончев в края на краищата е завладяващ кондензат на случки и чувства в тяхното чисто състояние: тук омразата, отмъщението, вярата, любовта имат своя първичен вкус.

„Ресто дел карлино”

Сборникът „Критиката за Антон Дончев” съдържа най-представителните текстове върху творчеството на Антон Дончев за периода от 1956 г., когато е отпечатана неговата първа творба – романът „Пробуждане”, до 2005 г. Материалите са обособени в два раздела: „Оперативната критика за Антон Дончев” и „Научни изследвания върху творчеството на Антон Дончев”.

Сборникът „Антон Дончев. Биобиблиография” е първото цялостно изследване за художественото и публицистичното творчество на съвременния класик, отпечатано по повод на неговата 75-годишнина. Библиографският портрет представя в три самостоятелни раздела публикациите на Антон Дончев, литературата за него и преводите на негови произведения в други страни, както и рецензиите и изследванията за тях. Библиографският текст се предхожда от студията на акад. Иван Радев.

Автор на двете книги е доц. д-р Донка Правдомирова.

Първите почетни научни звания „Доктор хонорис кауза” на СВУБИТ

Климентова заръка

Слово на акад. Антон Дончев

Литературата е съавторство между писател и читател. Както електрическата лампа светва, защото до нея стигат два проводника, така и творбата книга се ражда, когато се срещат две творчески енергии – на писателя и читателя.

Всеки от нас чете своята книга, всеки създава своята книга. Хилдите или милионите страници са като ниви, в които е хвърлено семе, но те спят ако върху тях не падне благодатният живителен поглед на читателя, те си остават суха и неплодна земя.

Екземплярите на коя и да е книга, абсолютно еднакви наглед и на пиране, си приличат като семената в нивата, като семената в една шепа или торба, или в хамбар. Така наглед си приличат и житните класове. Но всъщност всеки клас е неповторим и не прилича на никой друг.

Всеки чете своята книга. В милиони романи „Ана Каренина” всеки читател е видял своята Ана. Всеки е създал своята Ана с материала на своето въображение и спомени. На мен напомня за жена ми, на друг – за майка му, на трети – съседката. Или е мечта.

От силата на потоците енергия, които текат в съзнанието на писателя и читателя, зависи яркостта на светлината, засияла при творческата среща, наречена четене. Има за съжаление автори, които могат да нажежат най-много една крушка от 25 вата, но за щастие има и писатели, които запалват проектори – като ония, пронизвали облаците, когато търсеха вражи самолети. Тогава между облаците и земята ни пронизват светкавици, които осветяват дълбините на Космоса и бездните на океана.

Българските писатели могат да бъдат благодарни, че срещнаха умни и благородни читатели, успели да намерят в книгите ни дори съкровища, които не бяхме заровили в тях.

Но има още един съавтор, още един участник в тайнството на литературата. Това е пазителят на словото, жрецът в храма на книгата. Всички религии създават богове-пазители, литературата е създавала библиотекарите. Професор Стефан Младенов създаде думата „книговище” – като оброчище, капище, огнище – но ние я забравихме. Пазителите на книгата са пренесли през вековете словото, както се пренася огън, както се пренася истина. Те, пазителите, изграждат огромните язовири, където се събира небесната вода на словото; те градят и пазят чешмите, от които тече или понякога капе живата влага на познанието. Без пазителите и писателите, и читателите няма да имат този дом с отворени врати, където да се срещнат, да се приютят, да се спасят.

Някога Свети цар Борис-Михаил подарил на Свети Климент три къщи в Девол. До къщите построили три черкви. Къщите нови, черквите нови, от къща до храм – гола каменна пътека. Свети

Климент повикал монаха, който се грижел за градините. Казал му: „Брате, трябва да посадим дървета край пътеките.” Монахът казал: „Святиня ти, мога да посадя липи и тополи, след десетина години ще има сянка и гнезда, и птича песен. Но и тополата, и липата са меки дървета, не стават ни за кол, ни за греда, ни за къща, ни за мост.” Свети Климент запитал: „Тогава?” Монахът изрекъл: „Дъбове. Само че дъбът расте 50-100 години. Като гледам твоята бяла брада и моята гола глава, нито ти, нито аз ще минем под сянката на тези дъбове.”

Свети Климент повелил: „Още днес посадете дъбове!”

В днешна България, в която не се садят дори липи и тополи, пазителите на книгата са тия, които не само посадят желъди, но се грижат за дърветата, за гнездата в шумата им и за птичата песен. Тяхното време не се измерва със сесии, мандати и избори – то се мери със столетия.

Велика чест и удостояване е да те приемат за послушник в този храм, та дори и само да премиташ стълбището му.

17 май 2005 г.

Ректорът на СВУБИТ проф. д.ик.н Стоян Денчев връчва на акад. Антон Дончев диплома за почетното научно звание

Снимка Амтоанета Сърневска

Академик Антон Николов Дончев е роден на 14.09.1930 г. в Бургас. Завършва гимназия в Търново през 1948 г. и право в Софийския университет през 1953 г.

Отказва се от престижния пост на великотърновски съдия с ясноното съзнание, че истината е сложно нещо и много често е горчива.

Първия си самостоятелен роман „Сказание за времето на Самуила, за Самуил и брата му Арон, за синовете им Радомир и Владислав, за селяка Житан и старейшината Горазд Мъдрия, и за много други хора, живели преди нас” публикува в далечната 1961 г. Втората книга на Антон Дончев „Време разделно”, написана само за 45 дни, го поставя в редиците и на българските, и на световните класици.

„Време разделно” и досега остава най-известният български роман в световната литература. Тази култова творба на Антон Дончев е издавана 17 пъти в България в тираж един милион и е преведена на повече от 25 езика в двумилионен тираж. Великата сага за Родопите става хит в цяла Европа и Америка, където излизат над 200 рецензии. През 70-те години на отминалия век – малко след премиерата на „Време разделно” в САЩ, книгата е включена в програмата на славянските факултети на световните университети. Получава и номинация и в Америка за най-добър исторически роман.

През 1999 г. за своето цялостно творчество акад. Антон Дончев получи най-авторитетната награда за балканска литература „Балканика”, смятана за балкански Нобел.

През 2003 г. Българската академия на науките му присъди най-високата научна степен – академик, като най-изтъкнат представител на историческия роман в България и майстор на епоса със световна известност.

През декември 2004 г. ректорът на Софийския университет Боян Биолчев му връчи и Голямата награда за литература и почетния знак на синя лента.

Будители народни

Светлината на словото българско

Преди 150 години Христо Г. Данов запалва факела на своята родолюбива дейност

Петър Парижков

Христо Г. Данов (1883)

да кажем, че Дановите учебници представляват цяла епоха в българското книгоиздаване. Сам той е автор и съставител на поредица от учебни книги – „Примери за списане“ /1859/, „Кратка числителница“ и „Пространна числителница“ /1859/, „Буквар за малки деца“ /1861/, на взаимоучителни таблици /1862/ и др. За нуждите на просветното дело Христо Г. Данов отпечатва и редица учебни пособия – географски карти, картини, портрети на изтъкнати български поборници и пр. Още в 1863 г. родолюбецът отлитографира в едно от най-добрите картографски заведения „Г. Фрайтаг“ във Виена шест стенни карти на континентите, които с голяма мъка успява

да разпространи по българските училища в Румъния и в поробеното отечество. Издадените от Данов географски карти, атласи и други учебни пособия надхвърлят 500.

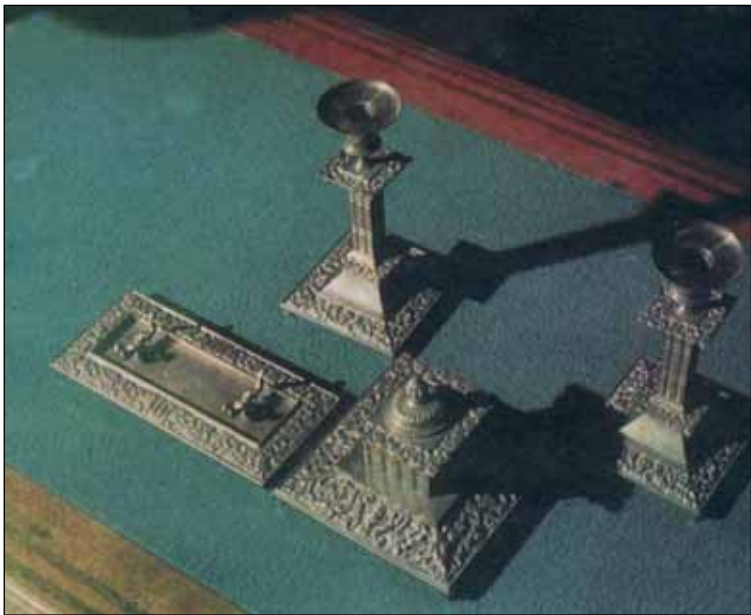
Забележително негово дело след Освобождението е издаването на „Христоматия по изучаване на словесността...“ в два тома /1888-1889/, съставена от Ст. Костов и Д. Мишев. Третият том /1900/ съдържа лирическа и драматическа поезия. Със своите 1345 страници христоматията е истинска енциклопедия с класически съчинения на световната литература и с най-хубавото, създадено дотогава от българската.

Негаснеща е светлината на словото българско, разпалена от будителя Христо Г. Данов, когото сам народният поет Иван Вазов нарича „въплотена честност, олицетворение на безкористно родолюбие и идеализъм“.

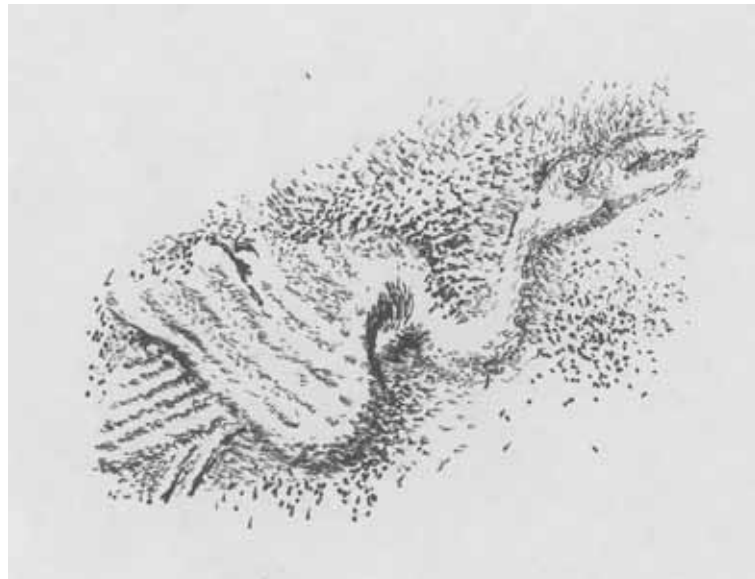
*Feci quod potui,**faciant meliora**potentes.*

Сторих всичко каквото можах,
който може,
нека да стори повече.

Стихотворна парафраза, с която римските консули завършвали своя отчет в Сената, предавайки пълномощията на своя приемник. Свързва се с поета Лукреций, а Васил Априлов я включва в своя завет, както и именитият френски слаvist Роже Бернар.

Писалищни прибори, подарени на Христо Г. Данов
от училищното настоятелство в Клисурса през май 1905 г.

Изображение на лебед от моста на Колю Фичето при Бяла (1867)

Изпод перото на Христо Г. Данов

Светлина, светлина ни е потребна, за да се разпръснат тия гъсти тъмнини на нашето незнаене, та вече и ние да станем еднаж хора между хората, та и ние да си почитаме и обичаме всичко, що е наше!

Светлина, светлина ни е потребна, та и нашето отечество да постане такова, каквото още никога не е било досега; именно питомно гнездо на всяко изобилие и всеобщо благоденствие!

Ала отгдето да ни светне тая божия светлина? – От светската учителка премъдра книга!

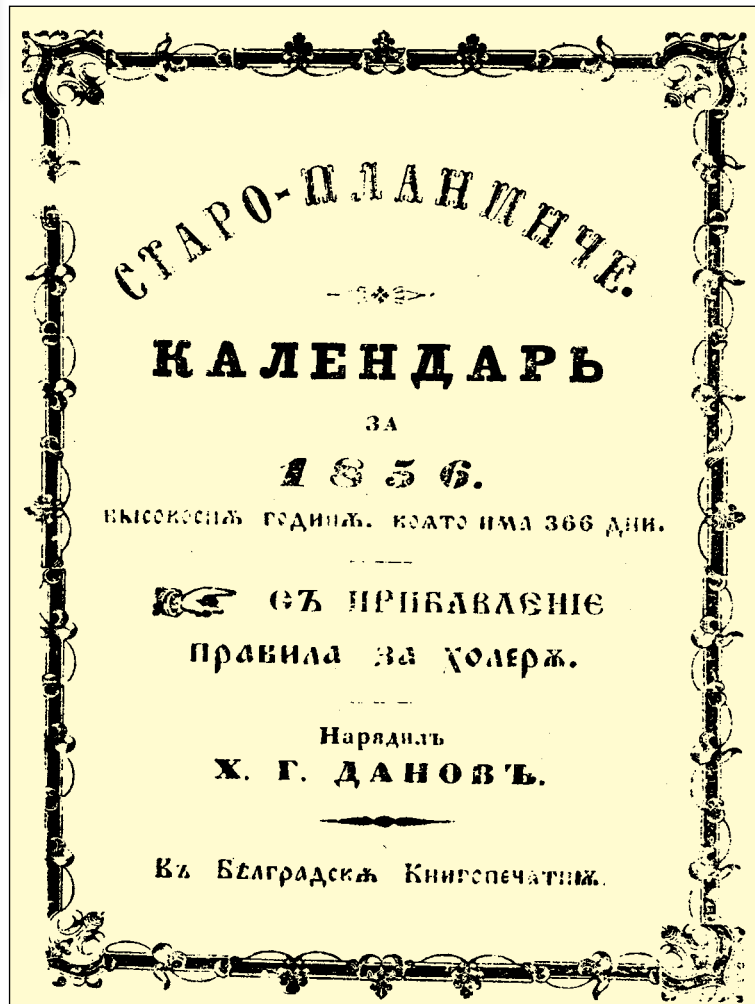
Мили роде, но не губи време – отдай се на работа, хвани се о книга!

Летоструй, 1871

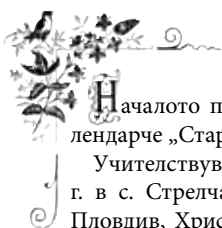
По що може да се познае боята на някои хора и някои работи

- У една община в училището разкъпено ли е, нечистота ли е и няма ли си то нужните работи за науката, това показва, че неговите общинари са или много прости хора, та не отбират кое за що е, или са пишман защо са се родили, та не искат и тяхното потомство занапред да живее като света.
- Ако искаш да познаеш училището в едно място на кой ред е, прегледай откън учениците. От тяхното поведение ти щеш познаеш и титлата на учителя как е. – Какъвто е учителят, такива биват и учениците.
- Във време на предаване учениците шатраят ли нагоре-надолу около едно училище, това е знак, че или учителят ще да е поотишгъл негде си, или това училище ще да е оставено без надзиратели.

Летоструй, 1870

Факсимиле от първата книга на Данов

Началото поставя малкото календарче „Старопланинче“.

Учителствувал от 1850 до 1858 г. в с. Стрелча, в Перущица и в Пловдив, Христо Г. Данов вижда, че българските училища изпитват голяма нужда от учебници. И решава да се захване с книгоиздаване. В 1855 г. след годишния изпит в училището през Свищов той заминава за Белград, за да напечата няколко книги. Поради върлуващата по това време холера той не може да остане дълго там и отпечатва само една книжка с наименование „СТАРОПЛАНИНЧЕ. Календар за 1856 високосна година, която има 366 дни, с прибавление правила за холера. Наредил Х. Г. Данов. В Белградската книгопечатня“. Това е първата негова издадена книга.

Календарчето в обем 32 страници съдържа месецослов, приветствие по случай новата година в стихове от Йоаким Груев, статията „Кратко поучение за холерата...“ и разни други сведения.

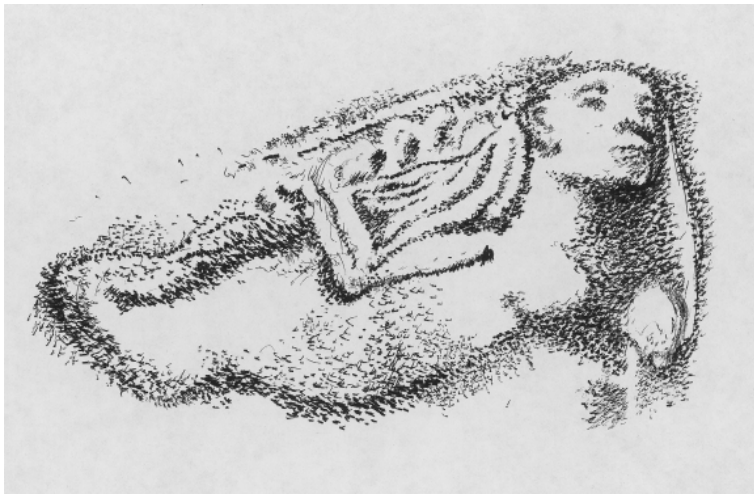
Особен интерес представлява поместеното в календарчето „Летчисление“. Както сочи Христо Г. Данов, през 1856 г. се навършват 1153 години от „покръщението Българско“, т.е. от покръстването на българите, 469 години от „падение Бълг. царство“, т.е. от падането на България под османско иго, 415 години от „измишление книгопечатня“ и 363 години от „изнамиране Америка“.

В „Общий преглед за 1856 год.“ авторът пише: „За нея много нечто ся приказва, но аз го вмених за лъжливо: зачтото все, что ся е приказвало за бъдеще, досега ничто не ся е сбъднало, нито пък ще ся изпълни някога.“

Месеците са назовани и с техните някогашни старобългарски имена: януари – сечен, февруари – лютий, март – брезен, април – цветен, май – травен, юни – червен, юли – жар, август – сърпен, септември – вресен, октомври – паздерник, ноември – листопад, декември – студен. 11 май (ст. ст.) е посочен като ден на „Кирила и Мет[одия] – про[роци] Болг[арски]“

До излизането на „Старопланинче“ през 1856 г. на български език са издадени само около триста заглавия книги. Това придава особена стойност на малкото календарче – продължение и плодотворно развитие на благородна възрожденска традиция.

Посвещавайки енергия и талант в служба на народната пробуда, до Освобождението Христо Г. Данов „изважда на свят“ 128 заглавия, а до края на живота си /1911/ – близо хиляда. С пълно основание можем

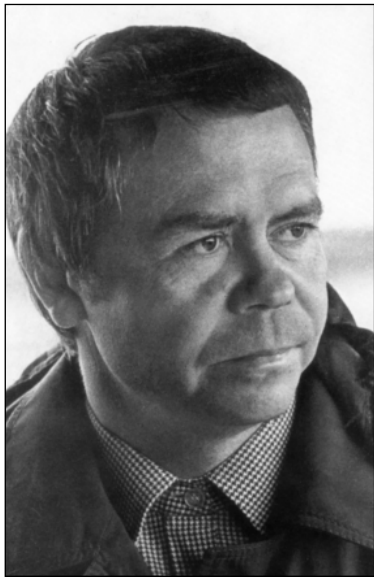

Фигура на русалка от моста на Колю Фичето при гр. Бяла (1867)

Мостовете не са изгорени

Валентин Распутин

Не, не можеше да мине без тежки последици прехвърлянето в друго хилядолетие, от една социална система в друга, от свят в свят с различни духовни и нравствени ценности – един толкова рязък преход, какъвто рядко се пада на щастливци или пък на нещастни избраници. Сякаш преминахме през висока планина с

разреден въздух и космически остри ветрове, загубвайки и приятели, и спътници, а душите ни охладняха. И сега с труд започваме да нормализираме дишането си.

Всичко, което остана там, от другата страна на прехода, сякаш беше в друг живот, труден за вярване сега. Като че ли в друг живот бяха и песните за слънчева България, за българката Снежана, за която „в Москва все тъгува един човек“, и първото ми идване при братушките през 1971 г. в състава на Българо-съветския клуб на младата творческа интелигенция, и запознаването с Любо-

мир Левчев, талантлив поет, красив, висок, отлична славянска порода, остроумен и общителен, който по-късно много години оглавяваше Съюза на българските писатели. И съвместното пътуване на целия клуб из страната – във Велико Търново, старата столица на България, и в Пловдив, и в Плевен, и на Шипка, при паметника на руснаците, паднали за освободението на България от петвековното робство, и при паметника на Альоша, освободителя от фашизма... И участието в яркия всенароден празник на славянската писменост, който по-късно и ние възприехме в Русия и го направихме държавен празник, участието в Деня на паметта, когато цяла България коленичи пред загиналите за свободата на своето Отечество.

Едва сега осъзнаваш колко е било хубаво, че нашето (имах предвид себе си и моите приятели оттам, от началото на 70-те на миналия век) опознаване на света започна с разширяването на познанието ни за Русия извън нейните държавни граници и спасителната ѝ братска роля в името на славянството.

И ми е хубаво да си спомням как беше, и ми е болно да осъзная как това родство през последните петнадесет години почти напълно загасна. Сякаш сме си чужди, сякаш сърцата ни, без да се усещат едно друго, започнаха, да изтласкват кръвта така, че при едните тя се затича отляво надясно, а при другите – отдясно наляво.

Но това не може да бъде! И няма да го бъде! Народите са помъдри от политиците – и не за първи път: това, което политиците разрушават, в края на краищата народите го възстановяват.

И затова появата на книга от Любомир Левчев в Русия не е просто обичайно събитие, а, искам да се надявам, начало на възраждането на предишните братски връзки и никак не е случайно, че това става благодарение на издателство „Воскресенье“. През последното десетилетие това издателство възкреси много неща в руската литература, а ето че сега отива и по-нататък в своите благотворящи усилия.

В. Распутин

Послесловие към книгата „Небесное разлучение“.

Стихове на Любомир Левчев в две части.

Превод на руски език Надя Попова. Изд. „Воскресенье“ (2005)

Първите почетни научни звания
„Доктор хонорис кауза“ на СВУБИТ

Храм и крепост

Слово на Любомир Левчев

Когато преди половин век попаднах почти случайно в специалността „Библиография и библиотекознание“ към тогавашния Философско-исторически факултет на Софийския държавен университет „Св. Климент Охридски“, моите мечти се разпростираха до възможността да завърша и така да се спася от редовната военна служба, която ми изглеждаше, както и днес, непоносима. Единственият човек, доволен от моето решение, беше баба ми, която вярваше, че отивам да изучавам Библията, сиреч Светото писание. Но всъщност аз попаднах в духовните обятия на професор Тодор Боров. И днес смятам това за един от най-големите шансове в живота ми. С този велик библиограф, строител на Народната библиотека, великолепен публицист и един от пионерите на модерния възглед за информатика останахме с приятелството на учителя и ученика до последния му ден.

Щастлив съм да видя в лицето на Стоян Денчев човек със същия духовен размах, еднакво патриотичен и европейски.

А баба ми все пак е имала своето наивно право да си въобразява, че книгата ще стане моята светла религия. През целия си исторически път книгата е била храм и крепост, начало и връх на мислещия човек.

Днес ние се намираме не само в навечерието на 24 май, но и на прага на епохално събитие, което може да се сравни само с християнизацията и просвещението на нашия народ. Свети цар Борис I и неговата „Първа българска империя“ (както я наричаше сър Стивън Рънсиман) спасиха азбуката на Светите братя Кирил и Методий от вече издадената им присъда – „Смърт чрез забравяне“, но и откупиха учениците им от позорния пазар за роби. На свой ред нашата азбука спаси народа ни от изчезване и му помогна да се откупи с кръвта си от робството.

Това е наша национална гордост и заслуга пред света. Всичко може да ни отнеме антибългарското озлобление, само не и тази спасителна взаимност, общност, идентичност.

Днес България изстрадва шанса да влезе в европейското семейство, което не принадлежи нито на Изтока, нито на Запада. С осъществяването на тази заветна мечта в общността на бъдещето ще навлезе за първи път и, мисля завинаги, и нашата азбука, която свързва славянството с християнството. Не ни е лесно и знам, че не ни очаква едемската градина. Но съм дълбоко убеден, че буквите на Кирил и Методий – новите спокровители на Европа, ще се отблагодарят на бъдещите поколения възвишено и достойно, както са го правили хиляди години.

В какво се състои всечовешкият принос на нашата азбука? Тя разбитриезичната догма – символа на раннохристиянския средновеков-

вен глобализъм. И това е истинското начало на ренесанса, където глобален е само човекът. Староеврейският, старогръцкият и латинският обосноваха своята святост с факта, че на тях са писани или превеждани за първи път отделните части на това, що се нарича Библия. Но всички те преди това са обслужвали дълго други религии. Дори етимологията на думата Библия идвала от градчето Библос, откъдето гърците си купували папируси. Нашата азбука е създадена специално за разпространение на Светото писание и за покръстване, но не и за прекръщаване и поглъщане. Тя започва с нашия Аз, с нашата идентичност.

Фалшива и дори лицемерна ми изглежда тревогата за нашата аз-

бука и капитулантството пред лицето на електронната компютърна стихия. По-скоро книгата като носител на мисли крие заплаха в самата себе си. Неуправляемото свръхпроизводство на книги, съчетано с новата неграмотност на свръхпроизвеждащия се човешки род, отдавна се сравнява с книжен потоп. За какви наши грехове е това наказание? За суетата ли? И кой ще събере живите мисли в нов спасителен Ноев ковчег?... И как ще изглежда той? Не мисля, че очите ми ще го видят, но сърцето ми го чувства. Прилича на нова библиотека.

С тези няколко думи отдавам почит на Висшето училище за жреци на книгата.

17 май 2005 г.

Връчване на дипломата за почетен доктор.

Снимка Антоанета Сърневска

Любомир Левчев е роден на 27.04.1935 г. в Троян. Завършва гимназия в София (1953 г.) и библиотекознание и библиография в Софийския университет (1957 г.), където учи при проф. Тодор Боров. Бил е редактор и главен редактор на вестник „Литературен фронт“ (1961-1971). Председател е на Съюза на българските писатели (1979-1989). От 1991 г. той е редактор и собственик на издателската къща и международното списание „Орфей“.

Първата му поетична книга излиза през 1957 г. Оттогава досега е публикувал около 35 книги с поезия и два романа: „Убий българина“ (1989) и „Ти си следващият“ през 1998. Автобиографичната му книга „Ти си следващият“ се превърна в сензация в българския литературен живот. В нея поетът разказа за машинациите по висшите етажи на властта преди 1989 г., за взаимоотношенията си с тогавашните „първи хора“. Разбиращите от литература го сравниха със Софрониевата автобиография. Какъв по-голям комплимент от този!

Любомир Левчев е сред най-превежданите български поети по света, където са публикувани над 60 негови книги в 36 страни.

Носител е на много престижни световни награди за поезия, които са признание за неговото необикновено поетично дарование. Ето само някои от тях:

Носител е на златен медал за поезия на Френската академия и на званието „Рицар на поезията“ (1985); на Голямата награда за поезия на института „Ал. Сергеевич Пушкин“ и на Сорбоната (1989); на Световната награда за мистична поезия „Фернандо Ричело“ (1993) и много други.

Действителен член е на Европейската академия за наука, изкуство и литература в Париж; член-основател е на Европейската академия за поезия в Люксембург; член е на Международния литературен фонд в Москва.

Запитан наскоро: „За какво съжاليا Любомир Левчев?“ отговори така: „Съжالياм, разбира се, най-вече за пропуснатите мигове, за онава, което съм можел да направя, но не съм успял. И все пак обичам песента на Едит Пиаф: „Не, за нищо не съжالياм“.

Премиерата на последната книга на много талантливия поет „Пепел от светлина“ бе на 27 април в НДК, където Любомир Левчев отбеляза своя седемдесетгодишен юбилей. Издателство „Захарий Стоянов“ ознаменува събитието с издаването на „Пепел от светлина“, както и с подготвянето на седем тома събрани съчинения.

Традиции и съвременност

Университетската библиотека и днешното образование

Д-р Иванка Янкова

Захари Зограф „Портрет на Неофит Рилски“ (1838)

Собственост на Националната художествена галерия

„В наше време библиотеката е истински университет.“

Тези думи на Томас Карлайл в ХХІ век се изпълват с още по-голяма значимост и актуалност. Живеем във време на сериозни и динамични реформи в областта на висшето образование, на културата, на библиотечно-информационната сфера.

Проследяването на 116-годишната история на Университетската библиотека убедително налага извода за библиотечна институция, успяла неотклонно да се развива и утвърждава като модерна европейска библиотека. През годините тя е имала изключителния шанс да среща подкрепа и съдействие от ректорските ръководства на Софийския университет. Още първият ректор на университета проф. Александър Теодоров-Балан изисква: „Библиотеката трябва да задоволи искането на един читател напълно по неговата избрана специалност или по известен въпрос.“ Това е изключително отговорна задача. Успешното ѝ изпълнение през дългогодишната история на библиотеката е съвместно дело на директорите и на библиотечните специалисти, на ръководствата на университета, на читателите.

Независимо от историческите промени, обществените сътресе-

ния и вечния финансов недостиг, Университетската библиотека е уникална организация, която винаги съумява да изпълнява своята мисия, обогатява обществената си значимост, остава жива, просперираща.

А няма „благоприятен период“ за библиотеките изобщо има? Смятам, че ключът към успеха на Университетската библиотека, на последователното ѝ модерно развитие е точно във формулата, че искаме да си свършим работата.

Въпреки и поради трудностите да се изпълняват задачите, да се търси изход, да се върви напред. А решения могат да се намерят винаги – чрез увеличаване на нови партньори, чрез участие в проекти и програми, чрез лобиране и търсене на спонсори и най-вече чрез мобилизиране на вътрешните резерви на организацията, чрез използване потенциала на всички сътрудници. Основният двигател на успеха ни днес е постигнатото единомислие, креативност и сътрудничество между ръководители и библиотечни специалисти. В тази съзидателна атмосфера и чрез прилагане на екипния принцип осъществяваме проекти, възбуждаме нови идеи, развиваме образователни програми, предоставяме нови услуги и привличаме все по-широк кръг читатели.

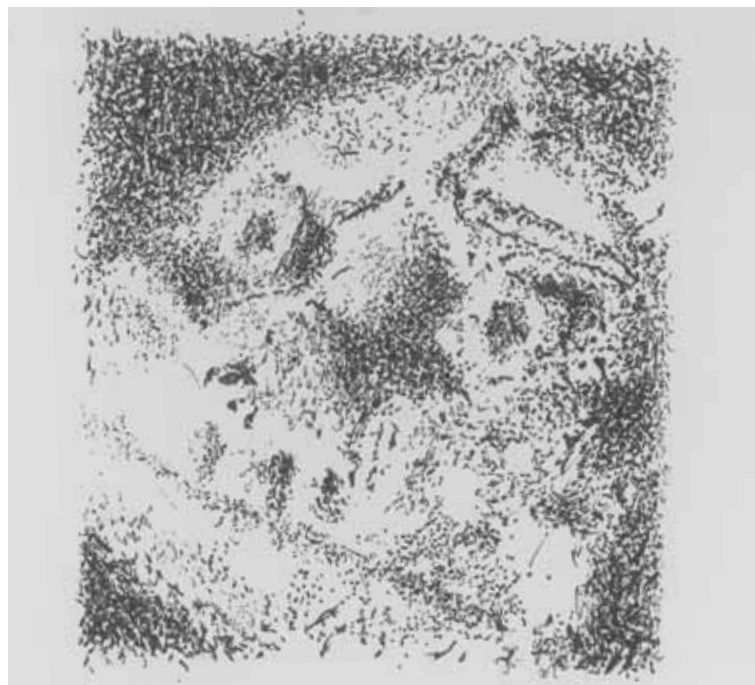
В дейността на библиотеката все повече навлиза използването на Интернет като единна комуникационна среда за информационен обмен - нарасна броят на включените в мрежата компютри, обособена е зала за електронно обучение, увеличи се номенклатурата на предлаганите електронни ресурси и услуги. Библиотеката обнови изцяло своя web-сайт, развива собствени електронни ресурси (виртуална библиотека за българска славистика Bibliotheca Slavica, библиотека „Четиво“, web-справочник), издава електронни бюлетени („Новости в Университетската библиотека“ и „Нови книги в Университетската библиотека“), предлага интернет услуги като електронни каталози, доставка на документи по електронен път и други. Сайтът на библиотеката, с разработена текстова версия за незрящи читатели, може да се посещава на адрес: www.libsu.unisofia.bg, където може да се задават въпроси, да се споделят мнения и идеи.

Авторът е директор на Университетската библиотека „Св. Климент Охридски“

Образователна проява в Университетската библиотека – лектор д-р Иванка Янкова

Личен архив

Фрагмент от входната чешма на Рилския манастир. Лъвска глава.

55 години

Значимо събитие

Проф. д.ф.н. Боряна Христова

директор на Народната библиотека
„Св. св. Кирил и Методий“

Имам удоволствието да ви честитя от името на най-старата културна институция на България, Народната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“, и от мое име 55-годишния юбилей. Искрено сме развълнувани от това значимо събитие и от сърце се радваме на успехите ви.

Институцията отваря врати през 1950 г. като Държавен библиотечен институт – полувисше учебно заведение, по-късно Колеж по библиотечно дело, а сега специализирано висше учебно заведение, което подготвя библиотечно-информационни специалисти в духа на новия информационен ХХІ век. В своята над половинвековна история в него са подготвени хиляди библиотечни специалисти, които днес са гръбнакът на библиотечната професия в страната.

И днес, както казва ректорът на училището проф. д.ик.н. Стоян Денчев, то има два пътя на развитие – самостоятелен или в рамките на Асоциацията от български и чуждестранни висши училища със същия профил. Това включва и необходимостта от появата на нови специалности в областта на масовите комуникации и библиотечното дело.

През последните няколко години осезателно се усещат бързо формиращите се европейски профил и дух на Специализираното висше училище по библиотечност и информационни технологии. С високите цели, които си поставя неговото ново ръководство, училището бележи своеобразен възход. Сериозното, професионалното и всеотдайното отношение на преподавателите към работата при подготовката на бъдещите библиотечно-информационни специалисти му определят водеща позиция в информационното пространство на България. Доказателство за това е нарасналият брой кандидати, които желаят да продължат образованието си в него.

Нов статут, модерни учебни програми, привлекателни специалности, както и засиленото медийно внимание към висшето училище го превръщат в притегателен център за младите хора, желаещи да свържат бъдещето си с атрактивни и необходими за съвременното ни европейско развитие професии.

Надяваме се, че нашите две институции ще продължат да си сътрудничат активно и в бъдеще във всички области за духовното израстване на нацията.

Св. ап. Павел

Хората се делят на две –
едните боравят с езици,
другите боравят с пари.

Второ послание до коринтяните

Птица от църквата в гр. Златица (1859)

Бойо овчар си купува книга

Средногорското книжовно средище Аджар (Свежен)

През епохата на османското владичество дейно културно средище става карловското село Аджар (днешното Свежен). През XVII век там се води оживен религиозен и културен живот. Има старинна черква и килийно училище при нея. Работят свещеници и учители. Най-изявени сред тях са по Йовко „даскал Недялко и неговият син Филип (единствен случай за съвместна книжовна деятелност на две поколения едновременно). Двамата са създали през 1652 г. Аджарско четириевангелие, което днес се съхранява в Националния археологически музей, и Рилски дамаскин, писан по същото време.

Ръкописите на аджарци се отличават с особено богата украса в господстващия за епохата плетеничен балкански стил. Текстът е илюстриран изобилно от миниатюри. Твърде ценни са приписките към тях, които дават представа в подробности за живота и духовните тежнения на тогавашните българи.

Да се запитаме: дали днешните книжовници имат същото усещане за роля в обществото, каквото са имали дамаскинарите отпреди Паисий? Книгата лека-полека се заменя днес от електронни носители, но те имат ли същата естетическа стойност и въздействие над малки и големи? И дали не сме принудени да създаваме отново сборници със смесено съдържание, притиснати от немотия и в стремежа си да изречем вкратце съществени свои заключения?

„Да се знае как купи тая книга Бойо овчар от село Хаджар в Средна гора, околност Пловдивска, и я предаде в храма на църквата на светия великомъченик Георги да служи за душата на неговия баща Неделчо и на майчината му душа Мръза, и на баба му Йова Големица, и на дядо му Бойо, и на сестра му Рада, и на децата му Тодор и Дена и за своята душа Боюва и за съпругата му Рада, и на Боювия тъст Пейо и тъщата на Гечо Боюв Петкана, и на Боювата стринка и на Герчо, и на Боювата леля Рада, и на Чойна, и на Руса, и на неговия вуйчо Стейо и на Божа.

И подари я в храма на светия великомъченик Георги да служи докле бъде селото. И предаде я на поп Боню на ръка да я пази, да знае къде тя ходи, кой я взема и кой я чете.

Ако ли я вземе поп Боню и рече: „Моя е книгата“ и я занесе в друго село и рече поповото дете: „Бащина е книгата“, за да я предаде на друго, или някой да я открадне, да е проклет от 318-те никейски отци и да му е свети Георги съперник на страшното съдилище. А ако се разтури селото, тази книга да служи за спасение на Бойовата душа и душата на неговите роднини. И който я чете, да помене: „Бог да прости онзи, който я купи или подари.“

Помени, Господи, Стойча.

И купи я Бойо от поп Йовко за 100 аспри в годината 1636.”

Приписка към цветния триод на поп Йовко

Цитирана от Беньо Цонев в книгата „Славянски ръкописи и старопечатни книги на Народната библиотека в Пловдив“ (1920), от Боню Ангелов в книгата „Старобългарски книжовни средища. Аджар (Свежен), Карловско“ (1972) и от Невяна Дончева-Панайотова в книгата „Аджарски книжовници-илюстратори от XVII век“ (1998). Преведе на новобългарски език авторката на книгата.

Голи са без книги народите

Инженери по библиология в България

Робер Естивал

Специално за в. „За буквите“

Във всички области на писмената комуникация (издателско дело, книгознание, книгоразпространение, библиотеки, дигитални текстове и пр.) ние имаме нужда днес от инженери по библиология.

Какво представлява това всъщност? Понастоящем ние имаме по света действащи кадри, които са обучавани на техниките на издаване, продажба, съхраняване и комуникация на текстовете към читателите. Ние имаме също в университетите историци на книгата, социолози на четенето и други специалисти. В първия случай става въпрос за техники, а във втория за науки от областта на библиологията. Или в първия се касае за това да се направи, а във втория да се разбере и да се обясни.

Именно между техниката и науката днес липсва персонал от високо ниво (приложен докторат), специализиран в писмените комуникации, способен да обясни състоянието на организацията на писмените документи (издаване, библиотеки и пр.) въз основа на научните методологии на библиологиите (политическа библиология, системна библиология, теория на библиологичните модели, библиометрия). Тези методологии трябва да бъдат прилагани към системата на организацията на писмените комуникации.

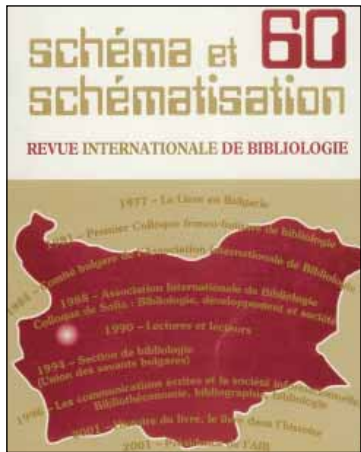
Така например, обобщено, ако се вземе случаят на една библиотека, трябва да се започне с проучването на нуждите на читателите, актуални и вероятни (психология и социология на четенето, метод на анкети, срещи и пр.), както трябва да се изследва и съставът на фондовете (библиометрия). Анализът ще допринесе за едно обобщено обяснение на недостатъците при функционирането на разглежданата библиотека. Той ще даде възможност след това да се определи една оптимизирана програма на комплектуване и ще позволи да се провери, две-три години по-късно, дали системата на тази институция действа оптимално. Разбира се, в практиката нещата са много по-сложни, но тук става дума само за един обзор. Става въпрос за подготовката на един мениджър – специалист по писмените комуникации. Поради липсата на такива инженери по библиология имаме два негативни резултата: или има само висококвалифициран технически персонал (инженери), който не познава спецификата на писмените комуникации и който е принуден да прилага общи модели с присъщите им недостатъци, или един професионален персонал без техническа квалификация, който взема утилитарни и субективни решения.

Това положение беше прилагано вече десетина години в някои специални библиотеки в Алжир (библиотеката на Селскостопанския институт в Ел Арах), както и в някои отдели на Университетската библиотека в град Алжир.

Дейността на българските библиолози след 1988 година и създаването на Международната асоциация по библиология показват, че научната фаза в развитието на библиологията е в добра посока: Колоквиумът от 2003 година, енциклопедията „Българска книга“ под редакцията на Ани Гергова, юбилейният сборник посветен на Елена Савова, последните книжки 59 и 60 на „Schema et schematisation“ го потвърждават.

Това прави напълно възможно да се мисли за създаването на специалност в България, посветена на подготовката на инженери по библиология.

София, 19 юни 2004 г.

Брой 60 на международното списание по библиология „Schema et schematisation“ („Схема и сматизация“), издавано в Париж от Робер Естивал, е посветен на библиологията в България. В него са публикувани доклади от научната конференция във Френския културен център в София на тема „Идеи и проекти в областта на писмените комуникации“. Автори са проф. Ани Гергова, проф. Елена Салова, доц. Мария Младенова, ст. н.с. Искра Арсенова.

Требник от 1685 г. Съхранява се в Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“

Океанът и лодката

Българските библиотеки по пътя към Европейския съюз

Слово на доц. д-р Мария Младенова

Днес в света съществуват около 1 милион библиотеки, които при- тежават около 16 милиарда би- блиотечни единици, които се орга- низират и управляват от 1 690 000 библиотечни специалисти, доказа- ли отдавна, че не са тихи пазители на културни и духовни ценности, а са ключови фигури в процесите на създаване на информационно общество. В света са регистрирани около 2 и половина милиарда по- требители на библиотеките, които са два пъти повече от броя на при- тежателите на мобилни телефони и са два пъти повече от посетите- лите на кината.

Според статистическия годиш- ник на ЮНЕСКО за 2002 г. посеща- емостта на библиотеките показва, че те са най-популярната културна институция в Европа.

В европейските библиотеки през 2002 г. са регистрирани 1 милиард и 800 000 посещения, което е осем пъти повече от броя на междуна- родните пътници на пет от най- старите европейски аеролинии. В това внушително число са вклю- чени и посещенията на читателите на българските библиотеки. Като част от глобалната библиотечна мрежа те са основата на информа- ционното общество в страната ни, въпреки че се намират в твърде не- завидно положение и имат много проблеми.

На границата между XX и XXI век, който е век на електронната култура, се осъществяват важни и стремителни промени и в ико- номиката, и в сферата на инфор- мационните технологии, влияещи и върху библиотеките, които са не само значим ресурс на образова- нието, но имат и много отговорно- сти за развитието на електронната култура на обществото.

Всички знаем, че учението, зна- нията и книгите винаги са при- надлежали към най-значимите и почитани в България ценности, които са се утвърждавали благода- рение и на библиотеките.

През последните 15 години в нашите библиотеки и в професио- налната ни общност се натрупаха много и нелесни за решаване про- блеми, свързани в значителна сте- пен с държавната политика за тях.

Всички знаем, че ООН обяви XXI век за столетие на развитието и в това развитие, особено в областта на културата и образованието, нищо не може да се направи без техни величества библиотеките, в които са съсредоточени значител- на част от информационните ре- сурси на България.

За съжаление у нас липсва целе- насочена политика за успешното национално развитие на библио- теките ни, без които не бихме мог- ли да бъдем желани партньори за

колегите ни от Европейския съюз.

България е единствената страна в Европа, която няма специално законодателство и нормативни ак- тове за организация и управление на библиотеките. Докато в съседна Сърбия те са над 200.

Нас – библиотекарите и библи- отеките – винаги ни е имало, за да бъдем полезни преди всичко на читателите чрез книгите и инфор- мацията, комулирана в тях. Затова разбирам колегите, осъществя- вали се като специалисти главно през отминалия век, които споделят, че всичко хубаво на земята е от книгите и от читателите.

Убедена съм, че книгата и печат- ното слово ще пребъдат не само във времето, но и над времето. Но на съвременния потребител са не- обходими и знания, получени чрез информационни технологии. Раз- витието на библиотечните инфор- мационни технологии днес е оп- ределящ фактор за подобряването на качеството на обслужването на нашите читатели. Недостигът на средства за автоматизация на библиотечните процеси, за компютри и информационно-комуникационни технологии ни прави нерав- ностойни партньори на библио- теките от държавите – членки на Европейския съюз. Приоритет на държавата е компютризирането на училищата. А защо не и на библи- отеките, които според вижданията на ИФЛА и ЮНЕСКО трябва да бъдат сърцето на информацион- ното общество?

През последните 10 – 12 години у нас са закрити около 1 000 учи- лищни и 1 000 читалищни библи- отеките. За сравнение ще посоча, че в Полша през 1989 г. е имало 10 00 публични библиотеки, а през 2 000 г. те са 10 743. Там не само че не е закрыта нито една библиоте- ка, но има тенденции към тяхното увеличаване.

Обезпокоително намаляват и средствата за комплектуване на нови книги. Ние сме много далече от европейските стандарти, според които годишно трябва да се набавят по 25 нови книги на 100 читатели – тоест по 4 нови книги на читател.

Всички си спомняме как през май 2000 г. проф. Джефри Сакс публично призна уникалността на българите, като каза: „Няма друго място в света, където да е събра- на толкова много интелигентност при толкова ниски доходи“. Аз бих перифразирала неговата мисъл, макар и с известно пристрастие, така: „Няма по-интелигентни и по-знаещи библиотекари в Евро- па от българските, въпреки че са с най-ниските заплати на континен- та“ - заплати, които не мотивират младите хора за работа в профе- сията.

В някои европейски страни библиотеките са държавни служи- тели, което им гарантира високи стандарт.

Релеф от дворния зид на къщата на Христо Манафов в Габрово

Национална среща на библиотекари

На 12 април 2005 г. в СВУБИТ по инициатива на ректора и деканското ръководство се състоя Национална среща с дирек- торите на регионалните и универсални научни библиотеки на тема „Българските библиотеки по пътя към Европейския съюз“. Присъстваха и директорът на Народната библиотека „Св. св. Ки- рил и Методий“ проф. Боряна Христова, доц. Радка Колева – ди- ректор на Народната библиотека „Иван Вазов“ в Пловдив, доц. Динчо Кръстев – директор на Централната библиотека на БАН, д-р Иванка Янкова – директор на Университетската библиотека при СУ „Св. Климент Охридски“, преподаватели от Висшето учи- лище. Министерството на културата и туризма беше представено от Ина Килева – заместник министър по евроинтеграцията, която прочете поздравителен адрес от името на министър Нина Чилова, и Антоанета Гинина, директор на Дирекция „Регионална културна политика“. Участваха също проф. Стефан Данаилов – председател на Комисията по култура към Народното събрание, Ваня Грашки- на – председател на Съюза на библиотечните и информационните работници. Гости бяха акад. Антон Дончев, дългогодишният ми- нистър на културата Георги Йорданов и поетът Любомир Левчев.

Обсъдени бяха проблеми, свързани с държавната политика за библиотеките, тяхната автоматизация, финансирането, крайно ниските заплати на библиотечните специалисти и възможностите за достъп до информация на лица в неравностойно положение.

В изказванията бе разгледано тревожното състояние на библиотеките, като се подчерта необходимостта от изработване на критерии за тяхното развитие и осигуряване на издръжката им. Наблегна се на стратегическото значение на инвестициите в об- разованието, на необходимата инициатива от страна на библио- течната колегия и изискванията, които тя следва да постави пред държавата. С особена острота се открии въпросът за библиотеч- ното законодателство и наложителното обединяване на различни видове библиотеки (Анета Дончева, ст.н.с. Радка Колева). Изказа- но бе мнение, че проблемите на библиотеките трябва да се обсъж- дат извън рамките на колегията (доц. д-р Татяна Янакиева).

В срещата взеха участие 25 директори на регионалните и уни- версални научни библиотеки от цялата страна.

Поставено е начало на плодотворна традиция, която ще има за основна задача утвърждаването на българските библиотеки като равностойни партньори на колегията от Европейския съюз.

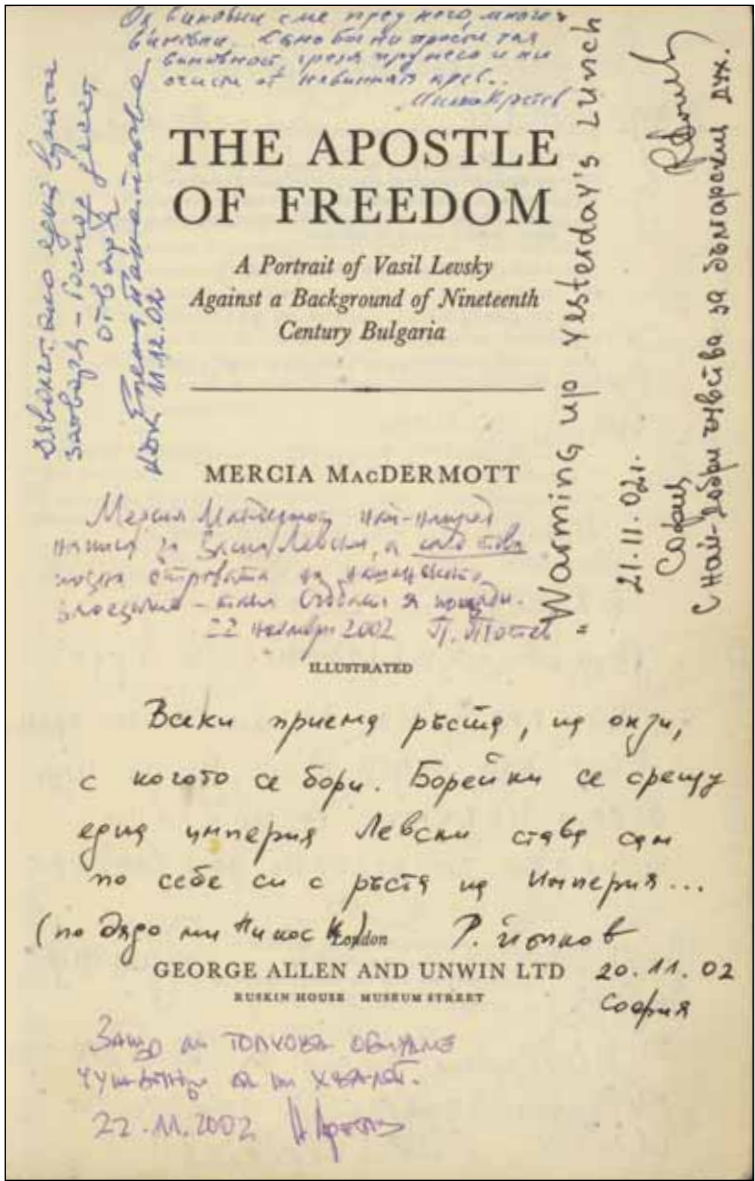
В Борисовата градина бе открит бронзов паметник на Николай Хайтов

Пресфото БТА

Лъв от църквата в гр. Елена

„Апостолът на свободата” Лондон, 1967 г.

Левски не в конфликт с турците – неговият главен конфликт е с българите. Той прави всичко за да ги организира и подготви за бъдещия основен конфликт – освобождението от турско и всякакво робство.

Димитър Стефанов,
27 ноември 2002 г.

В тежки за мен дни, в моменти на униние мисълта за Левски ми връща силите, самочувствието, желанието за работа.

Станини Дешева
28 ноември 2002 г.

Апостоле, къде си да ни спасиш от угризенията към твоята сянка? Нека стане пладне – истинско слънчево пладне!

Елена Влашка
28 ноември 2002 г.

Приписки на днешния българин

Затруднени питания

Кирило-Методиевска следа от Васил Левски към вазовия Бойчо Огнянов

Петко Тотев

За основния герой на „Под игото” Иван Вазов съобщава, че е „синтеза от Левски и Заимов”. В главата „Радини вълнения” на годишния изпит на ученичките Бойчо Огнянов спасява учителката Рада Госпожина, нейните възпитанички и присъстващите родители от злоумишлено заплетените въпроси на Кириак Стефчов, туркофил, предател.

11 май, празникът на славянските равноапостоли, Светите солунски братя Кирил и Методий, през Възраждането, а и по-късно, е краят на учебната година. Навръх църковно-училищния празник имало открит изпит в присъствието на родители и учители, видни жители и деятели на селището. Децата отговаряли на запитвания откъм гостите, за да се убедят всички, че придобитите знания са достатъчно и сигурни.

Не е съобщено какви точно въпроси е задал Кириак Стефчов. Той извиква три ученички и нито една от тях не разбира какво пита намусеният и високомерен господин.

Тогава се намесва Бойчо Огнянов. Той извиква първите две момиченца, неотговорили преди, пита ги за същото, което ги е питал и Кириак Стефчов, но с разбираеми, ясни въпроси. С отпуснати души и светнали очи децата проговарят, отговарят. При изпита на третото момиченце вече са „цитирани” въпросите и отговорите. Най-напред Бойчо Огнянов пита:

„Райно, я ми кажи при кой български цар българите станаха християни, покръстиха се?”

На ясения въпрос веднага е даден ясен отговор:

„Българският цар Борис покръсти българите!”

Бойчо Огнянов поощрява детето:

„Много хубаво, браво, Райно... Кажи ми сега кой изнамери българската азбука?”

Райна, току-що окрилена от успешния първи отговор, прави неочаквана пауза. Авторът пише:

„Тоя въпрос позатрудни момичето. То попримигна, за да си докара до ума отговора, зина да каже, но се спря несамомуверено и готово да се смути.”

Веднага изпитващият задава същия въпрос по друг начин:

„Нашето А,Б, Райно, кой го написа?”

Сега малката стъпва на земята:

„Детския поглед светна. Райна

простря голата си до лакът ръчица, без да каже нещо. Тя показваше на Кирила и Методия, които благосклонно гледаха към нея.”

Васил Левски в своето джобно тефтерче е имал грижливо преписан тропара на Св. св. Кирил и Методий:

та епопея „Под игото” Иван Вазов много деликатно напомня на всички българи: щом се появява някаво затруднение около българската азбука, изходът е в нашето А, Б.

Не е достатъчно да се преоделяват злоумишленията и злосторствата на Кириак Стефчов.

Христо Цокев. „Портрет на дете с книга“ (1874)

„Яко апостолов
единоравнии
и словенских стран учителие,
Кирилле и Методие
богомудрии,
Владику
всех молитве
вся языки
словенских утвердити
в православии и единомислии,
умирити мир
и спасти души наши”.

Кирило-Методиевската следа, както виждаме, от Васил Левски преминава към Бойчо Огнянов – и то в духа на тропара. На изпита българската азбука звучи неразделно от нашето А, Б, което могат да казват всички славяни, всички загрижени на земята да има мир и благоволение, спасение на човешките души.

Затруднението на Райна при отговора на въпроса за българската азбука има дълга предистория, ще има и следистория. С национална-

Необходимо е да се продължава по-нататък до успешен отговор и в случаите, когато нашите питання предизвикват затруднения.

Заседава Българският централен революционен комитет в Букурещ. Разпределят се всички ръководни длъжности. Накрая един от присъстващите запитва каква длъжност се отрежда на Васил Левски. Той в момента обикаля из Българско да създава комитети. Настъпва мълчание. Тогава Любен Каравелов заявява:

„Той е Апостолът на свободата...”

Това определение в последвалите години е възприето от комитетските хора в Българско. Уzakонява го с писано слово и Иван Вазов.

Потвърдено от училищния прислужник Георги Петров по разкази на поборници и предадено от Лука Велчов, дългогодишен учител по румънски език в Букурещ.

Живецът на паметта

Родът–отечеството–светът:
Как бе проектиран и създаден по новому
Националният музей „Васил Левски” в Карлово

Арх. Мария Каразлатева

През 1988 г. след десет годишен, преминал през девет тура конкурс /от 1981 г. във връзка с честването на 150 годишнината от рождението на Апостола/ за „мемориал на В. Левски при родната му къща в Карлово” ми бе възложена задачата да изготвя концепцията и подробния устройствен план на квартала /кв. 69 по действащия застроителен и регулационен план на града/. Бях готова с разбирането, че територията в оразмереността ѝ на местата – родна къща, двор; махала, квартал, съседство; град-планина-река; близките околни селища и местности с техните топоними; е най-богатият, достоверен и незаменим в автентичността си източник както за опознаване, така и за получаване на резултат, съизмерим на собствената му ценностна аура. Бях убедена за правилността на този избор, след като бях ориентирана от проявената безпрецедентна за това време и за нашенските нрави гражданска активност, за каквато дотогава само бях чела в професионалната литература на световния опит – обществено обсъждане на проект свободно и масово от хората, а не само от общинските съветници. За пръв път в моя живот, когато станах свидетел за силата и дълбокия заряд в защитата на ценности, които хората приемат за свещени. Сблъсъкът между официалната поръчка и съкровената памет, носена в сърцата на хората бе твърде поучителна за всички времена: хората не желяха с утвърдени книжни методи и геометризирани хватки на мащабната бетоново-бронзова пластично-жестова естетика на построенията да бъде смазан **Живецът на паметта**. С различна култура на словестността, но винаги изпълнена с дълбока емоционалност, бе речта на хората тогава по различните организирани и неформални форуми на обсъждането. За своя чест тогавашното държавно и общин-

ско управление се вслуша в гласа народен и не наложи решение. Заложи на еволюционните и проучвателни методи, които предполагат естествено разгърнат във времето процес. Това бе документирано със филм на студия „Екран”.

Този процес именно бе заложен на преобразуването на добре познатата овехтяла типология на родните къщи-музеи с експозиционни зали в пространство за формиране на **Общобългарско**

Паметно Средище, интегриращо всички опаметени места, носещи жива автентична и контекстуална връзка с житейския път на великата историческа личност свързан в своята епизодичност с различните имена, под които тя може да бъде идентифицирана: Васил Кунчев – рождено и до младите години на неговото даскалуване в с. Войнягово, Дяконът – на духовното му формиране, историческо известното Васил Левски, и увен-

Параклисът „Всех светих болгарских”

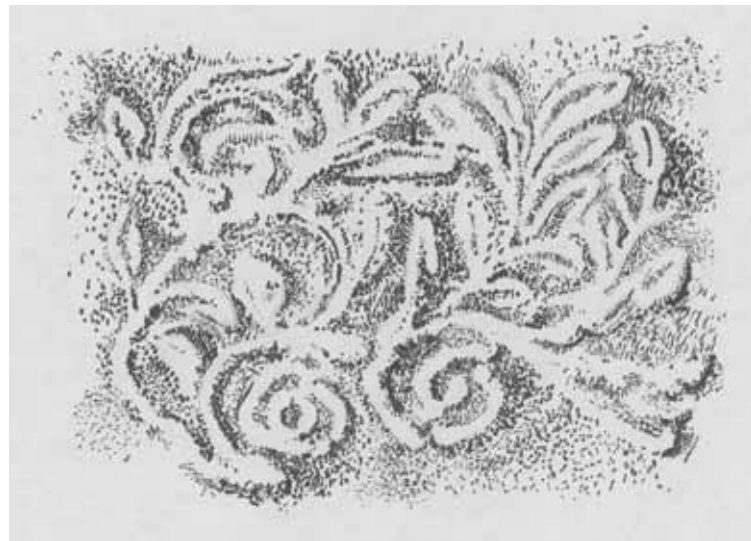

Във всеки карловски двор има чешмичка

Снимки личен архив

чаващото всички тях в народната памет прозвище – Апостола. То е единствено и отлично сред балканското човечество през XIX век житие, поставящо в духовно единение устойчивите християнски ценности и обновяващите „демократски” принципи на европейския тип на Новото време. Така по силата на своята историческа конкретност личността на Васил Левски се превръща във вечната българска мяра за безконфликтност на интегритета между традиционно и модерно, между религиозно и светско, между гражданско и революционно, между словото и действието като върховен израз на човешката природа.

Авторът е началник отдел „Държавна политика по опазване на паметниците на културата” в Дирекция „Опазване на паметниците на културата” в Министерството на културата

Каменно растение от църквата в с. Студена, Пернишко (1846)

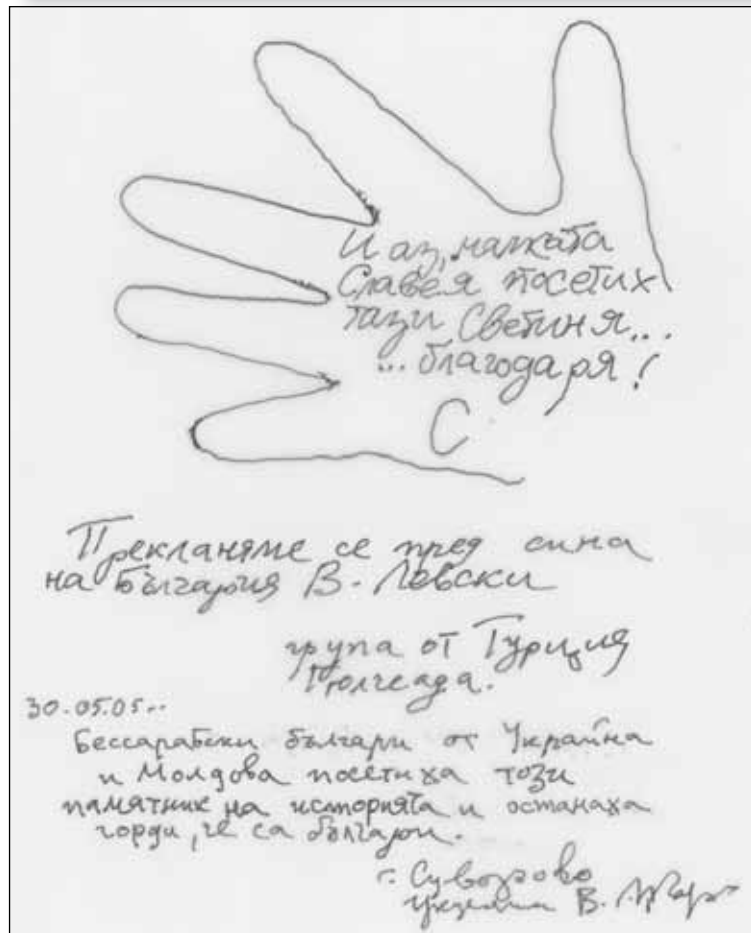
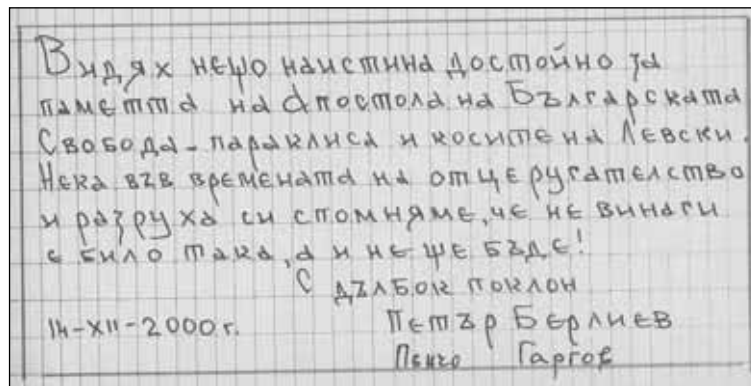
„Ний ще скъсаме веригите на България и ще извадим народа с благословението Божие от ада в рай; всичките народи, казвам, ще живеят равноправно с българинът под едни чисти святи закони, както е дадено за човекът да живее от Бога. Така ще бъде в наша България и за турчинът, и за чифутинът и пр. Само ако припознае законите равно с българинът.”

В. Левски

Из писмо до Иван, Петър и Христо Фурнаджаеви
в Карлово, около 10 май 1871 г.

Музей изповедалня

Из книгата за посетители

Релеф на фигура на конник от Лопушанския манастир (1860)

Наши реликви в двореца Куинирале

При своето посещение в България през март т. г. президентът на Република Италия Карло Адзелио Чампи остава поразен от богатството на нашата древна култура. Той предлага по повод на неговото излизане от властта през идващата пролет в президентския дворец Куинирале да бъде показана изложба с 25 образци от нея. Националните изложби в този дворец са изключителна рядкост. Изложбата ще трае един месец.

През ноември 2003 г. там са били изложени 25 руски съкровища по повод държавното посещение на Владимир Путин в Рим.

В София пристигна прочутият археолог Луи Годар, съветник на италианския президент по културата, за да подбере експонатите за предстоящата изложба. В нея са включени най-новите археологически находки – златната маска на тракийския цар Терес и пръстена на атлет от могилата Светицата край Шипка, бронзовата глава на цар Севт III от могилата Голяма косматка и други златни находки от нея, части от Луковитското златно съкровище, предмети от „златното погребение“ при пловдивското село Чернозем, погребални дарове от Елховското златно съкровище, открито през това лято.

Праисторията ще бъде представена със статуетки на богинята майка от Плевенско и Старозагорско. Римският период по българските земи ще бъде показан с рядкото скулптурно изображение на император Каракала, открито край Силистра. Именно този император, управлявал през II в. сл. Хр., е един от строителите на древния дворец Куинирале. Средновековната ни култура ще бъде демонстрирана чрез златния пръстен-печат на цар Калоян, открит в търновската църква „Св. 40 мъченици“.

„За буквите“

Италианският президент Карло Чампи разглежда тракийски златни съкровища в Археологическия музей, юни 2005 г.

Пресфотото БТА

Елховското съкровище

Неочаквано археологическо откритие край село Златиница

Велиана Христова

Най-неочаквано географията на тракийските открития се премести на югоизток. Откритието се оказа край град Елхово. Екипът на Даниела Агре от Археологическия институт с музей при БАН, изпреварвайки иманярите, се натъкна на пълен гробен комплекс на тракийски владетел с цялото негово снаряжение на цар и воин. Непокътната погребална яма от средата на IV век пр. Хр. под огромен куп камъни в голяма могила между селата Маломирово и Златиница е съхранила до наши дни богата колекция от аристократични предмети. Погребаният в нея владетел е бил положен в яма, дълбока три метра, облицована с дърво и с дървена скара на дъното. Рогозката, с която е покрита каменната купчина, над нея напомня обредите на скитите по северното Черноморие. В нея са положени също скелетите на два едри коня и на куче. Според тракийската традиция те са сакрални животни, принасяни в жертва при погребването на царете. Наоколо има множество жертвоприношения, правени в продължение на три десетилетия след смъртта на владетеля. Археоложката нарече това „Алея на паметта“, която се открива за първи път по нашите земи. Погребаният владетел вероятно е Керсеблепт – син на Котис I, цар на племето одриси, управлявал през 359 – 341 г. пр. Хр. Възможно е той да е участвал в Олимпийските игри, където е получил златния лавров венец, с който е погребан.

Върху неговия бронзов шлем има скулптури на змии с двойна опашка и ажурни изработки от кост, два богато украсени сребърни

Златният венец, носен (вероятно) от тракийския владетел Керсеблепт

ритона, изумителен наколенник от бронз и сребро с изображение на богиня с вретено, която пие вино

Медалион на император Север Александър от крепостта край Мездра (III в. сл. Хр.)

Златният пръстен от гробната яма с образа на богинята майка

Разкритият вход към могилата

Снимки Диана Милева

от фиала и цар конник. Има също кентавър, който удушава куче, и орел, държащ в ноктите си заек.

Великолепният златен лавров венец има пластина с фигурка на богинята на победата Нике. От него върху кожена лента са се спускали 29 златни розети. Върху златния пръстен е изобразена богинята майка, която поднася лавровия венец на царя конник. Приложена е златарска технология, за която досега се смяташе, че се е появила едва в I век сл. Хр. Българското откритие отнема нейната поява с три века назад във времето.

Подробното изследване на огромното количество находки несъмнено ще доведе до съществено попълване на нашите познания за траките и ще обогати значително културно-историческото наследство на страната ни.

В. „Аз-буки“ (бр. 34, 2005 г.)

В името на кръста

През втората половина на IV век траките възприемат християнството

Валерия Фол

През 312 г. роденият в Найсос (Ниш) бъдещ едновластен господар на Римската империя Константин се срещнал в кървав бой със съперника си за престола Максенций при моста Мулвио в Рим. В нощта преди битката Константин, когото очаквало заслуженото прозвище Великия, сънувал, че глас му предрекъл победа, ако замени орлите на legionите си с хоругви, на които да е извезан кръст с надпис около него „С този знак ще победиш“. И победата наистина озарила стана на Константин, който се сражавал в името на кръста.

На следващата 313 г. императорът издал в Медиолано (Милано) едикт, с който изравнявал християнството с останалите признати вероизповедания в държавата си. През 325 г. той поел председателството на Първия вселенски църковен събор в Никея, Мала Азия, който гласувал и първия Символ на вярата. По този начин Константин поставил началото на официалния цезаропапизъм, т.е. на официалното върховенство на светската власт над духовната. Така и останало през цялата история на Византийската империя, чиято столица още самият Константин благоустроил и обявил на мястото на старото тракийско селище и покъсен град-държава Бизантион, като му дал името си (Константинопол, Истанбул).

Още до откриването на новата столица в 330 г. римските южнодунавски провинции Тракия и Мизия, а така също и Дакия на север от реката, били покрити с мрежа от манастири и църкви, вдигнати от църковната администрация и преди всичко от романизираното тракийско население на тези територии. Процесът на християнизация обхващал все по-големи маси от него преди и през IV век, но една от мисионерско-апостолските мисии останала най-красноречиво отразена в писмените извори.

През втората половина на IV век Никета, епископ на Ремесиана (Бяла паланка, Източна Сърбия), се прославил като кръстител на траките, чието общо народно име тогава било заменено с по-популярното за епохата „беси“, прославили се като воители и майстори рудари, следовници на вярата в умирация и възкръсващ Дионис. Меропий Понций Павлин от Бурдигала (Бордо), епископ в Нола, Италия пише възхвална творба за делата на Никета Ремесиански.

Успешното покръстване на многолюдния тракийски народ между Бяло море и Карпатите се дължи на приемствеността между старата тракийска орфическа вяра, изградена на упование в непорочната Велика богиня-майка и в нейния Син в образа на Дионис-Вакх, който умира в залеза и се ражда за нов живот в утрото. Така и Орфей, учителят във вярата в Дионис-Вакх, умира заради нея.

Древно изображение на Орфей върху печат (III в. сл. Хр.)

Личен архив

Меропий Понций Павлин

*Сега бесите ликуват,
че са повече забогатели от своя труд,
тъй като златото,
заради което с ръце претърсваха земята,
отскоро го получават чрез душата си от небето.
Недостъпните и кървавите по-рано планини
сега закрилят превърнатите в монаси разбойници,
станали питомци на мира.*

*Никета, добри рабе на Христа!
При тебе се стичат и гетите,
а също и даките,
които живеят във вътрешността на страната
и ония, които носейки плъстена шапка*,
обитават богатото с много добитък
крайбрежие на Дунава.*

*Плъстената шапка е отличителен белег на тракийското облекло.

Това еднобожие, което отличава орфическата религиозност от старогръцкото олимпийско многобожие, се сближава с християнския монотеизъм и подготвя следовниците си за възприемането на сина на Дева Мария, на Иисус Христос

като бог на смъртта и на Възкресението, който изстрадва кръста си заради хората.

Авторът е ст.н. сътрудник II степен, доктор на историческите науки в Института по тракология, към Българската академия на науките.

Изображение на еленче от църквата в Златица (1859)

Несебър представен в Куско

Осми световен симпозиум на Организацията на градовете – световно наследство

От 20 до 23 септември 2005 г. в свещения град на инките Куско, се проведе Осмият симпозиум на Организацията на градовете – световно наследство. В тази влиятелна международна организация, която е под егидата на ЮНЕСКО, членуват 226 града от всички континенти. Несебър, още през 1983 г. вписан в Списъка на паметниците на световното културно наследство, е единственият български град-член на тази организация. Кандидатите за град-домакин бяха осем: Замош (Полша); Люксембург (Люксембург); Казан (Русия); Несебър (България); Рига (Латвия); Сафрамболу (Турция); Уилемштед, Кюрасао (Карибските острови) и Катманду (Непал). Несебър също беше представен от своя кмет – Николай Трифонов. Несебър бе участник и в заседанието на Секцията на градовете от Централна и Източна Европа със седалище в Будапеща, в която членува заедно с още 32 града от Азербайджан, Словакия, Румъния, Унгария, Чехия, Хърватия, Турция, Полша, Сърбия и Черна гора, Украйна, Русия, Македония, Латвия, Литва, Гърция, Естония и България.

Кметът Николай Трифонов отправи покана за гостуване в Несебър на генералния секретар на организацията г-н Денис Рикард. В разговор с регионалния секретар г-жа Катлин Киш той предложи Несебър да стане домакин на следващата регионална среща.

Петя Кияшкина

Кметът на община Несебър Николай Трифонов при откриването на VIII симпозиум на Организацията на градовете – световно наследство в гр. Куско, Перу

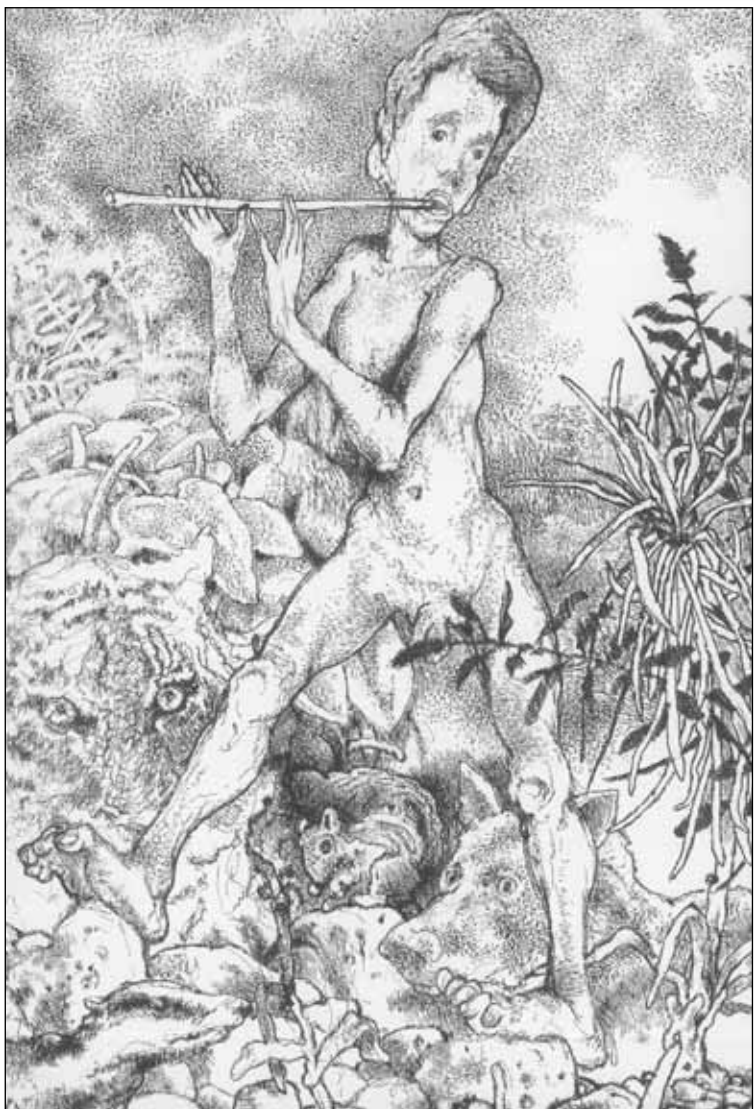
Релеф на луната от църквата „Св. Богородица” в Хасково (1837)

Капка роса в океан от любов

Орфей –
този, който пее в сърцето ни
за златното цвете на света,
чийто глас пророкува вечност за хората
в песента на вятъра и в ритъма на прибоя,
а лирата му звъни от небесния свод
с мелодията на вечността.
Човекът е капка роса
върху листенцето на това цвете,
пронизана от слънчевия лъч на живота,
грейнала
с радостта на всички цветове на небесната дъга.
Капка роса, побрала в себе си океан от любов!

Шагер,

съвременен френски композитор

„Младият Орфей“

Худ. Калин Николов

Орфееви химни

Химн на Хелиос

Жертвено кадене с ливан и манна

Чуй ме, блажени,
проникващ с окото си вечно във всичко,
златоблестящи титане Хиперион, слънце небесно,
неуморим, самороден, за живите прелестна гледка,
раждащ отдысно зората, отляво нощта и се смесваши
с хората, та се залавяши за танца във четири стъпки,
колесничар и бегач, ведролик си, стихуен и огнен,
който във шеметни вихри обхождаши кръга безконечен,
за благочестните вожд към прекрасното,
гневен към злите,
с лирата златна чертаеш по космоса път хармоничен,
сочиш дела благородни, герое, хранител на хори,
властник над цял свят, флейтист, огнедрумник,
описващ кръга си,
животодарен и пъстър,
искрящ, плодоносен Пеане,
вечно цъфтящ и чист, татко на времето,
Зевсе безсмъртен,
ясен, сияен за всички, кръжащо око на всемира,
гаснеш, отново изгрееш с лъчите,
красиво блестящи,
съдник на право, другар на водите,
вселенски владетел
на верността си пазител, най-висша защита на всички,
ти, светлина на живота, око на законност, ездачо,
гониш със звучния бич колесницата с четири коня,
Хелиос,
чуй ми словата, на мистите дай дни честити!

Химн на куретите

Хороиграчи курети, със такта на бойния танец
тупащи с крак, звездобройци и жители на планината,
дрънкате вие по струни, понесени с леките стъпки,
оръженосци и стражи, и уредни, с речи звънливи,
оргиофанти, от майка, безумстваща по планините;
спътници, склонни елате на речите благочестиви
и милостиви бъдете, с открити слова, към овчаря.

Превел от старогръцки Георги Батаклиев
Из книгата „Орфей. Химни. Аргонавтика”.
Изд. „Христо Г. Данов”, Пловдив, 1989. Худ. Евгений Босяцки

Бел. прев. хорити – богини на годишните времена, на младостта и красотата, спътнички на боговете, най-вече на Афродита; курети – демоници същества от о-в Крит, заглушвали с войнствени танци и дрънкане на оръжие плача на новородения Зевс, жреци на богинята Кибела.

Да останем приятели!

Български хоровод в европейската култура

Цвети Радева

Теоретиците на фолклора наричат хорото „обществен договор“

Четиринадесета поредна годи-на Международният фолклорен фестивал на живописната сцена на Летния театър във Варна беше гостоприемна да налови ръка за ръка в ритъма на кюстендилска ръченица и сборенка повече от 200 младежи – танцьори и музиканти от 11 страни на Европа. Пет дено-нощия носителите на традицион-на музикално-танцова култура от Великобритания, Латвия, Грузия, Турция, Молдова, Холандия, Ук-райна, Франция, Унгария, Полша и България живяха като едно се-мейство, настанени в обятията на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“. Холандците с гордост показваха уменията си да свирят криво садовско и дунавско, както и да играят ситно шопско хоро. Турците поддържаха с тъ-пани и зурни огъня на балканския темперамент и учеха от унгарците характерни танци с пляскане по краката. Артистите от Франция разкриваха на колегите си тайни-те на старинния „кралски“ танц „буре“. Поляците поздравяваха с песента „Хубава си, татковино“ в хоров вариант на български език. Такава беше картината на фести-вала – непосредствено общуване с езика на фолклора.

В три от фестивалните вечери всеки ансамбъл показва своя про-грама, а видеостена допълваше картината с разказ за културата и традициите на представяната страна. Откроиха се изпълненията на инструментално-вокална група „Крос кюрънт“ (Великобритания) – петима музиканти от Англия, Ирландия и Шотландия – студенти в Университета в Нюкасл, които свиреха заедно с български сту-денти от Академията за музикално и танцово изкуство в Пловдив. Ще се помнят и танците на ансамбъл „Страмосеаска“ от Молдова. Това, което прави различен този фести-вал, са традиционните спектакли на откриването и закриването му с участието на всички състави в своеобразен диалог между само-битните културни стойности, кои-то носят. Не случайно мотото е „Да останем приятели“. Тази изключи-телна приемственост в локалните практики на различни европейски страни и нейният практически културен обмен беше споделена с огромен брой зрители и в Летния театър, и на откритите сцени „Ра-ковина“, площад „Европа“, Цен-тралния площад и Търговския дом – хората идваха да съпреживеят радостта от общуването чрез му-

зика и танц. Гостуващите състави се представиха в Провадия, Девня, Шумен, Шабла и Бяла. Българско-то участие беше дело на варненски колективи – ансамбъл „Гоце Дел-чев“, ансамбъл „Девня“ и особено силното присъствие на детския танцов ансамбъл „Китка цвете“.

И тази година фестивалът свър-за сценичните изяви с научно-изследователска международна среща-семинар „Местни, нацио-нални и международни структури за организация и популяризиране на фолклорното изкуство“, водена от проф. Петър Ангелов. Родиха се нови теми за дискусия в общоевро-пейски план като „Балкански кул-турни взаимовлияния“, „Мястото на песента в сценичното танцово изкуство“, „Фолклорът в обучени-ето в средните и висши училища“.

Пет дни концерти, дефилета – и целият фестивален вихър бе подчинен на женското царство на артистичния секретар Даниела Колева. Искрени поздрави за уси-лията на крехката млада дама, коя-то получи признанието на всички участници за европейското рав-нище и култура в организацията на форума! Даниела е и танцьор, и хореограф, но в кръвта ѝ е не само усетът към това изкуство, а и визията за пълноценна евроин-теграция чрез него. Резултатите – покани за фолклорни фестивали в Полша и Франция! По-голямата награда и успех – фестивалът вече е пълноправен член на Съвета по международни фестивали за фолклор и традиционни изкуства към ЮНЕСКО.

Всеки, който е преживял вълне-нието да бъде част от този хоро-вод на младостта, очарованието и красотата, би повярвал, че това е живият мост между традиционни-те ценности на Стария континент – съвременен интерпретирани, преливащи в нова общеевропей-ска култура.

Авторката е етномузиколог, редактор в програма „Хоризонт“ на Българското нацио-нално радио, водеща фолклорни предавания (във вторник и събота), пряк организатор на народни събори–надпявания.

Скъп спомен от Варна

Изображение на змей и птици

Първите почетни научни звания
„Доктор хонорис кауза“ на СВУБИТ

Иво Папазов:

„Българи, наградата е ваша!“

Иво Папазов свири на тържествения концерт в Националния дворец на културата за 24 май т. г.

Пресфотото БТА

По Орфеевата пътека в Европа вече трайно проникват древни балкански напеви и ритми. Висше признание е наградата на пуб-ликата, с която бе удостоен българският кларнетист Иво Папа-зов.

„Бях много зарадван, когато малко преди концерта в Нюкасл разбрах, че присъства Джо Бойд. Той лично ми връчи наградата, спомнихме си стари срещи. Бе дошъл скришом на една циганска сватба в село Ябълково през 1984 година. Седи си сред публиката, яде със сватбарите кюфтета с ръце... Една българска сватба ти е достатъчна да се изкефиш! На нея се събират хиляди души от целия окръг, особено в Пловдивско. Вие се четири-пет ката хоро. Има и играчи, и зяпачи. В един ден стават по няколко сватби ед-новременно. Обичам да свиря по потник, бос. Най-добре свиря на сватба. На концерта сега бях ядосан, че не доведох и своя оркес-тър „Тракия“. Бяха дошли арабски състави с по 15-ина души. А на мен ми казаха, че не мога никого да доведе със себе си. Друго щеше да бъде... Затворих си очите, видях пред себе си хората, които са ме слушали по сватбите... Свирих шест-седем минути. Това беше достатъчно.

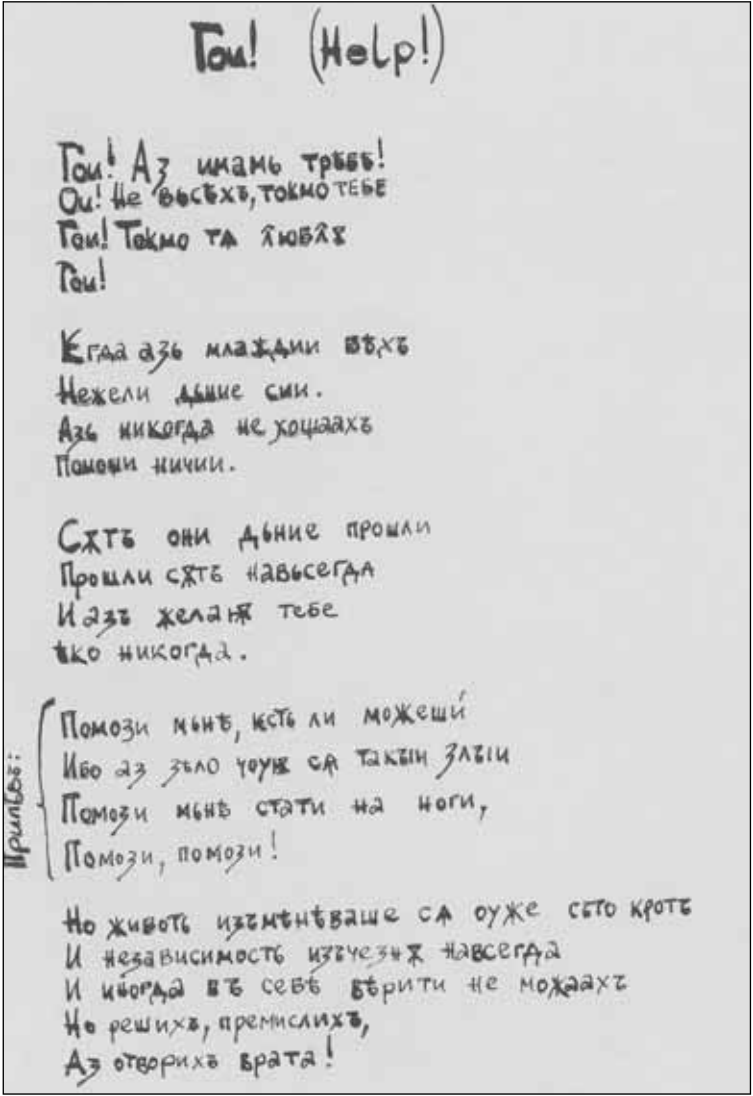
Мога да кажа с две думи: Здравейте, българи! Вие спечелихте – наградата е ваша.

Беше ме страх, че няма да спечеля – все пак ние сме малка стра-на, конкуренцията е много силна. Но им измъкнахме наградата под носа. Аз единствен мога да свиря по 48 часа непрекъснато. Свирил съм на повече от 3000 сватби.“

Релеф от църквата в с.Извор, Пернишко (XIX в.)

„Бийтълс” на старобългарски

Студентът от Харвардския университет в САЩ Робин Денел – възпитаник на катедрата по славистика, дълги години ръководена от проф. Роман Якобсон, който е считан за езиковед номер едно на XX в., преведе песни на ливърпулската четворка „Бийтълс” на старобългарски език, като ги изпълни на китара пред участниците в летния семинар със съпровод на английски език от български студент.

Диджей Тиесто

Холандският диджей Тиесто, който озвучи Олимпийските игри в Атина през миналото лято, покани фолклорния ансамбъл на Средното музикално училище „Филип Кутев” в Котел на свой концерт пред многолюдна публика на просторен градски стадион. Той се състоя в град Арнем и сетне – в белгийския град Хасет пред публика от 70 хиляди запалени по музиката младежи. Спектакълът с название „Магия” трае три часа. Предвижда се да обиколи много градове по света. Орфейчетата от Котел са естествена съставка на спектакъла. Тиесто изнесе концерт и в София.

Пред прага на глобализацията

Международният летен семинар
по български език и култура
за чуждестранни българисти и слависти

Общ спомен от Баня

През лятото на 2004 г. в семинара взеха участие 91 студенти, преподаватели и научни работници от Албания, Белгия, Гърция, Дания, Испания, Италия, Казахстан, Китай, Молдова, Монголия, Полша, Румъния, Русия, САЩ, Сърбия, Словения, Хърватия, Украйна, Унгария, Чехия, Швейцария, Япония.

Новият директор на семинара е доц. д-р Панайот Карагьозов. Ръководители на секциите бяха проф. дфн Василка Радева /по български език/, доц. д-р Йорданка Холевич /по антропология на българския език/ и д-р Паулина Стойчева /по българска литература/.

Трудно може да се опише подобна среща на това триседмично общуване между млади хора от толкова много страни. Съперници му единствено летният семинар на търновската Света гора, уреждан от университета „Св. св. Кирил и

Методий”. А разноезичното множество по черноморските плажове не се отличава с кой знае каква духовност.

И тази година бе потвърдено заключението, че в полите на Люлин планина се съставя праобраз на бъдеща разширена и обединена Европа, градена върху принципите на равнопоставеност между отделните култури, без разлика между големи, малки по численост народи. Най-ясно това проличава по време на двата вечерни спектакъла, включени в програмата на семинарите.

Първият от тях е онасловен „Красотата на света гостува в Баня”. На нея можеха да се чуят автентични китайски и украински народни песни, да се види ревю на красиви момичета от Русия, Сърбия, Украйна, Румъния, Италия, Испания. Ирландски и шотландски фолклорни напеви можеха да се чуят, изпълнени от желязна свирка от студент в университета на Бостън с европейско потекло.

Надделяха балканските песни и танци. Мнозина затанцуваха в ритъма на гръцко сиртаки с ръце на раменете. Южните ни съседи почерпиха всички с чашка узо.

Събитие на вечерта бе изпълнението на Дубравка Богутовац от Загреб. Тя изпя едновременно хърватска, босненска и сръбска народни песни със своя плътен школован глас.

Под умелото напътствие на Даниела Иванова двадесетина учас-

тници в семинара показаха фолклорен спектакъл „Седянка”, който с основание бе вписан в програмата под наслов „Нужденците – по-добри българи от българите”. Той завърши с песента „Българийо, драга, мила, моя поклон приеми”, изпята учудващо стройно от разноезични гласове на младежи и девойки, пременени в български носии, с общ поклон за България!

Езикът на приятелството бе потвърден писмено в изпитни есета, чрез които семинаристите удостовериха своите познания по български език.

В семинара участваха и българи от нашата диаспора в странство: д-р Любов Чимпоеш, завеждаща отдела за изследване на историята, езика и културата на гагаузите в Института за междуетнически отношения при Академията на науките на Република Молдова, нейната колежка Емилия Банкова, етнограф в отдела по българистика, а също доц. Рамазан Чадри от Тирана, етнически българин от областта Голо бърдо, специализирал в Софийския университет и придобил нови свои приятели и съмишленици у нас.

Онези, които понастоящем се трудят успешно в попрището на българистиката по чуждестранни университети, институти и други организации, са възпитаници на семинара.

Паисий на немски

Големият български художник
БОРИС ДИМОВСКИ
навърши 80 години.
Честито!

„За буквите”

Акад. Дмитрий Лихачов –
чуждестранен член на БАН.

Български приятели,
не забравяйте, че вие сте най-древната
от съществуващите днес културни нации,
и то не само в Европа, но и в света.
Миналото го погълна античността, древния Рим,
Гърция и т.н., но в България остана
като жива отломка
от древната европейска култура.
И затова трябва да я съхраним,
та днешната България да бъде
не само последната отломка от миналото,
но и първата от бъдещето, първата култура,
която ще прекрачи в третото хилядолетие
и ще понесе културата към бъдещето.
Българите тичат най-отпред с този факел,
за да го запазят в третото хилядолетие.

Преписано от табло в 32 СПУ „Максим Горки”, София

ГРАЖДАНСКИ ИНИЦИАТИВЕН КОМИТЕТ
ЗА ЧЕСТВАНЕ НА 100-ГОДИШНИНАТА
ОТ РОЖДЕНИЕТО
НА АКАД. ДМИТРИЙ ЛИХАЧОВ

На 28 ноември 2006 г. се закръгля първото столетие
от рождението на големия учен, хуманист, общественик
и драгоценен приятел на България.

В Санкт Петербург преди три години е основана фондация.
„Леннаучфильм“ засне документален филм „Векът на Лихачов“
с участието на български учени и публицисти.

Подготвят се за печат издания с избрани статии по славистика
и българистика, сборници със спомени, албуми
със снимки и автографи.

Подготвя се за печат пълна библиография за Лихачов на български
език, която се предвижда да бъде издадена и на руски език.

Предлагаме своевременно да бъде съставен
Национален организационен комитет
под високия патронаж на Президента на Република България
Георги Първанов.

Инициативата е подкрепена
от 112 български и чуждестранни културни деятели
от София, Велико Търново, Шумен, Габрово и Смолян.
Подписката е внесена в Българската академия на науките.

Официалната
информация
за Варненския форум
е взета
от Президентството

Старобългарският шрифт „Охрид-1”
е разработен от фирма
„Синтезис софт” София
и е получил международна награда.
Предоставен е от Кирило-
Методиевския център

Началните букви в броя са от
„Буквар
с различни поучения”
от Петър Берон (1824)
и от изданието
„Христо Г. Данов” –
биографичен очерк,
Пловдив (1905)

Образците от каменна
пластика в броя нарисова
Калин Николов

Снимките от тържествените
ритуали във Висшето
училище направи
Антоанета Сърневска

Броят е приключен
редакционно на
19 октомври 2005 г. (сряда)
– Деня на преп. Йоан Рилски
Чудотворец

Изданието има
общокултурен характер
и авторите следва да
избягват политически оценки
и внушения.

Позоваването на публикации
от него изисква точно
посочване на заглавието,
автора, броя и годината.

„Четете и благославяйте,
а не кълнете
делата на Бога,
понеже
книгите са стари,
а моят ум
е млад и незрял.”

Приписка в ръкопис
от XIV в.

Иван и Доя
Ктитори на Земенския
манастир
Стенописни образи
от XIV век

ISSN 1312-3785

Излиза от 1979 година

Бр.21/ ноември 2005 г.

Броят е посветен на Деня на народните будители 1^{-ви} ноември
и присъединяването на Република България към Европейския съюз.

Основател на изданието
ВЕСЕЛИН ЙОСИФОВ

Художник на изданието (от 1 бр. до 17 бр.) е Евгений Босяцки

МЕЖДУНАРОДЕН РЕДАКЦИОНЕН КОМИТЕТ

Председател
СТОЯН ДЕНЧЕВ

ДЖУЗЕПЕ ДЕЛ' АГАТА, ГЕОРГИ ГАЧЕВ, АКСИНИЯ ДЖУРОВА,
БОЖИДАР ДИМИТРОВ, КАЛИНА КАНЕВА, ВАСИЛ ГЮЗЕЛЕВ,
РОЛАНД МАРТИ, МАРИЯ МЛАДЕНОВА, ДЖОРДЖО ДЗИФЕР,
Смоленски епископ НЕСТОР КОСТЕНЕЧКИ, ИВАН КОЛЕВ,
СВЕТЛИНА НИКОЛОВА, КОНСТАНТИНОС НИХОРИТИС,
Сър ДИМИТРИ ОБОЛЕНСКИ, НОРБЕРТ РАНДОВ,
ТОДОР ТЕРЕС, АНАТОЛИЙ ТУРИЛОВ, ГЕРГИНА ТОНЧЕВА,
ПЕТЪР ПАРИЖКОВ, ИРЕНА ПЕТЕВА

ИЛИЯ ПЕХЛИВАНОВ
(съставител и редактор)

ГЕОРГИ ПОПОВ, ВАЛЕНТИН РАСПУТИН,
ПЕТКО ТОТЕВ, УИЛЯМ ФЕДЕР, КРИСТИАН ХАНИК

Художник КАЛИН НИКОЛОВ

Графично оформление КИРИЛ ИВАНОВ

Работен екип:

Добри Бояджиев, Рафие Демирова, Станини Дешева,
Събина Ефтимова, Силвия Изова, Димитър Мехомийски,
Пламена Попова, Лъчезар Цонков,
Светла Шапкалова

Електронният вариант на изданието е на адрес:
www.svubit.org

Приемат се за печат текстове в размер до 5400 знака на дискета и разпечатка със съответната илюстрация
(цветна и черно-бяла на компактдиск), с портрет и адрес на автора. Ръкописи не се връщат.

Издател
СПЕЦИАЛИЗИРАНОТО ВИСШЕ УЧИЛИЩЕ
ПО БИБЛИОТЕКОЗНАНИЕ
И ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ

Бул. Цариградско шосе № 119
1784 София, тел.: 971 80 75
e-mail: zabukvite@mail.bg

Броят излиза с подкрепата на:
Националния център за музеи, галерии и изобразително изкуство
и Националния център за книгата при Министерство на културата;
Николай Трифонов – кмет на община Несебър;
инж. Петър Кънев – народен представител

Печатница

ДЕМАКС

(XIV в.)